Y
Comisiwn
Etholiadol

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon

2023-24

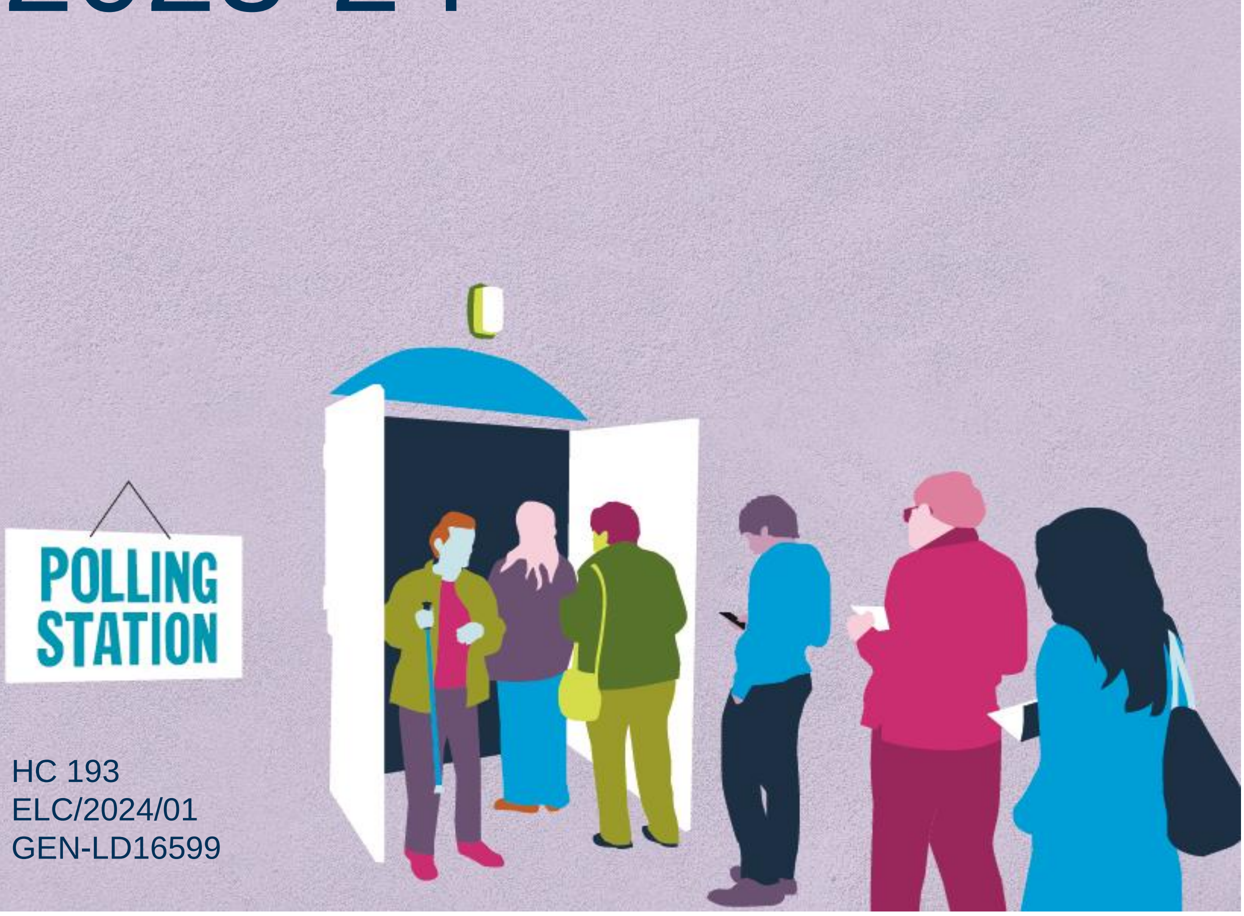

HC 193
ELC/2024/01
GEN-LD16599

Y
Comisiwn
Etholiadol

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon

2023-24

Ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024

Cyflwynwyd i'r Senedd yn unol ag Atodlen 1, Paragraffau 20(1) ac 18(2)(b) o Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000

Gorchmynnwyd gan Dŷ'r Cyffredin i'w argraffu ar 29 Gorffennaf 2024.

Cyflwynwyd i Senedd yr Alban yn unol ag Atodlen 1, Paragraff 20A(1) o Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000

Cyflwynwyd i Senedd Cymru yn unol ag Atodlen 1, Paragraffau 20A(1) o Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000

HC 193

ELC/2024/01

GEN-LD16599

© Y Comisiwn Etholiadol 2024

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau Trwydded Llywodraeth Agored fersiwn 3.0 ac eithrio lle y nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i https://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence-cymraeg/version/3/.

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd gan y deiliaid hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.comisiwnetholiadol.org.uk.

Dylai unrhyw ymholiadau ynghylch y cyhoeddiad hwn gael eu hanfon i:
The Electoral Commission, 3 Bunhill Row, London, EC1Y 8YZ

Dros y ffôn: 0333 1031928
E-bost: gwybodaeth@comisiwnetholiadol.org.uk

ISBN: 978-1-5286-5067-0
E03139195 07/24

Argraffwyd ar bapur sy'n cynnwys o leiaf 75% o gynnwys ffibr wedi ei ailgylchu.

Argraffwyd yn y DU gan HH Associates Ltd ar ran Rheolwr Llyfrfa Ei Fawrhydi

Cynnwys

Rhagair gan y Cadeirydd..6

Neges gan ein Prif Weithredwr…………………………………………………...…….......8

Adroddiad ar berfformiad.. 10

Trosolwg..11

Ein rôl ledled y DU 11

Cipolwg ar ein blwyddyn..12

Ein hamcanion strategol 15

Defnyddio ein hadnoddau i gefnogi'r gwaith o gyflawni ein nodau 45

Ein pobl..45

Adroddiad ar Gynaliadwyedd 48

Defnyddio ein hadnoddau ariannol yn effeithlon...52

Adroddiad ar bwerau a sancsiynau 57

Adroddiad blynyddol Gogledd Iwerddon...60

Adroddiad blynyddol Cymru..63

Adroddiad blynyddol yr Alban...68

Yr adroddiad ar atebolrwydd 75

Yr adroddiad ar lywodraethu corfforaethol 76

Adroddiad y Cyfarwyddwyr 76

Datganiad llywodraethu 80

Yr adroddiad ar gydnabyddiaeth a staff 110

Yr adroddiad ar staff...124

Adroddiad ar atebolrwydd seneddol ac archwilio 129

Y Datganiadau Ariannol **148**

Cysylltwch â ni **180**

Ein swyddfeydd **180**

Rhagair gan y Cadeirydd

Roedd paratoi ar gyfer etholiadau yn 2023 yn dasg fawr, a blaenoriaeth y Comisiwn oedd cefnogi pleidleiswyr, ymgyrchwyr a'r gymuned etholiadol drwy gyfnod o newid.

Y maes ffocws mwyaf sylweddol oedd cyflwyno'r gofyniad ID pleidleiswyr mewn etholiadau lleol yn Lloegr. Yn ogystal â gwneud y bleidlais yn fwy diogel, roedd yn hanfodol bod pob pleidleisiwr yn gallu parhau i ddefnyddio ei bleidlais ac y gallai gweinyddwyr gynnal y systemau newydd yn effeithiol ac yn gyson. Roedd codi ymwybyddiaeth y cyhoedd a chynorthwyo gweinyddwyr etholiadau ar frig ein hagenda. Cafodd yr etholiadau eu cynnal yn ddidrafferth ledled y wlad, sy'n adlewyrchu ymroddiad y staff niferus a aeth gam ymhellach i gyflawni o dan amgylchiadau heriol iawn. O ganlyniad i'n hymgyrch, cododd ymwybyddiaeth yn sylweddol cyn yr etholiadau a gwyddom y gallai'r mwyafrif helaeth o bleidleiswyr gymryd rhan.

Fodd bynnag, dangosodd tystiolaeth fod y gofyniad wedi peri rhwystr i rai pleidleiswyr. Mae un pleidleisiwr a gaiff ei wrthod yn un yn ormod a, gan weithio gydag eraill ar draws y system etholiadol, bydd angen i ni ddwysáu ein hymdrechion ar gyfer etholiadau yn y dyfodol fel nad yw unrhyw un yn colli ei bleidlais.

Mae gwaith sylweddol wedi’i wneud i baratoi ar gyfer etholiadau sy’n cael eu cynnal ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol, gan gynnwys etholiadau cynghorau lleol ledled Lloegr, etholiadau Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu yng Nghymru a Lloegr, a’r etholiad cyffredinol.

Etholiad cyffredinol Senedd y DU yw’r etholiad cyntaf i gael ei gynnal ledled y DU ers i'r Ddeddf Etholiadau gael ei chyflwyno, gan ei gwneud yn ofynnol i ni gynyddu ein hymdrechion i sicrhau bod pawb dan sylw yn deall y newidiadau ac yn gallu chwarae eu rhan. Yn ogystal, mae cyd-destun yr etholiad cyffredinol wedi newid yn sylweddol ers 2019, gyda lefelau cynyddol o gam-drin, bygylu a bygwth ymgeiswyr, ac effaith datblygiadau cyflym mewn technoleg. Un nodwedd sylweddol o waith Comisiwn fu ehangu a dyfnhau'r partneriaethau sydd gennym ag eraill, gan gynnwys llawer o sefydliadau cymdeithas sifil, gorfodi'r gyfraith a rheoleiddwyr eraill.

Gwelwyd datblygiadau penodol yn nhirwedd etholiadol Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon hefyd sydd wedi gofyn am gymorth parhaus o bob rhan o'r Comisiwn, gan gynnwys ein timau yng Nghaerdydd, Caeredin a Belfast. Mae ein rôl yn ymgysylltu ag etholiadau ym mhob un o wledydd y DU yn un o gryfderau penodol y Comisiwn a welwyd yn effeithiol eleni.

Hoffwn gydnabod ein bod wedi wynebu nifer o heriau o fewn y Comisiwn eleni hefyd. Ym mis Awst, gwnaethom gyhoeddi bod y Comisiwn wedi dioddef ymosodiad seiber soffistigedig, gan ddangos pa mor bwysig yw hi fod pob un ohonom yn effro i'r risgiau sy'n wynebu ein prosesau etholiadol. Gwnaethom roi sylw arbennig i gynorthwyo unigolion yr oedd eu data personol mewn perygl ac ymddiheurwn iddynt am beidio â diogelu eu gwybodaeth yn llwyddiannus. Rydym yn parhau i fuddsoddi mewn gwelliannau i'n systemau er mwyn sicrhau eu bod yn ddiogel ac yn cael eu hamddiffyn.

Yn olaf, hoffwn ddiolch i Shaun McNally a Rob Vincent am eu cyfraniadau fel Prif Weithredwr a Phrif Weithredwr Dros Dro, yn y drefn honno. Ym mis Mawrth, gwnaethom groesawu Vijay Rangarajan, fel ein Prif Weithredwr newydd, sy'n cynnig dealltwriaeth amrywiol a manwl o etholiadau, annibyniaeth a manwl gywirdeb yn ei ffordd o feddwl a'i frwdfrydedd dros ddemocratiaeth. Rwyf yn edrych ymlaen yn fawr at barhau i weithio gyda'n gilydd.

Yn ogystal, hoffwn ddiolch i'm cyd-Gomisiynwyr a staff y Comisiwn am eu hymroddiad, eu harbenigedd a'u gwydnwch. Mae llwyddiant y Comisiwn yn seiliedig ar ei ddidueddrwydd, ei annibyniaeth a'i broffesiynoldeb, ac rwyf yn hyderus bod gennym dîm sy'n barod i gyflawni ar gyfer pleidleiswyr, ymgyrchwyr a gweinyddwyr etholiadau drwy'r cyfnod prysur sydd o'n blaenau.

John Pullinger CB
Cadeirydd

Neges gan ein Prif Weithredwr

Roeddwn wrth fy modd i ddechrau fy rôl fel Prif Weithredwr y Comisiwn ym mis Mawrth, wrth i bawb weithio'n galed dros ben i baratoi ar gyfer yr etholiadau lleol a’r Etholiad Cyffredinol.

Mae ymrwymiad a brwdfrydedd pawb sy'n gweithio yn y Comisiwn, ynghyd â'u sgiliau a'u gwybodaeth, wedi cael cryn argraff arnaf, yn ogystal â'r amrywiaeth o bartneriaid gwych sydd gennym.

Mae'n amlwg bod cyflwyno'r Ddeddf Etholiadau wedi arwain at lawer o newid. Mae cod statudol newydd i ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau, y gyfundrefn ar gyfer argraffnodau digidol, y gofyniad ID Pleidleiswyr, yr estyniad i etholfraint pleidleiswyr tramor, a newidiadau i drefniadau pleidleisio drwy'r post a thrwy ddirprwy oll wedi cael eu cyflwyno ac mae llawer iawn o waith wedi cael ei wneud i sicrhau eu bod yn cael eu rhoi ar waith yn ddidrafferth.

Mae canllawiau, cymorthfeydd cynghori ac adnoddau gwybodaeth wedi cael eu creu i gefnogi'r gymuned etholiadol i ddeall y newidiadau a pharatoi ar eu cyfer. Mae llawer o'r sgyrsiau cynnar rwyf wedi'u cael gyda rhanddeiliaid wedi croesawu cymorth ac arbenigedd y Comisiwn, yn ogystal â’n gwaith ar y cyd ar gyfer yr etholiadau yn 2024.

Rwyf wedi croesawu'r cyfle i gyfarfod â'r rhai rydym yn gweithio agosaf gyda nhw, gan gynnwys seneddwyr, swyddogion canlyniadau a sefydliadau cymdeithas sifil. Rwyf yn gobeithio cael y cyfle i ymgysylltu â mwy dros y misoedd nesaf. Mae cynifer o faterion pwysig a heriau y mae angen i ni ymdrin â nhw gyda'n gilydd, gan gynnwys achosion o godi ofn ar ymgeiswyr, newidiadau ym maes technoleg ac ymgyrchu, a hyder y cyhoedd yn nhryloywder y system cyllid gwleidyddol.

Rwyf wedi mwynhau dysgu am y gwaith y mae'r Comisiwn yn ei wneud gyda phobl ifanc ac addysgwyr yn arbennig. Cofrestrodd 440 o ysgolion, grwpiau ieuenctid a sefydliadau addysgol eraill ledled y DU i gymryd rhan yn ein Hwythnos Croeso i Dy Bleidlais flynyddol. Gyda'n gilydd, gwnaethom ddathlu'r effaith y gall llais pawb ei chael, gan gynnwys gyda digwyddiad yn Senedd y DU ac ymweliad gan Aelod Seneddol i ysgol leol. Mae mor bwysig ymgysylltu â phobl o oedran ifanc a'u hannog i gymryd rhan mewn democratiaeth a phleidleisio. Edrychaf ymlaen at weld y gwaith hwn yn mynd o nerth i nerth.

Yn fewnol, mae llawer i'w ddathlu ar hyn o bryd, ond mae llawer i'w wneud hefyd. Mae buddsoddiadau pwysig wedi'u gwneud mewn meysydd, gan gynnwys seilwaith TG, amddiffynfeydd seiber, a gwaith uwchraddio i'n swyddfeydd. Rwyf yn ymrwymedig i sicrhau ein bod yn y sefyllfa gryfaf i gadw a denu ystod amrywiol o ddoniau a phrofiad. Byddwn yn parhau i gryfhau ein systemau cyllid, rheoli perfformiad a chaffael.

Rwyf yn edrych ymlaen at y flwyddyn nesaf, a gweithio gyda staff a rhanddeiliaid y Comisiwn a'r gymuned etholiadol ehangach i gynnal etholiadau effeithiol ledled y DU. Yn ogystal ag argymell sut y gellir gwella a moderneiddio ein systemau ymhellach i helpu ymgeiswyr, pleidiau, ymgyrchwyr – ac yn enwedig pleidleiswyr.

Mae croeso i chi gysylltu os hoffech drafod sut i ddiogelu a chryfhau prosesau democrataidd y DU.

Vijay Rangarajan
Prif Weithredwr

Adroddiad ar berfformiad

Trosolwg

Mae'r adran hon yn darparu trosolwg o'r Comisiwn Etholiadol, ein diben, ein perfformiad yn ystod y flwyddyn ddiwethaf a'r risgiau allweddol a allai beryglu ein gallu i gyflawni ein nodau.

Rydym wedi cynnwys gwybodaeth ariannol gryno yn yr adroddiad ar berfformiad. Mae'r wybodaeth hon yn gyson â'r datganiadau ariannol, lle mae rhagor o fanylion ar gael.

Cafodd y Comisiwn Etholiadol ei sefydlu gan Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000 (PPERA). Rydym yn annibynnol ar y llywodraeth a phleidiau gwleidyddol ac yn uniongyrchol atebol i Senedd y DU, Senedd Cymru a Senedd yr Alban.

Rydym wedi paratoi Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2023/24 yn unol â chyfarwyddyd cyfrifon, a nodir ar dudalen 136,179a gyhoeddir gan Drysorlys EF o dan baragraff 17 (2) o Atodlen 1 PPERA. Rydym wedi paratoi'r adroddiad ar bwerau a sancsiynau ar dudalen 57yn unol â pharagraff 15 Atodlen 19(b) a pharagraff 27 Atodlen 19(c) PPERA.

Ein rôl

Y Comisiwn Etholiadol yw'r corff annibynnol sy'n goruchwylio etholiadau ac yn rheoleiddio cyllid gwleidyddol yn y DU. Rydym yn gweithio i hyrwyddo hyder y cyhoedd yn y system etholiadol a sicrhau ei huniondeb.

Ein rôl ledled y DU

Rydym yn cyflawni ar ran pleidleiswyr ym mhob rhan o'r DU ac mae gennym swyddfeydd yng **Nghaerdydd, Belfast, Caeredin** a **Llundain**. Rydym yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a Llywodraeth yr Alban. Rydym yn atebol i Senedd y DU, Senedd Cymru a Senedd yr Alban, a chawn ein hariannu gan bob un o'r rhain am y gwaith a wneir ar etholiadau o dan eu pwerau datganoledig neu bwerau a gadwyd yn ôl. Nid yw cyfraith etholiadol wedi'i datganoli yng Ngogledd Iwerddon ac erys yn fater a gadwyd yn ôl i San Steffan.

Mae'r Comisiwn yn sefydliad ar gyfer y DU gyfan, ac mae'r Bwrdd yn gwneud penderfyniadau yn unol â hynny. O ganlyniad i ofynion deddfwriaethol, dim ond ar y gwaith a wneir mewn perthynas â'n rôl a'n hatebolrwydd i Senedd y DU y mae'r Adroddiad Blynyddol yn canolbwyntio. Mae gwybodaeth ar wahân ar gael mewn perthynas â'n gwaith ar etholiadau datganoledig yng Nghymru a'r Alban, a'n hatebolrwydd i'r seneddau hynny ar dudalennau 63 a 68.

Cipolwg ar ein blwyddyn

Ch1

- Lansiwyd canllawiau ar y cyd gyda heddluoedd ym Mhrydain Fawr a Gogledd Iwerddon ar ddiogelwch ymgeiswyr a bygylu
- Cyrhaeddodd ymwybyddiaeth o ID pleidleiswyr yn Lloegr 92% cyn y diwrnod pleidleisio
- Cynhaliwyd etholiadau mis Mai yn Lloegr a Gogledd Iwerddon yn effeithiol
- Cyhoeddwyd dadansoddiad interim o ID pleidleiswyr yn etholiadau mis Mai 2023, gan ddarparu data ar y broses weithredu
- Cynhaliwyd digwyddiad i holl staff y Comisiwn er mwyn trafod amcanion corfforaethol
- Agorwyd y ddeiseb adalw gyntaf â'r gofyniad ID pleidleiswyr

Ch2

- Cyhoeddwyd adroddiadau ar ôl y bleidlais ar gyfer etholiadau mis Mai yn Lloegr a Gogledd Iwerddon
- Cyhoeddwyd ymchwil cywirdeb a chyflawnrwydd ar iechyd cofrestrau etholiadol y DU
- Cyhoeddwyd bod y Comisiwn wedi dioddef ymosodiad seiber, a'r camau a gymerwyd
- Cyhoeddwyd datganiadau o gyfrifon ar gyfer pleidiau gwleidyddol er mwyn sicrhau tryloywder
- Daeth Polisi Gorfodi diwygiedig y Comisiwn i rym
- Rhoddwyd tystiolaeth i Bwyllgor Ffyniant Bro Senedd y DU ar gofrestru etholiadol

Ch3

Daeth y drefn newydd ar gyfer argraffnodau digidol i rym, gan roi gwell tryloywder i bleidleiswyr

Rhoddwyd tystiolaeth i Bwyllgor Cyfansoddiadol Tŷ'r Arglwyddi ar roi'r gofyniad ID pleidleiswyr ar waith

Cynhaliwyd gweminar i Swyddogion Canlyniadau ledled Lloegr i gefnogi eu gwaith cynllunio

Daeth newidiadau i bleidleisio drwy'r post a thrwy ddirprwy i rym

Cyflwynwyd tystiolaeth i'r Pwyllgor Gwyddoniaeth, Arloesedd a Thechnoleg mewn perthynas â deallusrwydd artiffisial ac etholiadau

Cynhaliwyd tri is-etholiad i Senedd y DU

Ch4

Cynhaliwyd Wythnos Croeso i Dy Bleidlais y Comisiwn ledled y DU

Lansiwyd ymgyrch newydd i gofrestru pleidleiswyr, gan annog pobl i ymfalchïo yn eu statws cofrestredig

Ehangwyd yr etholfraint i alluogi holl ddinasyddion y DU sy'n byw dramor i bleidleisio, ni waeth pryd y gwnaethant adael y DU

Cyhoeddodd y Comisiwn mai Vijay Rangarajan yw'r Prif Weithredwr newydd

Daeth y Cod Ymddygiad statudol newydd i ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau i rym

Rhoddwyd tystiolaeth i'r Pwyllgor Safonau ar dirwedd safonau Tŷ'r Cyffredin

Ein blwyddyn mewn ffigurau

296,400 o bleidleiswyr ychwanegol wedi'u cofrestru yn ystod ein hymgyrch

2022-23: 280,498

86,649 o ymatebion i ymholiadau cyhoeddus

2022-23: 26,661

440 o sefydliadau wedi cymryd rhan yn Wythnos Croeso i Dy Bleidlais

2022-23: 300+

1,500 o bobl wedi cael cymorth rheoleiddio

2022-23: Dd/G

81% o gofrestriadau plaid wedi'u prosesu o fewn yr amserlen darged

2022-23: 82%

100% o ganllawiau i weinyddwyr wedi'u cyhoeddi ar amser

2022-23: 100%

Gwerth **£101miliwn** o roddion wedi'u cyhoeddi

2022-23: £56miliwn

Ein hamcanion strategol

Ein gweledigaeth yw sicrhau bod pobl yn gwerthfawrogi ac yn ymddiried mewn etholiadau a refferenda, ac yn cymryd rhan ynddynt. Rydym yn ceisio cyflawni'r weledigaeth hon drwy gyflawni'r amcanion strategol a nodir yn ein Cynllun Corfforaethol.

Yr amcanion strategol hyn yw'r sylfaen ar gyfer gwerthuso perfformiad y Comisiwn ar gyfer y flwyddyn.

- Systemau cofrestru a phleidleisio hygyrch
- Ymgyrchu gwleidyddol tryloyw a chyllid gwleidyddol sy'n cydymffurfio â'r rheolau
- Gwasanaethau etholiadol lleol cadarn
- Cyfraith etholiadol deg ac effeithiol
- System etholiadol fodern a chynaliadwy

Ffactorau galluogi

Er mwyn sicrhau bod gennym ni fel sefydliad yr holl adnoddau i gyflawni'r amcanion hyn, rydym wedi nodi tri gweithgaredd galluogi allweddol.

Rydym yn ymddwyn ag uniondeb ac yn annibynnol

Rydym yn parhau i ddangos ein hannibyniaeth a'n huniondeb drwy wneud penderfyniadau ar sail y dystiolaeth a bod yn dryloyw ynghylch y rhesymau dros wneud y penderfyniadau hynny, gan seilio ein safbwyntiau polisi a'n hargymhellion ar ddadansoddiad o'r dystiolaeth; cyfleu ein gwaith a'n barn yn effeithiol; darparu gwasanaethau ymatebol i'r rhai rydym yn eu cefnogi; a chynnal trefniadau llywodraethu effeithiol.

Rydym yn sefydliad medrus sy'n gwerthfawrogi amrywiaeth

Rydym yn rhoi arferion gwaith diwygiedig ar waith er mwyn adlewyrchu newidiadau ehangach yn ein hamgylchedd gwaith a'n diwylliant; denu, cadw a datblygu'r bobl sydd eu hangen arnom; cynnal a gwella safonau rheoli uchel, gyda phwyslais ar ddatblygu ein pobl; ac ymgorffori cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant ymhellach ym mhob agwedd ar ein gwaith.

Rydym yn sefydliad sy'n dysgu, sy'n gwella'n barhaus ac yn defnyddio adnoddau'n effeithiol

Rydym yn caffael technoleg sy'n cynnig gwerth am arian ac yn gwella'r gwasanaethau a ddarperir, ac yn ei rhoi ar waith, fel y bo'n briodol; yn cynnal strategaeth ariannol ddarbodus gadarn; yn parhau i ddatblygu technegau i ddysgu o brofiad, ceisio gwelliant parhaus a dod yn fwy effeithlon ac effeithiol; ac yn datblygu strategaeth amgylcheddol gorfforaethol sy'n bodloni gofynion deddfwriaethol a gofynion polisi.

Dadansoddi perfformiad

Mae Cynllun Corfforaethol y Comisiwn yn nodi'r pum **amcan strategol** yr ydym yn gweithio i'w cyflawni dros gyfnod y cynllun pum mlynedd, wedi'u hategu gan dri **ffactor galluogi** allweddol. Mae'r adrannau sy'n dilyn yn nodi'r gwaith a wnaed yn 2023-24 i gyflawni pob amcan ac ategu pob ffactor galluogi, ynghyd â gwaith sy'n mynd rhagddo neu sydd wedi'i gynllunio yn ystod y flwyddyn i ddod.

Fel y dangosir yn yr adran hon, mae'r dangosyddion perfformiad allweddol yn dangos bod y Comisiwn yn cyflawni'r mwyafrif o'r targedau a'i fod ar y trywydd cywir i fodloni'r amcanion allweddol erbyn diwedd cyfnod y Cynllun Corfforaethol.

Mae'r dangosyddion yn dangos ein bod wedi cyflawni llawer o'n nodau blynyddol mewn meysydd allweddol, gan gynnwys rhagori ar y targedau o ran cofrestru pleidleiswyr, rhoi cyngor ac arweiniad amserol i'n rhanddeiliaid, a chyhoeddi gwybodaeth am gyllid pleidiau ac ymgyrchwyr yn amserol er mwyn sicrhau bod y system cyllid gwleidyddol yn dryloyw.

Fodd bynnag, o ganlyniad i gyhoeddi'r ymosodiad seiber ar y Comisiwn ar 8 Awst 2023, cafwyd nifer mwy o geisiadau rhyddid gwybodaeth a cheisiadau am fynediad at ddata gan y testun na'r arfer, a roddodd gryn bwysau ar gapasiti’r tîm. Er bod amseroedd ymateb i geisiadau rhyddid gwybodaeth o fewn y targed o hyd, ni wnaethom gyrraedd ein targed ar gyfer ceisiadau am fynediad at ddata gan y testun oherwydd cynnydd digynsail mewn ceisiadau.

Mae angen gwneud rhagor o waith i gyrraedd targedau ar gyfer cyhoeddi cofrestrau pleidiau ac ymgyrchwyr yn amserol hefyd, a chynnal sgoriau o ran ymgysylltu a llesiant staff.

Systemau cofrestru a phleidleisio hygyrch

Er mwyn cynnal etholiadau rhydd a theg, mae'n rhaid bod pawb sy'n gymwys i bleidleisio ac yn dymuno pleidleisio yn gallu gwneud hynny

Er mwyn cyflawni'r nod hwn, rydym yn ceisio gwneud y canlynol:

- cynyddu nifer y bobl sy'n cofrestru i bleidleisio, yn enwedig ymhlith grwpiau sy'n ei chael hi'n anodd cymryd rhan yn y broses ar hyn o bryd
- dileu rhwystrau, yn enwedig y rhai sy'n effeithio ar bobl sy'n ei chael hi'n anodd bwrw eu pleidlais ar hyn o bryd.

Rydym yn gweithio i gyflawni'r canlyniadau hyn drwy gydweithio â llunwyr polisïau a phartneriaid eraill er mwyn nodi'r rhwystrau i gymryd rhan, a chynnig atebion. Rydym yn cynnig cymorth uniongyrchol i bobl sy'n ei chael hi'n anodd ymgysylltu â'r broses, drwy gynnig gwybodaeth ac adnoddau dysgu hygyrch sydd wedi'u teilwra, a gweithgarwch codi ymwybyddiaeth y cyhoedd sydd wedi'i dargedu.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

✓ Cafwyd dros hanner miliwn o geisiadau i gofrestru i bleidleisio yn ystod ymgyrch y Comisiwn cyn etholiadau mis Mai 2023 yn Lloegr a Gogledd Iwerddon.

✓ Cododd ymwybyddiaeth o'r angen i ddod ag ID ffotograffig a dderbynnir i'r orsaf bleidleisio o 22% i 92% rhwng y cyfnodau olrhain barn gyhoeddus cyn ac ar ôl yr etholiad yn Lloegr (ac eithrio Llundain, lle na chafodd yr ymgyrch ei chynnal am nad oedd unrhyw etholiadau).

✓ Gwnaethom gyhoeddi dadansoddiad interim o'r broses o roi ID pleidleiswyr ar waith ym mis Mehefin, gan ddefnyddio data gorsafoedd pleidleisio ac ymchwil i farn y cyhoedd i lywio dadl ar roi'r mesur ar waith yn y dyfodol. Nododd yr ymchwil pa gyfran o'r etholwyr wnaeth ei chael hi'n anos pleidleisio oherwydd y gofyniad newydd i ddangos ID ffotograffig mewn gorsafoedd pleidleisio, a sut roedd hyn yn amrywio yn ôl demograffig.

✓ Yn ystod yr hydref, gwnaethom gyhoeddi adroddiadau ar etholiadau ar gyfer Lloegr a Gogledd Iwerddon, gan asesu'r ffordd y cafodd etholiadau Mai 2023 eu cynnal. Gwnaethom gyflwyno argymhellion, gan gynnwys i wneud y gofyniad ID ym Mhrydain Fawr a'r system rhif cofrestru digidol yng Ngogledd Iwerddon yn fwy

hygyrch. Nid yw Llywodraeth y DU wedi rhoi'r argymhellion ynghylch ID pleidleiswyr ar waith.

- ✓ Gwnaethom weithio i baratoi pleidleiswyr, gweinyddwyr a'r gymuned etholiadol ehangach ar gyfer newidiadau pellach sy'n deillio o'r Ddeddf Etholiadau, gan gynnwys darparu canllawiau ac adnoddau ar wneud cais am bleidlais absennol ar-lein ac estyn etholfraint pleidleiswyr tramor.
- ✓ Gan fod etholiadau'n cael eu cynnal ledled Lloegr ym mis Mai 2024, cynhaliodd y Comisiwn ei hymgyrch i godi ymwybyddiaeth o'r gofyniad ID pleidleiswyr. Cafodd yr ymgyrch hon ei lansio yng Nghymru am y tro cyntaf hefyd, gan gefnogi ymwybyddiaeth cyn etholiadau Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu.
- ✓ Gwnaethom weithio gyda chynghorau lleol a sefydliadau cymdeithas sifil i gefnogi pleidleiswyr sy'n llai tebygol o feddu ar fath o ID a dderbynnir, gan dynnu sylw at yr ID am ddim sydd ar gael a'u hannog i wneud cais amdano mewn pryd.
- ✓ Gwnaethom lansio ymgyrch newydd i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o gofrestru pleidleiswyr, gyda'r nod o ymateb i newidiadau yn y rhwystrau i gofrestru a nodwyd gan bleidleiswyr yn ein hymchwil. Cafodd hyn ei gefnogi gan ein hymgyrch Dy Bleidlais Di a Neb Arall, sy'n codi ymwybyddiaeth o dwyll gan bleidleiswyr a beth y gall pleidleiswyr ei wneud yn ei gylch.
- ✓ Gwnaethom rannu manylion â phleidleiswyr am y rheolau newydd ynglŷn â hygyrchedd, a fyddai'n golygu bod pleidleiswyr ag anableddau yn cael mwy o ddewis o ran pwy all fynd gyda nhw i'r orsaf bleidleisio, ac y byddai mwy o gymorth ar gael iddynt.
- ✓ Gwnaethom ymestyn ein gwaith ar ‘lais ieuenctid’ drwy feithrin cydberthnasau â phartneriaid a sefydliadau ieuenctid yng Nghymru, Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban er mwyn sicrhau bod ein gwaith ar gofrestru a phleidleisio yn adlewyrchu anghenion a safbwyntiau pobl ifanc. Ymgynghorwyd â grwpiau ieuenctid ar weithgarwch allweddol yn targedu pobl ifanc, gan roi gwybodaeth ac adborth defnyddiol.

- ✓ Gwnaeth ein gwaith yn hyrwyddo llythrennedd gwleidyddol ymhlith pobl ifanc barhau i gynyddu. Ymrwymodd mwy na 440 o ysgolion i gymryd rhan yn Wythnos Croeso i Dy Bleidlais ym mis Ionawr, a gwnaethom gynnal digwyddiad gyda seneddwyr a phobl ifanc yn San Steffan.

> Mae sesiynau fel y rhain yn bwysig oherwydd, fel arall, gallech droi'n 18 oed a heb wybod sut i bleidleisio. Gall y sgyrsiau rydym wedi'u cael heddiw helpu pobl ifanc ddeall ac ymddiddori mwy mewn pleidleisio ac etholiadau.
>
> **Myfyriwr, 15 oed, a gymerodd ran yn un o'n sesiynau mewn ysgolion**

- ✓ Gwnaethom barhau i gynnal cynlluniau wrth gefn ar gyfer digwyddiadau etholiadol annisgwyl, gan gynnwys etholiad cyffredinol Senedd y DU ac etholiad Cynlluniad Gogledd Iwerddon.
- ✓ Cyhoeddwyd adroddiadau yn dilyn etholiadau mis Mai, gan gynnwys dadansoddiad o roi ID pleidleiswyr ar waith yn barhaus.
- ✓ Parhau i annog pleidleiswyr i gofrestru gyda'n hymgyrch ar ei newydd wedd cyn etholiadau mis Mai 2024 a gwerthuso ei heffaith er mwyn sicrhau ein bod yn cefnogi pleidleiswyr yn y ffordd orau i gymryd rhan.
- ✓ Ehangu ymwybyddiaeth o ID pleidleiswyr cyn etholiadau mis Mai 2024 ac etholiad cyffredinol cyntaf y DU gyda'r gofyniad ar waith, drwy gynnal ymgyrch codi ymwybyddiaeth y cyhoedd yn tynnu sylw at y newid ac yn rhoi sylw i'r ffaith bod ID pleidleisiwr am ddim ar gael.

Dangosyddion perfformiad

Dangosydd	Targed	2023-24
Ychwanegiadau at gofrestrau etholiadol yn ystod ein hymgyrch cofrestredig pleidleiswyr	**219,592** Ar gyfer 2023/2024	**296,400**

Gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol i gyflawni'r nod hwn

- Ategu'r ymgyrchoedd gan ddefnyddio adnoddau ychwanegol yn targedu grwpiau y gwyddom eu bod yn llai tebygol o fod wedi'u cofrestru ac sy'n wynebu rhwystrau eraill i bleidleisio. Mae'r grwpiau hyn yn cynnwys pobl ddigartref, pobl ag anabledd dysgu, menywod Mwslimaidd, a chymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr.

- Defnyddio cyfres o ddeunyddiau wedi'u teilwra i helpu pleidleiswyr Prydeinig tramor i ddeall y newidiadau i'w hetholfraint, ac annog y rhai sy'n gymwys i gofrestru i bleidleisio cyn etholiad cyffredinol.

- Cynhyrchu adnoddau i bleidleiswyr ar brosesau etholiadol newydd, megis gwneud cais am bleidlais absennol ar-lein a newidiadau i etholfraint pleidleiswyr tramor. Sicrhau bod yr adnoddau hyn yn cyrraedd cynulleidfaoedd targed, gan geisio adborth gan sefydliadau partner.

Mae'r bobl rydym yn eu cefnogi wedi ymgyrchu dros system bleidleisio fwy hygyrch am flynyddoedd lawer ac maent yn ymfalchïo yn eu hawl i bleidleisio. Roedd yn bleser gennym gefnogi ymgyrch y Comisiwn Etholiadol ar gofrestru pleidleiswyr sy'n ymgorffori'r ysbryd hwn ac rydym yn gobeithio y bydd yn annog mwy o bobl ag anabledd dysgu nag erioed i gofrestru i bleidleisio.

United Response

- Sicrhau bod rhanddeiliaid yn barod am newidiadau i brosesau pleidleisio yn sgil y Ddeddf Etholiadau, drwy adnoddau a chanllawiau clir a chywir.

- Diweddaru a chyhoeddi 500 o ffurflenni i bleidleiswyr er mwyn cydymffurfio â holl ofynion y Ddeddf Etholiadau.

- Parhau i rannu gwybodaeth i bleidleiswyr cyn etholiad cyffredinol, gan gynnwys drwy waith gyda'r cyfryngau a swyddogaethau gwybodaeth gyhoeddus y Comisiwn.

- Cynyddu dealltwriaeth a chyfranogiad ymhlith pobl ifanc drwy gynnal yr Wythnos Croeso i Dy Bleidlais flynyddol nesaf ledled y DU, gan gynyddu nifer yr ysgolion a'r grwpiau ieuenctid sy'n cofrestru.

- Annog sefydliadau newyddion i ddefnyddio ein hadnoddau ar-lein i ddarparu gwybodaeth am etholiadau a lleoliadau gorsafoedd pleidleisio yn uniongyrchol i'w darllenwyr a'u tanysgrifwyr.

440 – nifer yr ysgolion a ymrwymodd i Wythnos Croeso i Dy Bleidlais 2024

Ymgyrchu gwleidyddol tryloyw a chyllid gwleidyddol sy'n cydymffurfio â'r rheolau

Rhan hanfodol o'r broses ddemocrataidd yw sicrhau bod ymgyrchwyr yn gallu cyfleu eu negeseuon i bleidleiswyr

Rhaid i ymgyrchwyr, gan gynnwys pleidiau, allu cyfathrebu â'r pleidleiswyr i esbonio eu safbwyntiau a'u polisïau, fel bod gan bleidleiswyr y wybodaeth angenrheidiol pan fyddant yn pleidleisio. Mae'n bwysig bod pleidleiswyr yn clywed gan amrywiaeth eang o ymgyrchwyr.

Rydym yn gweithio i wella tryloywder ymgyrchu gwleidyddol, ac i helpu pleidiau ac ymgyrchwyr i gydymffurfio â'r gyfraith, drwy wneud y canlynol:

- sicrhau y gall ymgyrchwyr gael gafael ar gymorth i ddeall y gyfraith yn y ffordd ac ar yr adeg sy'n gweithio orau iddynt
- sicrhau y caiff cyfreithiau cyllid gwleidyddol eu gorfodi'n deg, gan weithio gyda gwasanaethau cyhoeddus a rheoleiddwyr eraill i gefnogi eu gwaith mewn meysydd y tu hwnt i'n cylch gorchwyl cyfreithiol
- cyhoeddi data cyllid gwleidyddol cyflawn a chywir
- helpu ymgyrchwyr a seneddau i ddeall y ffordd y mae dulliau ymgyrchu'n effeithio'n uniongyrchol ar hyder pleidleiswyr mewn etholiadau.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

- ✓ O ganlyniad i'r Ddeddf Etholiadau ac yn dilyn cyfnod o waith ymgynghori ac ymgysylltu agos â rhanddeiliaid a'r gymuned ymgyrchu, gwnaethom ddatblygu canllawiau statudol newydd ar godau ymarfer i ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau.
- ✓ Gwnaethom greu canllawiau statudol ar y rheolau newydd ynglŷn ag argraffnodau digidol, er mwyn sicrhau y gallai'r gymuned a reoleiddir ddeall yn glir pryd a sut y caiff y gofynion eu cymhwyso. Gwnaethom hefyd gynnal gweminarau i bleidiau gwleidyddol er mwyn rhoi llwyfan ar gyfer eu cwestiynau, ac rydym wedi creu cyfleuster ar-lein i'r cyhoedd gyflwyno deunydd digidol nad yw'n cynnwys argraffnod er mwyn cadarnhau a yw'n cydymffurfio â'r rheolau ai peidio.
- ✓ Gwnaethom gynnal gweminarau cyn etholiadau er mwyn esbonio'r gyfraith, yn ogystal â chymorthfeydd cynghori rhithwir i ymgeiswyr ac asiantiaid drafod materion penodol

ag un o'n cynghorwyr arbenigol. Gwnaethom gynnig cymorthfeydd cynghori rhithwir pellach cyn y terfyn amser ar gyfer adrodd, er mwyn rhoi cymorth ymarferol a pharhaus mewn perthynas â ffurflenni gwariant.

> Mae eich cyngor wedi bod yn ddefnyddiol dros ben. Rwy'n ddiolchgar am ba mor gyflym y gwnaethoch ymateb i fy ymholiad... roedd hyn yn ddefnyddiol iawn ac yn rhoi tawelwch meddwl!
>
> **Aelod o'r gymuned a reoleiddir**

- ✓ Gwnaethom gyflwyno bwletin newydd i bleidiau gwleidyddol ac ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau, ac un ar gyfer y rhwydwaith o bwyntiau cyswllt unigol yr heddlu, er mwyn cefnogi ymgysylltiad â'r rhanddeiliaid allweddol hyn. Gwnaethom hefyd gynnal seminar ar gyfer pwyntiau cyswllt unigol yr heddlu, gan ganolbwyntio ar newidiadau o'r Ddeddf Etholiadau, a gwnaethom barhau i gyfrannu at y cyrsiau hyfforddiant achrededig i swyddogion yr heddlu ar gyfraith etholiadol, a'u cefnogi.
- ✓ Yn dilyn ymgynghoriad â'r sector, daeth Polisi Gorfodi diwygiedig y Comisiwn i rym ym mis Medi, er mwyn darparu'r sail ar gyfer y ffordd rydym yn gwneud penderfyniadau gorfodi.
- ✓ Gwnaethom barhau i eirioli dros welliannau i reolaethau ar roddion i bleidiau gwleidyddol er mwyn atal bygythiad ymyrraeth o dramor a gwella canfyddiad y cyhoedd o dryloywder gwleidyddol.
- ✓ Gwnaethom ddiweddaru ein canllawiau er mwyn adlewyrchu newidiadau i'r gyfraith a gynyddodd y terfynau gwariant a'r trothwy adrodd, yn ogystal ag eithrio treuliau sy'n ymwneud â diogelwch o'r rheolau ar wariant.
- ✓ Gwnaethom adolygu canllawiau i ymgeiswyr ar fygylu ac aflonyddu, wedi'u datblygu ar y cyd â Chyngor Cenedlaethol Penaethiaid yr Heddlu, Gwasanaeth Erlyn y Goron a'r Coleg Plismona. Adolygwyd canllawiau tebyg ar y cyd â Gwasanaeth yr Heddlu yng Ngogledd Iwerddon eleni hefyd.
- ✓ Gwnaethom gyflwyno canllawiau ar gyfer mis Mai 2024, gan ddefnyddio adborth gan bleidiau ac ymgyrchwyr i sicrhau eu bod yn glir ac yn hawdd eu deall.

Dangosydd	Targed	2023-24
Cyhoeddi adroddiadau ar roddion a benthyciadau a gafwyd erbyn y terfyn amser statudol	**100%**	**100%**
Cyhoeddi datganiadau o gyfrifon o fewn 60 diwrnod gwaith	**100%**	**100%**
Datblygu ymchwiliadau a dod i gasgliad yn eu cylch mewn modd amserol	**90%**	**94.12%**
Cyhoeddi hysbysiadau / cyhoeddi penderfyniadau ar sancsiynau (hysbysiadau terfynol) yn dilyn y cyfnod cyflwyno sylwadau	**90%**	**100%**
Cyhoeddi canlyniadau ceisiadau i gofrestru pleidiau ac ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau mewn modd amserol (ar gyfer manylion newydd a newid manylion)*	**90%**	**80.81%**
Ymateb yn amserol i geisiadau am gyngor rheoleiddiol ar adrodd ariannol	**90%**	**96.68%**
Darparu cynhyrchion/adnoddau canllawiau rheoleiddio i gefnogi cydymffurfiaeth â'r gyfraith	**Dd/G**	**26**
Ymholiadau sy'n gysylltiedig â chynhyrchion canllawiau sy'n helpu i nodi meysydd presennol a/neu newydd i'r canllawiau sy'n rhoi eglurder ychwanegol ynghylch y gyfraith	**100%**	**100%**

*Cafodd y targed blynyddol ar gyfer cyhoeddi canlyniadau ceisiadau i gofrestru pleidiau ac ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau mewn modd amserol ei golli oherwydd oedi yn y broses gwneud penderfyniadau ar adegau penodol yn ystod y flwyddyn, a nifer uwch na'r arfer o geisiadau a hysbysiadau ar gyfer blwyddyn heb etholiad cyffredinol. Cafodd y nifer mawr o geisiadau rhyddid gwybodaeth a gafwyd effaith sylweddol ar gapasiti hefyd.

Gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol i gyflawni'r nod hwn

- Er mwyn cefnogi cydymffurfiaeth a dealltwriaeth o'r rheolau yn y gymuned a reoleiddir, byddwn yn parhau i gynnig gweminarau a chymorthfeydd cynghori. Rydym yn defnyddio adborth a gesglir o'r digwyddiadau hyn i deilwra ein cymorth, ein cyngor a'n negeseuon ar gyfer pob etholiad.

- Darparu bwletinau i bleidiau ac ymgyrchwyr yn ystod y cyfnod a reoleiddir cyn etholiad cyffredinol, gan ddarparu canllawiau a chyngor ychwanegol gyda'r nod o ddiwallu anghenion rhanddeiliaid drwy gydol yr ymgyrch.

- Cwblhau ceisiadau cofrestru pleidiau mewn da bryd er mwyn rhoi tryloywder i bleidleiswyr ynghylch y pleidiau sy'n gymwys i gyflwyno ymgeiswyr. Byddwn yn parhau i wneud hynny hefyd drwy gwblhau ymchwiliadau fel bod gan bleidiau ac ymgyrchwyr eglurder o ran eu cydymffurfiaeth â chyfreithiau cyllid gwleidyddol.

- Cyhoeddi gwybodaeth ariannol yn ystod ac ar ôl etholiad cyffredinol, gan gynnwys rhoddion cyn etholiadau a ffurflenni gwariant er mwyn sicrhau bod cyllid gwleidyddol yn dryloyw.

- Monitro'r broses o roi'r system argraffnodau digidol ar waith, a'i heffaith ar hyder y cyhoedd mewn ymgyrchu.

- Parhau i fonitro a thrafod â rhanddeiliaid y defnydd o ddulliau newydd o ymgyrchu gwleidyddol, yn enwedig mewn perthynas â thechnoleg newydd, a gweithio i ddeall yr effaith ar hyder pleidleiswyr.

- Parhau i gyflwyno achos dros ddiwygio cyfreithiau cyllid gwleidyddol er mwyn sicrhau bod y system wedi'i hamddiffyn yn well yn erbyn dylanwad tramor posibl ac i sicrhau tryloywder i bleidleiswyr.

Roedd y cyfarfod [gyda'r Comisiwn] yn ddefnyddiol iawn. Rhoddodd ddealltwriaeth wirioneddol i ni o'r rheolau i ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau a ph'un a oes angen i ni gofrestru ai peidio.

Adborth gan ddefnyddiwr y gwasanaeth cynghori

Gwasanaethau etholiadol lleol cadarn

Mae gwasanaethau etholiadol lleol yn wynebu heriau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sylweddol y mae perygl y byddant yn effeithio ar eu gallu i gynnal etholiadau a refferenda effeithiol

Rydym yn helpu awdurdodau lleol a gweinyddwyr etholiadau i ymateb i'r pwysau hyn. Rydym hefyd yn helpu i ddarparu gwasanaethau cyson o ansawdd uchel i bleidleiswyr, ac i ddatblygu gwasanaethau etholiadol lleol cadarn drwy wneud y canlynol:

- pennu safonau perfformiad ar gyfer gwasanaethau etholiadol lleol
- darparu canllawiau a chymorth hygyrch i weinyddwyr etholiadau
- helpu gwasanaethau etholiadol lleol i fod yn fwy cadarn
- sicrhau bod y system etholiadol yn gweithio'n effeithiol.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

✓ Gwnaethom gasglu data gan awdurdodau lleol am y broses o roi ID pleidleiswyr ar waith mewn gorsafoedd pleidleisio ac arolygu'r rhai sy'n gyfrifol am ddarparu etholiadau er mwyn deall eu profiad. Gwnaeth y data hyn lywio'r argymhellion a gyflwynwyd gennym i Lywodraeth y DU fel rhan o'n hadroddiadau ar ôl etholiadau mis Mai 2023 er mwyn gwneud prosesau etholiadol yn fwy hygyrch ac yn fwy ymarferol.

✓ Gwnaeth y broses o roi'r Ddeddf Etholiadau ar waith barhau i gael effaith sylweddol ar weinyddwyr etholiadau, a gwnaethom weithio i'w helpu i ddeall y newidiadau hyn a pharatoi ar eu cyfer. Roedd hyn yn cynnwys diweddaru canllawiau er mwyn adlewyrchu newidiadau i reolau pleidleisio drwy'r post, drwy ddirprwy ac o dramor.

24%

– nifer yr awdurdodau lleol a ymatebodd i'n harolwg a ddywedodd eu bod wedi cael **cryn anawsterau wrth recriwtio staff gorsafoedd pleidleisio**

✓ Gwnaethom lunio canllawiau cynhwysfawr ar baratoi ar gyfer etholiadau mis Mai 2024 a'u cynnal, gyda'r nod o gefnogi Swyddogion Canlyniadau a gweinyddwyr etholiadau. Datblygwyd adnoddau hefyd i helpu awdurdodau lleol i gyfleu newidiadau'r Ddeddf Etholiadau i'w preswylwyr.

- ✓ Cynigiwyd cymorth, adnoddau a chyngor rhagweithiol wrth i’r gymuned etholiadol baratoi ar gyfer yr etholiadau a drefnwyd ym mis Mai 2024 a’r etholiad cyffredinol ym mis Gorffennaf 2024, yn enwedig mewn perthynas â newidiadau i’r Ddeddf Etholiadau.
- ✓ Diweddarwyd canllawiau ar gyfer yr etholiadau a drefnwyd ym mis Mai 2024 a’r etholiad cyffredinol ym mis Gorffennaf 2024, cyflwynwyd y rhain mewn fformat HTML ar gyfer hygyrchedd, i weinyddwyr, ymgeiswyr ac asiantiaid.
- ✓ Gwnaethom sefydlu gweithgor gydag awdurdodau lleol i drafod cydweithredu ar gyfleu newidiadau i'r cyhoedd, a'r ffordd orau o gydweithio.
- ✓ Gwnaethom gynnal gweminar i Swyddogion Canlyniadau ledled Lloegr ym mis Tachwedd, gan ddarparu gwybodaeth am eu cyfrifoldebau a'r heriau sy'n wynebu'r sector yn ystod y cyfnod cyn etholiadau'r flwyddyn nesaf.
- ✓ Gwnaethom barhau i ddefnyddio'r safonau perfformiad i gefnogi a herio'r rhai sy'n cynnal etholiadau, er mwyn helpu i sicrhau bod gwasanaethau etholiadol o ansawdd uchel yn cael eu darparu'n gyson i bleidleiswyr, ac i ymdrin â'r heriau hysbys o ran cadernid.

> Aeth yr etholiad rhagddo'n ddidrafferth iawn i ni, er mai nifer isel a bleidleisiodd gyda chyfraddau eithaf uchel yn pleidleisio drwy'r post. Yr hyn sy'n fwy ansicr yw sut y byddem wedi ymdrin â niferoedd sylweddol uwch ar gyfer etholiad lle bydd llawer mwy yn pleidleisio, megis etholiad cyffredinol.
>
> **Gweinyddwr etholiadau**

- ✓ Gwnaethom weithio'n agos gyda'r Bwrdd Cynghori ar Gydlynu Etholiadol dros y flwyddyn er mwyn nodi heriau yn ymwneud â chadernid a chapasiti a helpu i fynd i'r afael â nhw, gan gynnwys mewn perthynas â lefelau staffio gorsafoedd pleidleisio a chyflenwyr.

Dangosyddion perfformiad

Dangosydd	**Targed**	**2023-24**
Cyngor cywir i Swyddogion Canlyniadau, Swyddogion Cofrestru Etholiadol ac ymgeiswyr ac asiantiaid o fewn tri diwrnod (Prydain Fawr)	**100%**	**98.63%**
Cyhoeddi cynhyrchion canllawiau cywir ac amserol ar gyfer gweinyddwyr etholiadau	**100%**	**100%**

Gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol i gyflawni'r nod hwn

- Ceisio adborth ar ganllawiau a gyhoeddwyd ar gyfer mis Mai 2024 a nodi gwersi i'w dysgu ar gyfer y dyfodol, er mwyn sicrhau ein bod yn darparu adnoddau i gefnogi gweinyddwyr yn y ffordd orau.
- Casglu data gan weinyddwyr etholiadau yn ein hymchwil ar ôl etholiadau er mwyn deall eu profiadau fel y gellir adlewyrchu'r rhain mewn argymhellion ac adnoddau yn y dyfodol.
- Parhau i ddefnyddio safonau perfformiad i gefnogi darpariaeth gyson gan weinyddwyr etholiadau.
- Creu tudalennau gwe newydd ar gyfer y cyhoedd sy'n darparu gwybodaeth am weithio mewn gorsafoedd pleidleisio, ynghyd ag adnoddau i gefnogi timau gwasanaethau etholiadol i recriwtio staff.
- Parhau i gynnull y rhai sydd yn y sefyllfa orau i gefnogi cadernid gweinyddwyr, gan gynnwys cyrff llywodraethu.
- Parhau i ddarparu cyfleuster canfod gorsafoedd pleidleisio gyda gwybodaeth am etholiadau, a sicrhau bod y rhain ar gael i gyfryngau allweddol, er mwyn lliniaru'r pwysau ar dimau gwasanaethau cwsmeriaid cynghorau lleol.

> Rydym yn cytuno â llawer o'r argymhellion yn adroddiad newydd y Comisiwn Etholiadol i etholiadau lleol mis Mai 2023 yn Lloegr; yn enwedig y ffaith bod yn rhaid rheoli risgiau o ran cyflawni yn ofalus ar gyfer newid yn y dyfodol.
>
> **Ymateb Cymdeithas y Gweinyddwyr Etholiadol i'n hadroddiad ar etholiadau mis Mai 2023**

Cyfraith etholiadol deg ac effeithiol

Caiff ein system etholiadol ei hategu gan fframwaith cyfreithiol sy'n pennu sut y caiff etholiadau eu cynnal. Mae'n nodi pwy gaiff bleidleisio a'r amryw ffyrdd y gallant fwrw eu pleidlais

Mae'r fframwaith yn nodi pwy all sefyll etholiad, pwy all ymgyrchu a faint y gallant wario, ac mae'n nodi sut y dylai gweinyddwyr etholiadau gynnal etholiadau, gan gynnwys cyfrif a datgan y canlyniadau.

O ystyried ei heffaith drawsbleidiol, rydym am weithio gyda seneddwyr a llywodraethau i wella cyfraith etholiadol fel ei bod yn addas at y diben; yn lleihau cymhlethdod, aneffeithlonrwydd a risg; ac yn hwyluso arloesedd. Byddwn yn gweithio gydag eraill i ddiwygio cyfraith etholiadol drwy wneud y canlynol:

- cefnogi proses effeithiol o ystyried deddfwriaeth a'i rhoi ar waith yn seneddau'r DU
- ymgysylltu ag agendâu diwygio cyfraith etholiadol llywodraethau er mwyn sicrhau bod diwygiadau wedi'u cynllunio'n dda ac yn cael eu rhoi ar waith yn dda
- rhoi cyngor arbenigol ar ymarferoldeb ac effaith unrhyw newidiadau y gellid eu gwneud i wella'r system etholiadol.
- cyflwyno'r achos dros ddiwygiadau yn y dyfodol, yn seiliedig ar dystiolaeth glir o farn ac anghenion rhanddeiliaid, ac o'r manteision y byddai'r newidiadau arfaethedig yn eu cyflwyno.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

✓ Gwnaethom barhau i gyflwyno'r achos i lywodraethau a seneddau'r DU dros ddiwygio cyfraith etholiadol er mwyn ei gwneud yn llai cymhleth, a lleihau'r aneffeithlonrwydd a'r risgiau i'n system etholiadol.

✓ Gwnaethom gefnogi seneddwyr i ystyried ystod o faterion sy'n ymwneud â'r broses ddemocrataidd, gan gynnwys newid deddfwriaethol. Gwnaethom ddarparu briffiau ysgrifenedig, briffiau un i un ac i grwpiau, a rhoi tystiolaeth i bwyllgorau dethol seneddol.

✓ Yn dilyn etholiadau mis Mai 2023 yng Ngogledd Iwerddon, gwnaethom argymhellion ar y rhif cofrestru digidol, sy'n parhau i beri problemau i'r rhai sydd am bleidleisio drwy'r post neu drwy ddirprwy. Yn Lloegr, gwnaethom argymhellion penodol i Lywodraeth y DU ar gyfer gwella hygyrchedd y gofyniad ID pleidleiswyr.

- ✓ Gwnaethom gyflwyno cynigion polisi ar gyfer gwelliannau i gyfraith etholiadol a gweithdrefnau rheoleiddio cyllid gwleidyddol i bleidiau eu hystyried wrth iddynt ddatblygu eu hagendâu cyn etholiad cyffredinol yn y DU.

- ✓ Gwnaethom adrodd ar ddeisebau adalw ac is-etholiadau, gan eirioli dros welliannau i'r broses.

- ✓ Wrth i'r gyfres olaf o fesurau'r Ddeddf Etholiadau fynd drwy Senedd y DU, gwnaethom adolygu a chynghori ar yr offerynnau statudol er mwyn sicrhau eu bod mor glir ac effeithiol â phosibl.

- ✓ Gwnaethom hefyd gyflwyno tystiolaeth i ymchwiliad y Pwyllgor Ffyniant Bro i gofrestru etholiadol, gan roi argymhellion ar foderneiddio'r system drwy brosesau mwy awtomataidd er mwyn gwneud y cofrestrau yn fwy cywir a chyflawn.

- ✓ Gwnaethom roi tystiolaeth ar lafar a thystiolaeth ysgrifenedig i ymchwiliad y Cyd-bwyllgor ar y Strategaeth Diogelwch Gwladol i 'Amddiffyn Democratiaeth'. Nododd ein tystiolaeth faterion pwysig y mae angen i'r rhai sy'n gysylltiedig ag uniondeb etholiadau eu monitro a mynd i'r afael â nhw, megis ymgeiswyr sy'n dioddef achosion o gam-drin a bygylu, a phryderon ynglŷn â thryloywder a chywirdeb ymgyrchu gwleidyddol, yn enwedig ar-lein.

> Etholiadau yw conglfaen ein democratiaeth ac, eto i gyd, rydym wedi'n llethu gan system aneffeithiol ac aneffeithlon, lle caiff miliynau o bobl eu difreinio oherwydd eu bod wedi'u cofrestru'n anghywir neu am nad ydynt ar y gofrestr etholiadol.
>
> **Cadeirydd y Pwyllgor Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau**

Dangosyddion perfformiad

Dangosydd	Targed	2023-24
Cyhoeddi adroddiadau amserol ar etholiadau/refferenda	**100%**	**100%**
Ymatebion amserol i gynigion polisi ac ymgynghoriadau deddfwriaethol	**100%**	**100%**
Ymateb i ohebiaeth gan randdeiliaid etholedig (Aelod o'r Senedd, Aelod Seneddol, Aelod o Senedd yr Alban ac Aelod o'r Cynulliad Deddfwriaethol) o fewn 10 diwrnod gwaith	**100%**	**98.44%**

Gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol i gyflawni'r nod hwn

- Parhau i gyflwyno'r achos dros ddiwygio etholiadol, gan gynnwys gyda phleidiau a Llywodraeth a Senedd newydd i'r DU, er mwyn sicrhau eu bod yn deall yr heriau sy'n wynebu'r system bresennol a'r cyfleoedd ar gyfer gwella.

- Cefnogi seneddwyr i ystyried diwygiadau i'r system etholiadol, gan gynnwys drwy friffiau a chyfarfodydd.

- Adrodd ar etholiadau, is-etholiadau a deisebau adalw yn y dyfodol, gan wneud argymhellion ar y system fel y bo'n briodol.

- Adolygu'r broses o roi mesurau'r Ddeddf Etholiadau ar waith a gwneud argymhellion yn ôl yr angen.

System etholiadol fodern a chynaliadwy

Mae angen i'n system etholiadol ddilyn datblygiadau mewn technoleg ac yn yr amgylchedd ehangach.

Mae angen i ni fanteisio ar y cyfleoedd i sicrhau mwy o gydymffurfiaeth, tryloywder a'r arbedion ariannol y gall technoleg eu cynnig, gan weithio i gynnal hyder pleidleiswyr yn y system etholiadol. Mae angen i ni hefyd foderneiddio'r system etholiadol er mwyn sicrhau ei bod yn gynaliadwy yn amgylcheddol. Byddwn yn gweithio tuag at gyflawni system etholiadol fodern a chynaliadwy drwy wneud y canlynol:

- manteisio ar ddata a thechnoleg i ddiwallu anghenion pleidleiswyr, ymgyrchwyr a gweinyddwyr etholiadau
- deall y risgiau newidiol i'r system etholiadol sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio data a thechnoleg, galw am weithredu arnynt, a gweithredu arnynt ein hunain
- parhau i feithrin cydberthnasau cadarn a symleiddio arferion gwaith gyda phob corff sy'n rhan o'r system etholiadol
- cefnogi llywodraethau a'r gymuned etholiadol ehangach i fabwysiadu strategaeth a chynllun gweithredu sy'n cyrraedd y safonau amgylcheddol sy'n ofynnol gan ein system etholiadol.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

✓ Yn ogystal â rhoi cyngor arbenigol a chynnig argymhellion i wella'r system gyfredol, gwnaethom barhau i archwilio dichonoldeb moderneiddio'r broses bleidleisio.

✓ Gwnaethom gwblhau a chyhoeddi astudiaethau dichonoldeb ar amrywiaeth o opsiynau pleidleisio hyblyg, gan esbonio sut y gellid rhoi ffyrdd newydd o bleidleisio ar waith.

✓ Gwnaethom gyhoeddi ein gwaith ymchwil diweddaraf ar gywirdeb a chyflawnrwydd, gan ddangos nad yw hyd at 8 miliwn o bobl ledled y DU wedi'u cofrestru i bleidleisio'n gywir. Fel rhan o'r gwaith hwn, gwnaethom nodi astudiaethau achos yn dangos sut y gellid moderneiddio'r system cofrestru etholiadol drwy ddefnyddio dulliau cofrestru mwy awtomatig. Mae'r ymchwil hon yn

Nid yw hyd at

8 miliwn o bobl ledled y DU wedi'u cofrestru i bleidleisio'n gywir (Mawrth 2023)

cefnogi ein galwadau am brosesau cofrestru mwy awtomataidd.

- ✓ Rydym wedi gweithio i sicrhau bod yr adroddiadau a'r data rydym yn eu cyhoeddi yn hawdd eu defnyddio ac yn rhyngweithiol, fel y gall darllenwyr eu deall a'u defnyddio'n hawdd.
- ✓ Gwnaethom barhau i fuddsoddi amser ac adnoddau mewn meithrin cydberthnasau â rheoleiddwyr a rhanddeiliaid eraill, er mwyn deall eu safbwyntiau a nodi cyfleoedd i gydweithio.
- ✓ Byddwn yn monitro, yn cynghori ac yn cefnogi diwygiadau etholiadol ledled y DU a thu hwnt.

Dangosyddion perfformiad

Dangosydd	**Targed**	**2023-24**
Bodloni gofynion deddfwriaeth amgylchedd gyfredol ac sy'n datblygu neu newydd	Dd/G – Caiff hyn ei ddatblygu pan gyhoeddir targed Llywodraeth y DU	Dd/G

Bwriedir i'r dangosydd hwn helpu'r Comisiwn i fesur ei effaith amgylcheddol ac adrodd arni, ac i fodloni ei ofynion mewn perthynas â deddfwriaeth amgylcheddol gyfredol a newydd. Caiff targedau a llinell sylfaen eu datblygu yn ystod tair blynedd gyntaf y cynllun corfforaethol, yn dibynnu ar dargedau cyhoeddedig y llywodraeth

Rydym yn cytuno'n llwyr â dadansoddiad y Comisiwn Etholiadol mewn perthynas â'n system cofrestru etholiadol sydd wedi dyddio. Rydym wedi bod yn galw am ddiwygiadau ers tro er mwyn sicrhau bod cynifer o bobl â phosibl wedi'u cofrestru i bleidleisio. Rydym yn credu mai cofrestru pleidleiswyr yn awtomatig, lle caiff dinasyddion eu cofrestru'n awtomatig ar y gofrestr etholiadol yn seiliedig ar wybodaeth a ddelir eisoes ar gronfeydd data eraill y llywodraeth, yw'r dull gweithredu gorau.

Y Gymdeithas Diwygio Etholiadol, yn ymateb i'n gwaith ymchwil ar gywirdeb a chyflawnrwydd, a gyhoeddwyd ym mis Medi 2023

Gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol i gyflawni'r nod hwn

- Parhau i weithio gyda rheoleiddwyr a rhanddeiliaid eraill i ddeall eu safbwyntiau a meysydd posibl i gydweithio fel ein bod yn gweithio gyda'n gilydd ar faterion sy'n ymwneud â chynnal etholiadau, ymgyrchu a hyder yn y system cyllid gwleidyddol.

- Parhau i fonitro materion sy'n effeithio ar etholiadau ac ymgyrchoedd modern, gan gynnwys technoleg sy'n dod i'r amlwg, megis deallusrwydd artiffisial.

- Parhau i ddefnyddio ein gwaith ymchwil ar gywirdeb a chyflawnrwydd i eirioli dros system fwy modern ar gyfer cofrestru pleidleiswyr, yn enwedig yng ngoleuni nifer y bobl nad ydynt wedi'u cofrestru'n gywir ar hyn o bryd.

Annibyniaeth ac uniondeb

Mae'r system etholiadol yn dibynnu ar y Comisiwn Etholiadol yn gweithredu fel corff annibynnol amhleidiol, ac felly rydym yn gosod safonau uchel iawn i'n hunain o safbwynt ein huniondeb

Rydym yn gweithio'n galed i sicrhau y cawn ein parchu am ein harbenigedd, a bod ein cyngor a'n penderfyniadau yn rhydd rhag tuedd. O ystyried ein rôl unigryw, mae angen i'n huniondeb fod yn glir ac yn amlwg yn yr hyn a wnawn. Rydym yn dangos annibyniaeth ac uniondeb drwy wneud y canlynol:

- gwneud penderfyniadau ar sail y dystiolaeth, a bod yn dryloyw ynghylch y rhesymau dros wneud y penderfyniadau hynny
- seilio ein safbwyntiau polisi a'n hargymhellion ar ddadansoddiad o'r dystiolaeth
- cyfleu ein gwaith a'n barn yn effeithiol
- darparu gwasanaethau ymatebol i'r rhai rydym yn eu cefnogi
- ceisio cynnal trefniadau llywodraethu effeithiol.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

✓ Gwnaethom gyhoeddi gwybodaeth bob mis am ymchwiliadau sydd wedi dirwyn i ben, gan ddarparu tryloywder a helpu i hyrwyddo cydymffurfiaeth.

✓ Gwnaethom roi briffiau cywir a diduedd i seneddwyr er mwyn eu helpu i ystyried elfennau o'r Ddeddf Etholiadau. Gwnaethom hefyd weithio'n agos gyda swyddogion yn yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau i'w helpu i feddwl am fanylion is-ddeddfwriaeth.

✓ Gwnaethom ymateb i ymholiadau gan aelodau o'r cyhoedd, seneddwyr, gweinyddwyr a'r gymuned a reoleiddir, gan roi gwybodaeth a chyngor ar y system etholiadol a chyfranogiad democrataidd.

✓ Cawsom 182 o geisiadau rhyddid gwybodaeth. Rydym yn anelu at ymateb i 90% o geisiadau o fewn yr amserlen statudol o 20 diwrnod gwaith, a'r flwyddyn hon gwnaethom ymateb i 90.9% o fewn yr amserlen honno. Gofynnwyd i ni gynnal adolygiadau mewnol o'n hymateb i saith cais rhyddid gwybodaeth yn ystod y flwyddyn, ac ymatebwyd i bob un o'r rhain o fewn y r amserlenni y cytunwyd arnynt.

✓ Ar 8 Awst 2023, cyhoeddodd y Comisiwn ei fod wedi dioddef ymosodiad seiber soffistigedig. Yn unol â gofynion diogelu data, cyhoeddwyd hysbysiad cyhoeddus ar

ein gwefan i roi gwybod i aelodau o'r cyhoedd y gallai eu gwybodaeth fod wedi cael ei chyrchu, a chyhoeddwyd hysbysiad ar wahân i staff y Comisiwn a Chomisiynwyr. Cyhoeddwyd dogfen cwestiwn ac ateb hefyd a gwybodaeth am ffyrdd o gysylltu â'r Comisiwn ag unrhyw bryderon neu gwestiynau.

- ✓ Cawsom 415 o geisiadau am fynediad at ddata gan y testun a 64 o geisiadau i ddileu o dan Reoliad Cyffredinol y DU ar Ddiogelu Data. Oherwydd y niferoedd mawr, ymatebwyd i 6.79% o fewn yr amserlen ymateb statudol, sef un mis calendr. Roedd ffigurau'r ceisiadau am fynediad at ddata gan y testun a cheisiadau hawl i ddileu yn sylweddol uwch o ganlyniad i'r cyhoeddiad am yr ymosodiad seiber ar y Comisiwn.

- ✓ Gwnaethom ymdrin ag 13 o gwynion, o gymharu â 28 yn 2022/23. O blith y rhain, roedd un yn dal i gael ei hystyried ar ddiwedd y flwyddyn. O blith y rhai a gwblhawyd, ni chafodd 12 eu cadarnhau.

- ✓ Ymatebodd ein gwasanaeth gwybodaeth cyhoeddus dynodedig i 14,699 o ymholiadau gan y cyhoedd yn ystod y flwyddyn, a gafwyd dros y ffôn, drwy'r post a thrwy e-bost. Drwy'r gwasanaeth hwn, gwnaethom ateb cwestiynau ar amrywiaeth o bynciau, gan gynnwys ID pleidleiswyr, cofrestru pleidleiswyr a phleidleisio drwy'r post. Gwnaethom hefyd ymateb i 71,950 o ymholiadau a gafwyd drwy'r cyfryngau cymdeithasol.

- ✓ Gwnaethom ymateb i 36 o gwestiynau seneddol yn San Steffan yn ystod 2023/24, gan gynnwys cwestiynau am ID pleidleiswyr – megis pleidleiswyr yn cael eu gwrthod ac effaith hyn ar grwpiau demograffig penodol – rheoleiddio cyllid gwleidyddol, terfynau gwariant a chamwybodaeth.

- ✓ Cat Smith AS ac Owen Thompson AS, aelodau o Bwyllgor y Llefarydd, oedd ein llefarwyr yn Senedd y DU ac a atebodd gwestiynau ar ein rhan yn ystod y flwyddyn.

Dangosyddion perfformiad

Dangosydd	Targed	2023-24
Ymatebion amserol[1] i ymholiadau drwy'r cyfryngau cymdeithasol	**100%**	**100%**

[1] O fewn yr amserlen darged

Ymatebion amserol i ymholiadau gan y cyhoedd drwy alwadau, llythyrau a negeseuon e-bost	**100%**	**99.12%**
Ymatebion amserol i geisiadau dilys am fynediad at ddata gan y testun[2]	**100%**	**6.79%**
Ymatebion amserol i geisiadau rhyddid gwybodaeth	**90%**	**90.9%**

Gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol i gyflawni'r nod hwn

- Byddwn yn rhoi sylw priodol i Ddatganiad Polisi a Strategaeth Llywodraeth y DU, ynghyd â'r holl ystyriaethau perthnasol eraill, a byddwn yn adrodd ar sut rydym wedi gwneud hynny i Bwyllgor y Llefarydd. Byddwn yn parhau i weithredu'n annibynnol ac yn dryloyw a byddwn yn atebol i'r Senedd, gan sicrhau ein bod yn cyfrannu at hyder y cyhoedd yn y system ddemocrataidd.
- Cyhoeddi adroddiadau ar ôl etholiad ar gyfer etholiadau mis Mai 2024 ac etholiad cyffredinol sy'n rhoi asesiad yn seiliedig ar dystiolaeth o'r ffordd y cawsant eu cynnal ac sy'n defnyddio'r dystiolaeth i wneud argymhellion ar gyfer gwella.
- Parhau i ddarparu gwybodaeth a chyngor diduedd, cywir ac amserol i'n rhanddeiliaid, gan gynnwys pleidleiswyr. Mae pobl yn dibynnu ar y gwasanaethau hyn yn ystod y cyfnod cyn etholiad cyffredinol yn arbennig, felly bydd lefelau staffio yn barod i adlewyrchu hynny.

[2] Roedd nifer y ceisiadau am fynediad at ddata gan y testun yn sylweddol uwch nag yn y blynyddoedd diwethaf yn dilyn y cyhoeddiad cyhoeddus bod y Comisiwn wedi bod yn destun ymosodiad seiber cymhleth, ac nad adroddwyd arno yn ystod y flwyddyn ariannol lawn.

Sefydliad medrus lle y caiff amrywiaeth ei gwerthfawrogi

Mae'r Comisiwn Etholiadol yn ymrwymedig i egwyddor cyfle cyfartal, gwerth amrywiaeth a buddion cynhwysiant

Rydym yn ymrwymedig i hyrwyddo Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant oherwydd bod arloesedd, dawn a gweithluoedd creadigol yn ffynnu mewn timau amrywiol a gaiff eu harwain yn dda. Bydd gwneud y Comisiwn yn fwy amrywiol yn dangos y gallwn ddatblygu i fodloni gofynion byd sy'n newid wrth barhau i gynrychioli'r gymdeithas rydym yn ei gwasanaethu. Rydym hefyd yn gwasanaethu democratiaeth amrywiol ledled y DU, ac yn ymrwymedig i gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant yn yr holl weithgareddau a gynhelir gennym gyda phleidleiswyr a rhanddeiliaid eraill.

Fel unrhyw sefydliad, mae gennym amrywiaeth o rwymedigaethau statudol i sicrhau ein bod yn hyrwyddo cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant, yn unol â'n cyfrifoldebau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, sy'n cynnwys Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, ac Adran 75 o Ddeddf Gogledd Iwerddon 1998, sy'n gwahardd gwahaniaethu ac yn hyrwyddo cyfle cyfartal a chysylltiadau da ar draws amrywiaeth o nodweddion gwarchodedig. Ond nid dim ond materion cydymffurfiaeth yw cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Gwyddom fod mwy y gallwn ei wneud bob amser i adlewyrchu amrywiaeth yr etholaeth yn llawn yn ein gwaith i gefnogi democratiaeth, ac rydym yn gweithio'n galed i ddatblygu'r nodau hynny.

Yr hyn rydym yn gweithio i'w gyflawni

Rydym am i'n gweithlu deimlo ei fod yn cael ei werthfawrogi a'i gefnogi i wireddu ei botensial. Rydym yn gweithio i gyflawni'r canlynol:

- rhoi arferion gwaith wedi'u hadnewyddu ar waith i adlewyrchu newidiadau ehangach yn ein hamgylchedd gwaith a'n diwylliant
- denu, cadw a datblygu'r bobl sydd eu hangen arnom
- cynnal a gwella safonau rheoli uchel, gyda phwyslais ar ddatblygu ein pobl
- ymgorffori cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant ymhellach ym mhob agwedd ar ein gwaith.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

- ✓ Gwnaethom barhau i roi ein Strategaeth Pobl ar waith, sy'n sail i'n Cynllun Corfforaethol ac yn nodi ffyrdd cynhwysol o weithio sy'n berthnasol i bawb. Roedd hyn yn cynnwys symleiddio ein dull recriwtio, gwella ein proses sefydlu, a chynnig mwy o gyfleoedd datblygu i staff ac oriau dysgu a gaiff eu cynnal yn fewnol.
- ✓ Gwnaethom adnewyddu ein cynllun gweithredu ar gyfer cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant fel ei fod yn canolbwyntio mwy ar gamau gweithredu a chanlyniadau ac yn fwy seiliedig ar dystiolaeth. Drwy'r cynllun, ein nod yw ymgorffori cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant ym mhopeth a wnawn.
- ✓ Byddwn yn chwilio am ffyrdd o godi ymwybyddiaeth pleidleiswyr anabl o'r cymorth a'r cyfarpar sydd ar gael, yn enwedig mewn gorsafoedd pleidleisio, ac yn sicrhau bod cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant yn rhan annatod o'n polisïau, megis y Strategaeth Ymgysylltu â Phleidleiswyr.
- ✓ Rydym wedi gweithio mewn partneriaeth â Chyflogwyr Cynhwysol, gan roi mynediad i staff at weminarau ar-lein, blogiau, taflenni ffeithiau a llawer mwy. Rydym hefyd yn ymrwymedig i'r Siarter Hil yn y Gwaith a'r Cynllun Hyderus o ran Anabledd.
- ✓ Gwnaethom gynnal adolygiad ar ôl gweithredu o'n canllawiau a'n templed ar gyfer sgrinio cydraddoldeb, er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben o hyd a byddwn yn cyflwyno hyfforddiant ychwanegol er mwyn rhoi prosesau sgrinio cydraddoldeb ar waith ymhellach.
- ✓ Rydym wedi cyflwyno calendr cynhwysiant, yn dathlu digwyddiadau pwysig i'n staff, mae enghreifftiau yn cynnwys Diwali, Ramadan, mis hanes LHDT+ a Diwrnod Rhyngwladol y Menywod.
- ✓ Mae staff wedi cael hyfforddiant ar bynciau cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant, megis y menopos, data amrywiaeth, recriwtio cynhwysol a rhagfarn ddiarwybod.

Dangosyddion perfformiad

Dangosydd	Targed	2023-24
Cyfradd cwblhau ar gyfer data monitro cydraddoldeb	**85%**	**91.18%**

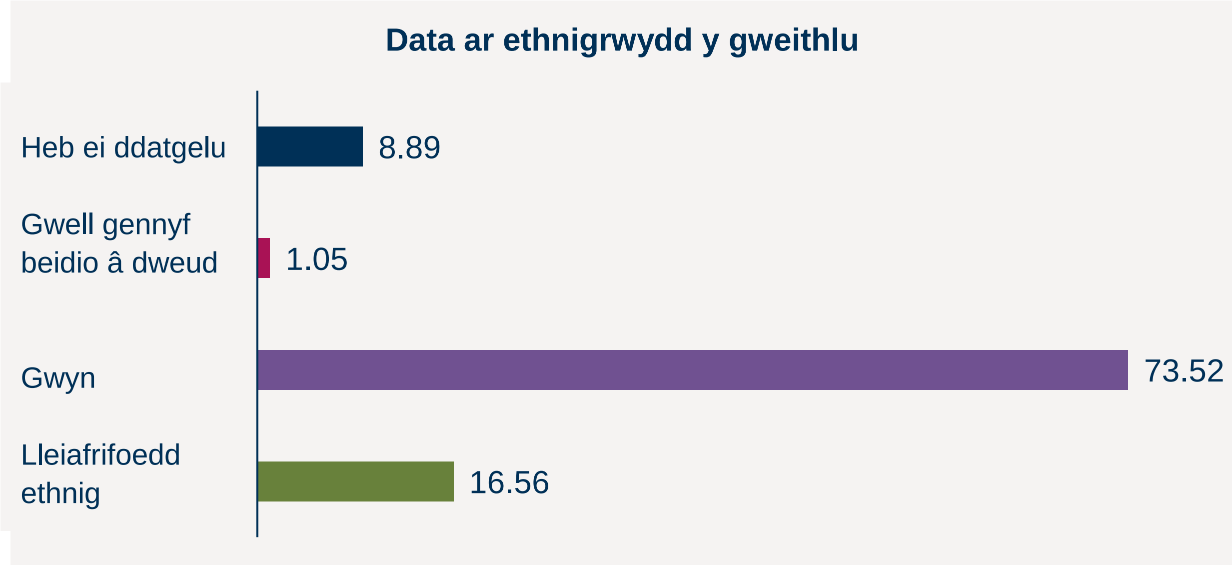

Gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol i gyflawni'r nod hwn

- Parhau i gefnogi staff i ymgymryd â hyfforddiant sy'n berthnasol i'w set sgiliau a'u profiad.
- Cynnal sgyrsiau am ddoniau a chynllunio ar gyfer olyniaeth er mwyn llywio dyfodol ein llif doniau, gan sicrhau parhad busnes a bod timau ac unigolion yn barod i gamu ymlaen pan fo angen.
- Rhoi hyfforddiant i 'reolwyr newydd' ar waith, gan sicrhau bod gan reolwyr sydd newydd eu recriwtio a rheolwyr presennol y sgiliau sydd eu hangen arnynt i arwain tîm.
- Cyflwyno cynlluniau mentora a hyfforddi, wedi'u teilwra i anghenion y Comisiwn, gan ganolbwyntio'n arbennig ar fentora o chwith, hyfforddiant 'paratoi i gamu i fyny' a hyfforddiant dychwelyd i'r gwaith i unrhyw un sy'n dychwelyd ar ôl absenoldeb hirdymor, megis mamolaeth, tadolaeth neu salwch.
- Lansio system Adnoddau Dynol ac olrhain ymgeiswyr newydd er mwyn cryfhau ein gallu i olrhain a monitro ceisiadau a gwella llwyddiant ymgeiswyr o grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol.
- Parhau i weithio'n agos gyda'n hasiantaethau recriwtio a chwmnïau chwilio am swyddogion gweithredol er mwyn sicrhau bod ein hymrwymiad i gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant ar frig eu chwiliad, ac mai dim ond rhestrau byr amrywiol a chynhwysol gaiff eu derbyn.
- Parhau gyda'n hymrwymiad i recriwtio dienw, lle caiff unrhyw ddata personol y gellir adnabod rhywun ohonynt – megis enw, rhywedd, dyddiadau addysgol gorfodol – eu dileu o'r cais cyn cael ei anfon at y rheolwr cyflogi.

- Ei gwneud yn ofynnol i unrhyw reolwr sy'n ymwneud â recriwtio ymgymryd â hyfforddiant newydd ar recriwtio a hyfforddiant ar ragfarn ddiarwybod.

- Byddwn yn parhau i wneud cynnydd yn erbyn ein hymrwymiadau o dan y Siarter Hil yn y Gwaith a'r Cynllun Hyderus o ran Anabledd.

- Byddwn yn lansio hwb gwybodaeth am gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant ar dudalennau'r fewnrwyd – gan roi gwybodaeth ac adnoddau ar amrywiaeth o bynciau, gan gynnwys deddfwriaeth Cydraddoldeb y DU, nodweddion gwarchodedig, prosesau sgrinio cydraddoldeb, straeon personol a llawer mwy.

Cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant yn y broses ddemocrataidd

Rydym yma i sicrhau y gall pawb sy'n gymwys gymryd rhan yn y broses ddemocrataidd – boed hynny fel pleidleisiwr , ymgyrchydd neu ymgeisydd. Felly mae cydnabod anghenion poblogaeth ac etholaeth amrywiol, ac ymateb iddynt, wrth wraidd ein gwaith ac rydym yn ymrwymedig i wneud hyn.

Gwnaethom barhau i wasanaethu democratiaeth amrywiol yn ein gweithgarwch allanol ar gyfer pleidleiswyr, gan gynnwys:

- ✓ Mae ein gwaith cyhoeddus i ymgysylltu â phleidleiswyr yn cynnwys cymorth wedi'i dargedu ar gyfer cymunedau gwahanol ledled y DU, a hynny'n uniongyrchol a thrwy bartneriaid. Ar y cyd ag awdurdodau lleol a sefydliadau cymdeithas sifil partner, rydym wedi gweithio i gyrraedd ystod amrywiol o bleidleiswyr er mwyn sicrhau eu bod wedi cael y wybodaeth wedi'i theilwra yr oedd ei hangen arnynt i gymryd rhan, yn y fformatau a'r ieithoedd y gallant eu deall.

- ✓ Mae hyn wedi cynnwys gwaith parhaus gyda phartneriaid sy'n cynrychioli grwpiau nad yw llawer ohonynt yn berchen ar ID er mwyn helpu eu cynulleidfaoedd i ddeall y gofyniad ID pleidleiswyr, megis cymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr, a phobl draws ac anneuaidd.

- ✓ Rydym hefyd wedi gweithio gydag elusennau anabledd partner i ymchwilio i'r rhwystrau y mae eu cynulleidfaoedd yn eu hwynebu ac i nodi camau y gallwn eu cymryd i'w dileu drwy ein negeseuon a'n gwaith addysg. Mae hyn yn cynnwys prosiectau sy'n ystyried anghenion pobl â salwch meddwl (gyda'r Ganolfan ar gyfer Iechyd Meddwl), pobl ag anabledd dysgu a/neu awtistiaeth (gyda Mencap), a phobl ddal a rhannol ddall (gyda Sefydliad Cenedlaethol Brenhinol y Deillion).

- ✓ Rydym wedi gweithio i sicrhau bod deunyddiau ein hymgyrch i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd yn adlewyrchu amrywiaeth y cynulleidfaoedd rydym yn eu cynrychioli, a'u bod mor gynrychioliadol a chynhwysol â phosibl. Mae hyn yn cynnwys ein hymgyrch cofrestru pleidleiswyr ar ei newydd wedd ac adnoddau sy'n dangos aelodau o'r cyhoedd yn cynrychioli grwpiau y gwyddom eu bod wedi'u tangofrestru'n aml a/neu

sy'n wynebu rhwystrau ychwanegol i gymryd rhan, gan gynnwys pobl sy'n ddigartref a phobl ag anabledd dysgu.

- ✓ Rydym yn gweithio i sicrhau bod ein gwefan a'n cyhoeddiadau mor hygyrch â phosibl.

Sefydliad sy'n dysgu, sy'n gwella'n barhaus ac yn defnyddio adnoddau'n effeithlon

Awn ati'n drylwyr i ddysgu o brofiad a cheisio gwelliant parhaus ym mhob peth a wnawn

Gydag anghenion parhaus i sicrhau ein bod yn rhoi gwerth am arian, mae'n hanfodol ein bod yn parhau i reoli ein costau a gwneud defnydd effeithiol o'n technoleg, cyllid, amser ac adnoddau. Rydym yn gweithio i gyflawni'r canlynol:

- Caffael systemau TG sy'n cynnig gwerth am arian ac yn gwella'r gwasanaethau a ddarperir, a'u rhoi ar waith
- parhau â'n strategaeth ariannol a'i gwella er mwyn cadw'r Comisiwn o fewn cyllidebau y cytunwyd arnynt
- adeiladu ar ein rheolaethau ariannol er mwyn sicrhau archwiliadau effeithlon
- parhau i ddatblygu technegau i ddysgu o brofiad, ceisio gwelliant parhaus a dod yn fwy effeithlon ac effeithiol
- datblygu strategaeth amgylcheddol gorfforaethol sy'n bodloni gofynion polisi a deddfwriaethol i leihau effaith amgylcheddol

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

✓ Gwnaed newid i arweinyddiaeth y Comisiwn, ac ymgymerodd Rob Vincent â'r rôl Prif Weithredwr Dros Dro ym mis Rhagfyr 2023. Ei flaenoriaethau oedd cefnogi staff y Comisiwn i baratoi ar gyfer etholiadau 2024 a pharhau i roi gweddill mesurau'r Ddeddf Etholiadau ar waith. Ymunodd Vijay Rangarajan â'r Comisiwn fel Prif Weithredwr ym mis Mawrth 2024.

✓ Gwnaethom barhau i fuddsoddi yn ein seilwaith digidol, gan gynnwys gwaith i wneud ein gwasanaethau yn fwy cadarn, diogel a dibynadwy. Gwnaethom barhau i gymryd camau i wella ein systemau digidol yn dilyn ymosodiad seiber. Gwnaethom uwchraddio systemau TG a seilwaith gweithio symudol, yn ogystal â gwella ein dulliau awdurdodi aml-ffactor er mwyn rhoi lefelau uchel o sicrwydd bod mynediad at ein systemau a'n data yn ddiogel.

✓ Rydym wedi gweithio ar y cam darganfod ar gyfer y prosiect Cyllid Gwleidyddol Ar-lein newydd. Er y bu oedi wrth gyflawni'r prosiect, rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i ddarparu system sy'n well i'w defnyddwyr. Mae ein tîm prosiect

mewnol wedi cwblhau gwaith gydag ymgynghorwyr allanol i benderfynu ar y ffordd ymlaen, gan gynnwys casglu adborth gan bartïon.

- ✓ Gwnaethom symud i adeiladau newydd yng Nghaerdydd a Belfast ar ôl i'n lesoedd ddod i ben, ynghyd â chynllunio datblygiadau i'n swyddfa yng Nghaeredin er mwyn cefnogi trefniadau gweithio mwy hyblyg.

Gwaith parhaus a gwaith yn y dyfodol i gyflawni'r nod hwn

- ➢ Cymhwyso gwersi a ddysgwyd dros y flwyddyn ariannol ddiwethaf mewn perthynas â'n prosesau caffael a chynllunio ariannol drwy gynyddu ein cadernid o fewn y timau cyllid a chaffael.
- ➢ Cyflwyno fframwaith prentisiaeth newydd y Comisiwn, gan ehangu'r cynllun i brentisiaid allanol ymuno â'r Comisiwn ar gynllun prentisiaeth sefydledig, sy'n cefnogi symudedd cymdeithasol ac yn cynnig cyfleoedd i'r rhai o gefndir mwy difreintiedig ddechrau gyrfa gyda ni.
- ➢ Parhau i ddenu a chadw'r doniau mwyaf medrus, drwy ystyried canfyddiadau adolygiad helaeth o gyflogau a gynhaliwyd gan arbenigwr cyflogau a dyfarniadau annibynnol. Bydd y gwaith hwn yn dweud wrthym a yw ein taliadau cydnabyddiaeth yn unol â'r farchnad rydym yn gweithredu ynddi.
- ➢ Caffael System Rheoli Dysgu newydd a'i rhoi ar waith, a fydd yn galluogi prosesau cydweithio, casglu a hyfforddi gwell.
- ➢ Parhau i gynnig ‘oriau dysgu’ i staff, sy'n cwmpasu popeth o iechyd a llesiant i ymwybyddiaeth ariannol, ac ystod eang o sgiliau a phynciau.

Defnyddio ein hadnoddau i gefnogi'r gwaith o gyflawni ein nodau

Ein pobl

Cysylltiadau staff ac ymgysylltu â nhw

Mae staff ymroddedig ac arbenigol y Comisiwn wedi'u lleoli ar draws ein pedair swyddfa neu'n gweithio gartref. Mae cylchlythyrau wythnosol a diweddariadau gan y Prif Weithredwr, digwyddiadau i'r holl staff, sesiynau 'dysgu dros ginio' a'r fewnrwyd yn galluogi'r staff i gadw mewn cysylltiad a rhannu diweddariadau corfforaethol.

Mae grŵp ymgysylltu â staff yn cyfarfod bob chwe wythnos i drafod materion corfforaethol a diwylliant y Comisiwn, gan geisio casglu safbwyntiau a gwybodaeth gan bob tîm a lefel. Ategir hyn gan gyfarfodydd prosiect rheolaidd â thimau gwahanol, cyfarfodydd tîm, a sesiynau dal i fyny â rheolwyr llinell.

Ym mis Mehefin 2023, cynhaliodd y Comisiwn ddigwyddiad i'r holl staff, a roddodd gyfle i'r sefydliad gyfarfod a thrafod ei nod a'i flaenoriaethau a dathlu llwyddiannau.

Mae gan y Comisiwn undeb gweithgar. Er y cafwyd anghydfod masnach swyddogol mewn perthynas â setliadau cyflog eleni, roedd deialog reolaidd â'r rheolwyr am faterion sy'n bwysig i'r staff ac aelodau.

Gwnaethom gwblhau ein harolwg staff diweddaraf ym mis Tachwedd 2023 ac ymatebodd 85% o gyflogeion iddo. Ein sgôr ymgysylltu â chyflogeion oedd 63 (allan o 100), sydd ychydig yn is na'r llynedd ond yn unol â chyfartaledd y Gwasanaeth Sifil (61). Roedd ein sgoriau yn cymharu'n ffafriol â meincnod y Gwasanaeth Sifil (2022) mewn meysydd lle roedd ein pobl yn cytuno â'r canlynol:

- eu bod yn falch o ddweud wrth eraill eu bod yn gweithio i'r Comisiwn (71% o gymharu â 60%)
- y byddent yn argymell y Comisiwn fel lle i weithio (68% o gymharu â 56%).

Ymhlith y meysydd lle nad oedd ein sgoriau'n cymharu gystal â meincnod y Gwasanaeth Sifil a lle y mae angen i ni wneud gwelliannau roedd y rheini lle roedd pobl yn cytuno â'r canlynol:

- eu bod yn credu bod y Comisiwn yn ymrwymedig i greu gweithle amrywiol a chynhwysol (65% o gymharu â 78%)
- maent yn credu bod cyfleoedd i ddatblygu eu gyrfa yn y Comisiwn (46% o gymharu â 57%)

Dangosyddion perfformiad

	Targed	2023-24
Cynnal y sgôr llesiant staff yn yr arolwg staff	**77%**	**77%**
Cynnal y sgôr ymgysylltu â staff yn yr arolwg staff	**67%**	**66%**

Iechyd a diogelwch galwedigaethol

Caiff ein polisi iechyd a diogelwch ei adolygu'n flynyddol. Mae gennym weithdrefnau, canllawiau ac asesiadau risg ar waith hefyd i gwmpasu ein gweithgareddau craidd. Mae grŵp iechyd a diogelwch yn goruchwylio ein trefniadau. Mae'r grŵp yn cyfarfod yn rheolaidd ac yn adrodd i'r uwch-grŵp arwain. Fodd bynnag, rheolwyr pobl sy'n bennaf cyfrifol am iechyd a diogelwch.

Rydym yn cychwyn archwiliadau iechyd a diogelwch annibynnol o'n safleoedd bob blwyddyn, sy'n cynnwys archwilio amgylcheddau gwaith ac adolygu systemau rheoli diogelwch. Mae'r archwiliadau hyn yn dweud wrthym a yw ein trefniadau yn addas ac yn tynnu sylw at unrhyw welliannau y mae angen i ni eu gwneud. Yn 2023/24, gwnaethom y canlynol:

- gosod dyfeisiau newydd i amddiffyn rhag ymchwydd pŵer yn y swyddfa yn Llundain
- cynnal tridiau o brofion dyfeisiau cludadwy ar geblau gliniaduron staff yn Llundain
- gosod goleuadau LED a system aerdymheru newydd yn y swyddfeydd newydd yng Nghymru a Gogledd Iwerddon
- darparu cadeiriau orthopedig i aelodau o staff yn dilyn asesiadau gan yr adran Iechyd Galwedigaethol

- nodi ystafelloedd yn ein swyddfeydd yng Nghaerdydd, Llundain a Belfast i aelodau benywaidd o staff fwydo ar y fron/tynnu llaeth yn breifat
- gosod bleinds newydd yn y swyddfa yn Llundain sydd wedi'u dylunio i adlewyrchu golau'r haul tuag allan er mwyn helpu i ostwng y tymheredd yn y swyddfa.

Adroddiad ar gynaliadwyedd

Mae'r Comisiwn Etholiadol yn parhau i fod yn ymroddedig i amddiffyn a chreu gweithle cynaliadwy. Rydym yn cydnabod bod cyflawni ein gweithgareddau yn cael effaith ar yr amgylchedd ac rydym yn parhau i weithio tuag at leihau'r effaith hon.

Rydym yn prydlesu swyddfeydd mewn pedair dinas gan gyfuniad o berchenogion eiddo sector cyhoeddus a sector preifat. Nid oes gennym reolaeth uniongyrchol dros y dewis o gyflenwr cyfleustodau, y modd y rheolir y broses o waredu gwastraff na thargedau gwaredu gwastraff ar ein safleoedd. Ar gyfer pob un o'n swyddfeydd, perchennog yr eiddo sy'n rheoli'r defnydd o ynni a dŵr a'r modd y caiff gwastraff ei waredu, gan adennill costau drwy dâl gwasanaeth cyfunol.

Mae'r swyddfeydd yng Nghaerdydd a Belfast wedi cael eu symud i safleoedd sy'n fwy effeithlon yn amgylcheddol dros y flwyddyn ddiwethaf. Cwblhawyd y broses o adnewyddu'r les ar gyfer ein swyddfa yn Llundain yn 2020, ac mae gan bob swyddfa oleuadau LED sy’n defnyddio ynni’n effeithlon erbyn hyn. O ganlyniad i’r newid hwn yn ein swyddfa yn Llundain, roedd ein defnydd o drydan wedi gostwng 49% ers mis Ebrill 2023. Nid yw’r Datgeliadau Ariannol sy’n Gysylltiedig â’r Hinsawdd yn berthnasol i’r Comisiwn ond rydym yn ceisio bod yn ymrwymedig i weithredu mewn ffordd gynaliadwy, gwneud dewisiadau ecogyfeillgar, a lleihau ein hôl troed carbon lle bo modd.

Caiff perfformiad, lle y bo ar gael, ei gyflwyno yn erbyn pob un o feysydd adrodd Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth. Rydym wedi cynnwys y data ar gyfer tair blynedd flaenorol er mwyn cymharu â'r llinell sylfaen.

Ceir rhagor o wybodaeth ar dudalen Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth ar wefan y Llywodraeth.

Nid yw'r meysydd adrodd canlynol sy'n rhan o Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth yn gymwys i'r Comisiwn:

- Cynllunio camau gweithredu ar gyfer bioamrywiaeth ac adfer natur – nid yw'r Comisiwn yn berchen ar unrhyw dir na chyfalaf naturiol.
- Fflyd ceir teithio – nid yw'r Comisiwn yn berchen ar unrhyw gerbydau fflyd, caiff yr holl deithio ei wneud ar drafnidiaeth gyhoeddus neu yng ngherbydau cyflogeion.
- Allyriadau nwyon tŷ gwydr uniongyrchol – nid yw'r Comisiwn yn berchen ar unrhyw gyfarpar allyriadau uniongyrchol.
- Lleihau a rheoli gwastraff – nid yw'r Comisiwn yn defnyddio unrhyw blastigion defnyddwyr untro.

Y Comisiwn Etholiadol

Lliniaru'r newid yn yr hinsawdd

Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth

Metrig	Mesur	2023/24	2022/23	llinell sylfaen 2017/18	%
Tunelli o garbon deuocsid cyfatebol (CO2e)	Allyriadau cwmpas 2 (ynni anuniongyrchol)	99	99	198	50%
	Allyriadau cwmpas 3 (teithio busnes swyddogol - domestig)	30	26	37	19%
	Allyriadau cwmpas 4 (teithio busnes swyddogol - rhyngwladol)	-	0	0	0%
	Cyfanswm yr allyriadau nwyon tŷ gwydr	129	125	235	45%
Cilowat yr awr (kWh)	Y defnydd o drydan grid safonol y prif gyflenwad (cwmpas 2 a 3)	375,818	Heb ei gofnodi	487,611	23%
	Systemau gwresogi	188,854	Heb ei gofnodi	211,990	11%
	Cyfanswm y defnydd cysylltiedig o ynni	564,672	Heb ei gofnodi	699,601	19%
£000	Gwariant ar ddefnydd o ynni	Ddim ar gael*	Ddim ar gael*	NA	
	Gwariant ar deithio busnes swyddogol - domestig	76	Heb ei gofnodi	114	33%
	Gwariant ar deithio busnes swyddogol - rhyngwladol	-		-	
	Cyfanswm y gwariant cysylltiedig	76	Heb ei gofnodi	114	33%
Lleihau a rheoli gwastraff					
Tunelli	Gwastraff cyfrinachol (wedi'i ailgylchu)	0.00	1.00	2.81	100%
	Gwastraff cyffredinol (gan gynnwys wedi'i ailgylchu)	2.84	4.08	7.26	61%
	Cyfanswm y gwastraff	2.84	5.08	10.07	72%
£000	**Cyfanswm cost gwastraff**	2	0	1	(100%)
Y defnydd o adnoddau y mae pen draw iddynt					
Metrau ciwbiedig	Y defnydd o ddŵr	Ddim ar gael*	Ddim ar gael*	-	
£000	**Cyfanswm cost dŵr**	Ddim ar gael*	Ddim ar gael*	-	
Y defnydd o bapur					
Rimiau	Papur wedi'i gaffael (cyfwerth ag A4)	105	150	650	84%

*Gan ein bod mewn adeilad rhent a rennir y mae landlord preifat yn berchen arno, nid yw gwariant ar ddefnydd o ynni a dŵr ar gael gan nad oes modd cael gafael ar y data yn ymarferol.

Targed Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth: lleihau'r allyriadau cyffredinol 52% a lleihau allyriadau uniongyrchol 20% o linell sylfaen 2017-18 erbyn 2024-25, gyda'r nod o gyrraedd sero net erbyn 2050

Rydym yn gweithio i ddefnyddio llai o danwydd ffosil o flwyddyn i flwyddyn, sy'n effaith barhaus yn sgil cyflwyno mesurau gan berchennog yr eiddo i leihau'r defnydd o drydan, gan gynnwys gweithrediad is 'y tu allan i oriau' o offer a pheiriannau a chyflwyno goleuadau ynni effeithlon. Eleni, gwelwyd lleihad o 47% o linell sylfaen 2017-18.

Is-darged Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth: lleihau allyriadau o hediadau busnes domestig 30% o leiaf o linell sylfaen 2017-18 erbyn 2024-25

Mae'r defnydd o hediadau domestig yn galluogi cyflogeion i ymweld â'r swyddfa yng Ngogledd Iwerddon a swyddfeydd datganoledig, a fyddai'n ddefnydd aneffeithlon o amser fel arall. Yr allyriadau uchaf o'n hediadau domestig eleni oedd 31CO_2e, a'r pellter a deithiwyd oedd 106,860km.

Is-darged Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth: adrodd ar y pellter a deithiwyd ar hediadau busnes rhyngwladol, gyda'r nod o ddeall allyriadau cysylltiedig yn well a'u lleihau lle y bo modd

Ychydig o bellter a deithiwyd ar hediadau busnes rhyngwladol o fewn y Comisiwn, ac nid oes gwybodaeth ar gael ar gyfer blynyddoedd blaenorol. Eleni, y pellter a deithiwyd oedd 0km.

Targed Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth: lleihau cyfanswm y gwastraff a gynhyrchir 15% o linell sylfaen 2017-2018

Seilir ffigurau gwastraff ac ailgylchu cyffredinol ar gyfran o holl wastraff yr adeilad ac ni chânt eu rheoli'n uniongyrchol gennym ni. Mae'r broses o waredu gwastraff cyfrinachol y sefydliad yn cael ei chyflawni ar wahân i'r broses ar gyfer deiliaid eraill yr adeilad. Caiff y gwastraff cyfrinachol a gynhyrchir gennym ei droi'n garpion papur ar y safle cyn cael ei ailgylchu'n bapur gradd isel. Anfonir yr holl wastraff cyffredinol a gynhyrchir yn yr adeilad, gan gynnwys yr hyn a gynhyrchir gennym ni, i safle ynni o wastraff cyfagos yn lle safleoedd tirlenwi.

Mae cyflwyno gweithio hybrid wedi cyfrannu at leihad sylweddol yn y defnydd o bapur a gwastraff papur ers 2017/18.

Caffael cynhyrchion a gwasanaethau cynaliadwy

Mae'r Comisiwn yn parhau i weithio gyda phob cyflenwr yn unol â Safonau Prynu'r Llywodraeth a gan gydymffurfio ag Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth. Rydym yn ymrwymedig i gynaliadwyedd yn y ffordd y caiff nwyddau a gwasanaethau eu caffael ac rydym yn gweithio gyda chyflenwyr presennol a darpar gyflenwyr i wella perfformiad ynghyd â sicrhau gwerth am arian . Gwneir hyn drwy:

- ✓ nodi unrhyw effeithiau amgylcheddol yn effeithiol ar y cam achos busnes
- ✓ sicrhau bod cwsmeriaid yn ymgorffori ffactorau cynaliadwyedd wrth ddatblygu gofynion masnachol
- ✓ defnyddio meini prawf gwerthuso sy'n cynnwys ffactorau cymdeithasol ac economaidd yn ogystal â ffactorau amgylcheddol.

Lleihau effeithiau amgylcheddol o adnoddau digidol a TGCh

Mae cyfarpar TGCh y Comisiwn wedi'i greu o blastigion wedi'u hailgylchu a chaiff eitemau eu hailgylchu'n rheolaidd ymhlith y staff nes y byddant wedi darfod yn weithredol neu nad ydynt bellach yn addas ar gyfer anghenion y Comisiwn.

Rydym wedi gwella ein heffaith amgylcheddol ymhellach drwy wneud y canlynol:

- ✓ lleihau'r adnoddau argraffedig a ddarperir i weinyddwyr etholiadau a grwpiau eraill, gan ganolbwyntio ar ddarpariaeth electronig lle bo'n bosibl
- ✓ cyflwyno trefniadau gweithio hybrid/o bell sy'n lleihau ôl troed carbon
- ✓ annog y defnydd o fideo-gynadledda a thelegynadledda er mwyn osgoi teithio diangen sy'n creu allyriadau CO_2
- ✓ gweithredu cyfleusterau ailgylchu ym mhob un o'n swyddfeydd.

Y Comisiwn Etholiadol

Defnyddio ein hadnoddau ariannol yn effeithlon

Caiff ein cyllid adnoddau ei ddarparu gan dair senedd – Senedd y DU, Senedd Cymru a Senedd yr Alban.

Yr adnodd cyfunol a oedd ar gael i'r Comisiwn oedd £30.7m ar gyfer gweithgarwch â phleidlais. Cawsom hefyd werth £225k o gyllid heb bleidlais i dalu ffioedd Comisiynwyr.

Dadansoddiad terfynol o'n cyllideb

	Â phleidlais £m	**Heb bleidlais £m**	**Cyfanswm £m**
Terfyn Gwariant Adrannol			
Adnoddau	30.7	0.2	30.9
Cyfalaf	1.5	0.0	1.5
Gwariant a Reolir yn Flynyddol			
Adnoddau	0.0	0.0	0.0
Cyfalaf	0.1	0.0	0.1
Cyfanswm y Gyllideb Net			
Adnoddau	30.7	0.2	30.9
Cyfalaf	1.6	0.0	1.6
Gofyniad arian parod net	32.5	-	32.5

Dangosir yr £1.5m gan Senedd Cymru a'r £2.0m gan Senedd yr Alban fel incwm drwy gydol y cyfrifon a'r Datganiad Alldro yn erbyn y Datganiad o Gyflenwi Seneddol. Caiff gweddill y gyllideb a dynnwyd i lawr gan Senedd yr Alban a'r Senedd a nas gwariwyd ei chynnwys fel incwm gohiriedig yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol.

Wrth gyflawni ein hamcanion, rydym wedi defnyddio gwerth £29.3m o'n cyllideb adnoddau ar gyfer y flwyddyn gyfan. Roedd hyn allan o'r £30.9m a oedd ar gael ac a gymeradwywyd

gan Senedd y DU ar gyfer y gofyniad adnoddau net â phleidlais, heb gynnwys incwm a gafwyd gan yr awdurdodau datganoledig. Mae'r graffigyn isod yn crynhoi ein perfformiad ariannol o ran yr elfen ‘â phleidlais’ o'n cyllideb.

Perfformiad ariannol 2023/24

Mae ein perfformiad ariannol yn dilyn ein perfformiad strategol. Ar gyfer blwyddyn 2023/24:

- roedd ein costau staff yn cynrychioli 46% o'n gwariant adnoddau, sy'n gynnydd o 4% o gymharu â 2022/23 oherwydd staffio ychwanegol ym mhob rhan o'r Comisiwn
- cynyddodd ein gwariant cyfalaf £1.16M o 2022/23 o ganlyniad i'r gwaith gosod yn y ddwy swyddfa newydd.

Gwariant cyffredinol

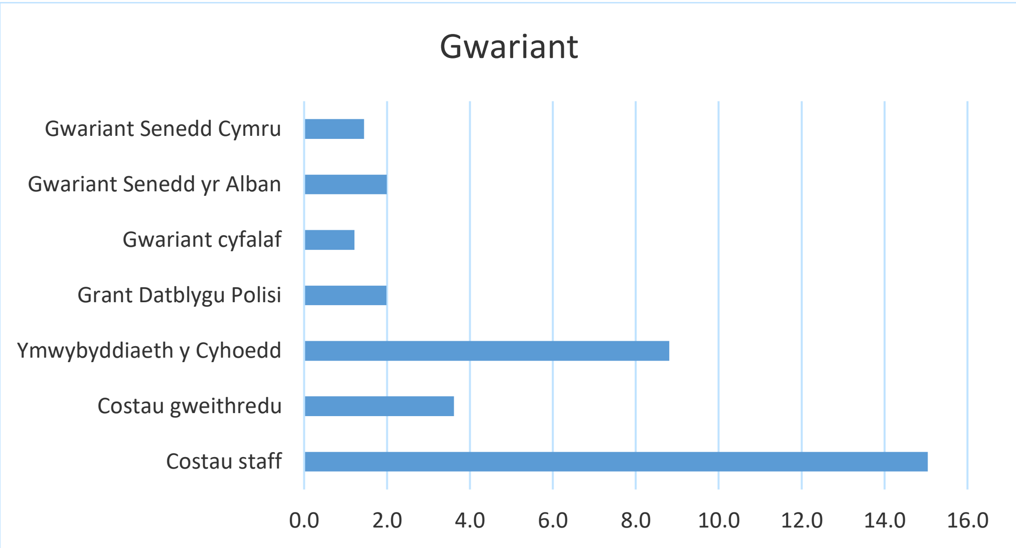

Is-set o'r gost gyffredinol yw gwariant Senedd Cymru a Senedd yr Alban yn y tabl uchod.

Tanwariant

- cyllid nas defnyddiwyd a roddwyd o'r neilltu ar gyfer etholiadau Cynulliad Gogledd Iwerddon a pharatoadau cynnar ar gyfer etholiad cyffredinol mis Gorffennaf 2024.
- dibrisiant

Terfyn Gwariant Adrannol (DEL)

Alldro'r DEL Adnoddau a bleidleisiwyd ar gyfer y flwyddyn oedd £29,148,000 yn erbyn terfyn a bleidleisiwyd o £30,669,000, tanwariant o £1,521,000. Yr alldro DEL cyfalaf a bleidleisiwyd ar gyfer y flwyddyn oedd £1,877,000 yn erbyn terfyn a bleidleisiwyd o £1,455,000 ac roedd gorwariant o £422,000. Ceir rhagor o fanylion am bleidlais ormodol

ar dudalen 131.

Rhoddodd y Comisiwn Etholiadol Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol (IFRS 16) ar waith yn ei ddatganiadau ariannol ar gyfer 2022/23, a ddaeth i rym o 1 Ebrill 2022 ymlaen. Yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24, ymgymerodd y Comisiwn â dwy brydles newydd. Ni roddodd ystyriaeth gywir i ofynion y gyllideb ar gyfer cydnabod Hawl i Ddefnyddio’r asedau hyn o fewn ei Brif Amcangyfrif a’i Amcangyfrif Atodol ar gyfer 2023/24. Mae gwneud hynny o fewn yr Alldro yn erbyn Amcangyfrif wedi arwain at orwariant o fewn y Terfyn Gwariant Adrannol Cyfalaf (C-DEL) a phleidlais ormodol o £422,000, a adlewyrchir yn y Datganiad o Wariant Seneddol (SoPS).

Mae'r rheolwyr yn cydnabod bod hwn yn gamgymeriad cyllidebu ac maent wedi rhoi mesurau ar waith i'w atal rhag digwydd eto. Roedd y penderfyniad i derfynu dwy brydles a dechrau dwy brydles newydd er mwyn sicrhau gwerth am arian a sicrhau cyfleusterau addas i wneud eu gwaith.

Bydd y Comisiwn Etholiadol yn ceisio cymeradwyaeth seneddol ar ffurf Pleidlais Ormodol yn y Ddeddf Cyflenwi a Neilltuo nesaf.

Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME)

Caiff ein cyllideb AME adnoddau ei defnyddio yn erbyn unrhyw ddarpariaethau gyda'r gyllideb yn cynnwys cost pensiwn y Comisiynydd blaenorol. Eleni, oherwydd cyfraddau llog ar gyfer pensiwn a'r ffaith nad yw ein swyddfeydd yng Nghaerdydd a Belfast yn defnyddio'r ddarpariaeth ar gyfer dadfeiliad, rydym yn dangos balans credyd o £132k.

Defnyddir ein cyllideb AME gyfalaf ar gyfer lesoedd yr adeiladau newydd. Eleni, roedd dwy les newydd ar gyfer ein swyddfeydd yng Nghaerdydd a Belfast. Y ddarpariaeth ar gyfer dadfeiliad ar gyfer y lesoedd hyn oedd £91k, £9k o dan derfyn ein cyllideb.

Gellir dod o hyd i'r manylion yn ein hadroddiad Datganiad o Gyflenwi Seneddol a nodyn 11 yn y cyfrifon.

Mae ein hincwm yn y cyfrifon yn ymwneud â thaliadau ar gyfer cofrestru pleidiau gwleidyddol.

Rydym hefyd yn adrodd i Bwyllgor y Llywydd yn Senedd Cymru a Chorff Corfforaethol Senedd yr Alban, ac yn atebol iddynt. Mae'r incwm a gydnabyddir yn y cyfrifon ar gyfer gwaith ar etholiadau datganoledig yn bennaf. Cydnabyddir yr holl incwm yn nodyn 4 y cyfrifon.

Rydym yn casglu dirwyon a roddir i bleidiau gwleidyddol ac unigolion am fethu â chydymffurfio â'r rheolau ar gyllid pleidiau ac etholiadau ac yna'n eu hildio i'r Gronfa Gyfunol fel sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith.

Yn ogystal â monitro perfformiad yn erbyn cyllidebau, gwnaethom hefyd reoli ein terfynau arian parod a bennwyd ar ein cyfer gan Senedd y DU. Roedd angen gwerth £28.8m o arian parod arnom i ariannu ein gweithgareddau â phleidlais, a oedd £2.2m yn llai na'r

swm o £31.2m a gymeradwywyd gan Senedd y DU yn ein Hamcangyfrif Atodol. Mae cysoni'r alldro adnoddau net i'r gofyniad arian parod net, yn yr adroddiad ar atebolrwydd, yn cysoni'r alldro â'r arian parod net sydd ei angen arnom yn ystod y flwyddyn.

Mae'r Datganiad o Lifau Arian Parod yn dangos mai'r balans arian parod ar 31 Mawrth 2024 oedd £84k.

Mae'r Datganiad o Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2024 yn dangos diffyg ar ecwiti trethdalwyr. Caiff y rhwymedigaethau hyn eu bodloni drwy ddarparu cyllid cyflenwi yn y dyfodol.

Taliadau i gyflenwyr

Er ein bod yn annibynnol ar y llywodraeth, ein nod yw cydymffurfio â'r Cod Talu Prydlon sydd ar waith yn y sector cyhoeddus. Y targed yw talu anfonebau nad oes anghydfod yn eu cylch o fewn 30 diwrnod. Yn 2023-24, gwnaethom dalu cyfanswm o 1616 o anfonebau. Talwyd 96% o fewn 10 diwrnod, a 100% o fewn 30 diwrnod.

Amcangyfrif cyflenwi ar gyfer 2024-25

Mae ein Prif Amcangyfrif Cyflenwi ar gyfer 2024-25 (HC734) yn darparu ar gyfer gofyniad adnoddau net o £46.0m. Mae hyn yn gynnydd o 48% o gymharu â 2023/24 yn bennaf o ganlyniad i'r codiadau chwyddiannol a digwyddiadau seneddol. Caiff ein Prif Amcangyfrif ei rannu fel a ganlyn:

	Â phleidlais £m	**Heb bleidlais £m**	**Cyfanswm £m**
Terfyn Gwariant Adrannol			
Adnoddau	45.7	0.3	46.0
Cyfalaf	2.2	0.0	2.2
Gwariant a Reolir yn Flynyddol			
Adnoddau	0.0	0.0	0.0
Cyfalaf	0.1	0.0	0.1
Cyfanswm y Gyllideb Net			
Adnoddau	45.7	0.3	46.0
Cyfalaf	2.3	0.0	2.3
Gofyniad arian parod net	46.5	-	46.5

Cafodd hyn ei gymeradwyo gan Bwyllgor y Llefarydd ar 6 Mawrth 2024, a'i gyflwyno gerbron Tŷ'r Cyffredin ar 2 Mai 2024. Caiff y Comisiwn ei sefydlu drwy ddeddfwriaeth a chan ddilyn egwyddorion y FReM, tybir y bydd y gwasanaeth a ddarperir yn parhau. Nid oes unrhyw beth i awgrymu y bydd y gwasanaethau a ddarperir gan y Comisiwn yn dod i ben neu na chaiff cyllid ei ddarparu yn y dyfodol.

Adroddiad ar bwerau a sancsiynau

Defnyddio ein pwerau a'n sancsiynau rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024

Rydym yn annog y rhai a reoleiddir gennym i gydymffurfio â'r gyfraith drwy roi cymorth ac arweiniad. Fodd bynnag, pan fo'n gymesur gwneud hynny, rydym yn cymryd camau pan nad ydynt yn dilyn y rheolau.

Rhydd PPERA bwerau ymchwilio i ni, gan gynnwys y gallu i wneud y canlynol:

- gofyn am wybodaeth (drwy hysbysiad ymchwilio) gan unrhyw un lle rydym yn amau bod rhywun wedi torri'r gyfraith neu (drwy hysbysiad datgelu) lle nad ydym yn amau trosedd ond mae angen gwybodaeth arnom er mwyn cyflawni ein swyddogaethau
- gofyn i'r rhai a amheuir neu i dystion ddod am gyfweliad
- cymryd camau os na fydd pobl yn cydweithredu â'n gofynion
- dan amgylchiadau penodol, cael mynediad i safleoedd (drwy warant archwilio gan Ynad Heddwch)

Mae gennym amrywiaeth o sancsiynau hefyd, gan gynnwys:

Dirwyon yn amrywio o £200 i £20,000

Hysbysiadau cydymffurfio a gwneud iawn, y gallwn eu defnyddio i'w gwneud yn ofynnol i bobl gymryd camau penodol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth neu wneud iawn am ddiffyg cydymffurfio

Hysbysiadau atal, y gallwn eu defnyddio i'w gwneud yn ofynnol i bobl gymryd cam gweithredu penodol neu atal gweithred arfaethedig

Mae'r sancsiynau hyn yn berthnasol i'r rhan fwyaf o droseddau PPERA, ond nid pob un ohonynt. Mae rhai troseddau – y rhai sy'n cynnwys elfen o anonestrwydd bwriadol fel arfer – na allwn roi dirwyon amdanynt, ond gallwn hysbysu'r heddlu neu'r erlynydd cyhoeddus perthnasol.

Hefyd, gallwn ystyried ‘ymgymeriadau gorfodi’ gan y rhai a reoleiddir gennym, er enghraifft lle y gall plaid roi gwybod yn wirfoddol am drosedd a chynnig camau i'w hunioni,

gan osgoi'r angen i’r blaid a'r Comisiwn fynd drwy ymchwiliadau, a all gymryd llawer o amser o bosibl.

Defnyddio pwerau ymchwilio

Mae'n ofynnol i ni adrodd ar ein defnydd o bwerau ymchwilio, yn benodol:

- achosion lle y gwnaethom gyflwyno hysbysiad datgelu neu ymchwilio
- achosion lle yr aed i safle gan ddefnyddio gwarant archwilio a roddwyd gan Ynad Heddwch
- achosion lle y gwnaethom gais i lys am orchymyn datgelu.

Nid yw'n ofynnol i ni gynnwys gwybodaeth lle y byddai gwneud hynny, yn ein barn ni, yn anghyfreithlon neu gallai fod yn anghyfreithlon, neu gallai effeithio'n andwyol ar unrhyw ymchwiliad neu achos cyfredol.

Ni wnaethom gyflwyno unrhyw hysbysiadau datgelu yn ystod 2023/24, ond gwnaethom gyflwyno un hysbysiad ymchwilio.

Ni wnaethom ddefnyddio ein pwerau i wneud cais am warant archwilio i fynd i mewn i safle nac i wneud cais i lys am unrhyw orchmynion datgelu.

Ymchwiliadau a gwblhawyd

Cwblhawyd 17 o ymchwiliadau yn ystod 2023/24, o gymharu â 34 o ymchwiliadau yn y flwyddyn flaenorol.

Gwnaethom barhau i reoleiddio a chymryd camau gorfodi pan roedd yn rhesymol gwneud hynny er budd y cyhoedd. Roedd ein gwaith i helpu pleidiau ac ymgyrchwyr i gydymffurfio â chyfraith etholiadol, a diffyg etholiadau a reoleiddir o bwys, yn ffactorau a gyfrannodd at y lleihad hwn yn nifer yr achosion. Mae digwyddiadau etholiadol yn tueddu i ysgogi ein gwaith ymchwilio, a gydag etholiad cyffredinol ym mis Gorffennaf 2024, mae'n debygol y bydd cynnydd yn nifer yr ymchwiliadau yn 2024/25.

Defnyddio sancsiynau sifil

Mae'n ofynnol i ni adrodd ar ein defnydd o sancsiynau sifil, yn benodol:

- achosion lle y gosodwyd cosb ariannol benodedig neu ofyniad dewisol neu y cyflwynwyd hysbysiad atal (heblaw achosion lle y cafodd y gosb, gofyniad neu hysbysiad ei newid ar ôl apelio)
- achosion lle y talwyd atebolrwydd am gosb ariannol benodedig cyn i hysbysiad yn gosod y gosb honno gael ei gyflwyno
- achosion lle y derbyniwyd ymgymeriad gorfodi

arweiniodd 14 o ymchwiliadau at ystyried sancsiynau, a gwnaethom osod 33 o gosbau, ar draws 11 o achosion. Gosodwyd gwerth £27,000 o sancsiynau.

Mae manylion yr holl gosbau a osodwyd yn ystod 2023/24 ar gael ar ein gwefan.

Ni chynigiwyd unrhyw ymgymeriadau gorfodi i ni yn ystod 2023/24. Ni wnaethom gyflwyno unrhyw hysbysiadau atal hyd at ac yn cynnwys 31 Mawrth 2024. Ni wnaed unrhyw apeliadau yn erbyn penderfyniadau i osod sancsiynau sifil.

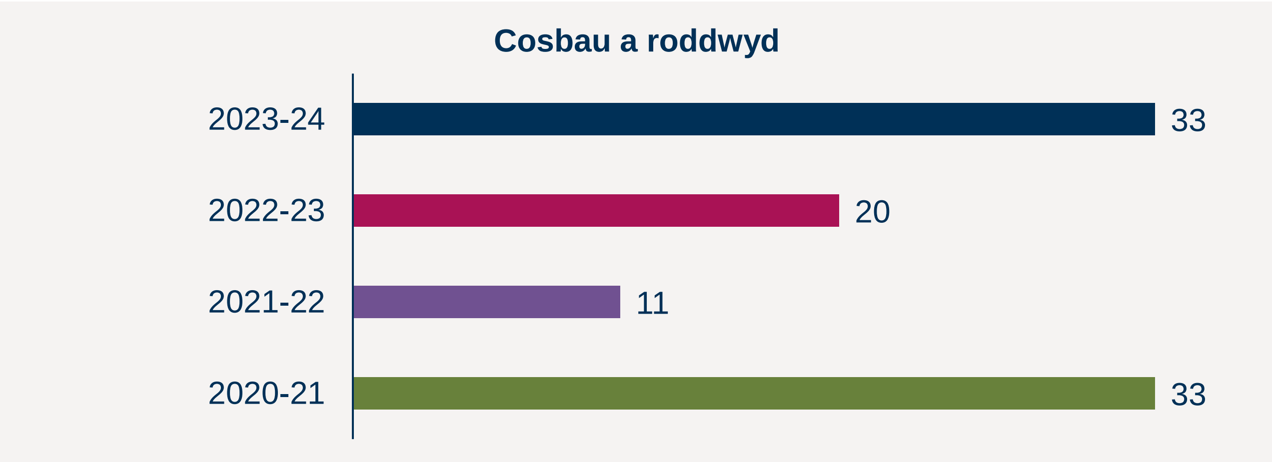

Adroddiad blynyddol Gogledd Iwerddon

Canolbwyntiodd ein gwaith yng Ngogledd Iwerddon dros y flwyddyn ddiwethaf ar gynnal etholiadau lleol Gogledd Iwerddon ym mis Mai 2023 a pharatoi ar gyfer etholiad cyffredinol yn y DU. Cynhaliwyd y gwaith hwn yn erbyn cefndir o newid ac ansicrwydd, gyda'r broses barhaus o roi'r Ddeddf Etholiadau ar waith a'r Cynulliad yn dychwelyd ym mis Chwefror 2024 yn dilyn ataliad am ddwy flynedd.

Yn ystod y cyfnod hwn, gwnaethom gefnogi'r Prif Swyddog Etholiadol, pleidiau gwleidyddol, ymgeiswyr, pleidleiswyr a'r gymuned etholiadol ehangach ledled Gogledd Iwerddon i ddeall y newidiadau yn sgil y Ddeddf Etholiadau a pharatoi ar eu cyfer, a chynnal cynlluniau wrth gefn cyfredol ar gyfer etholiad annisgwyl.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

- ✓ Gwnaethom helpu i gynnal etholiadau lleol Gogledd Iwerddon ym mis Mai 2023 yn llwyddiannus. Canfu ein hymchwil bod 97% o bleidleiswyr yn fodlon ar y broses o bleidleisio.
- ✓ Gwnaethom gynnal ymgyrch cofrestru pleidleiswyr yn ystod y cyfnod cyn yr etholiadau lleol, gan ymgymryd â hysbysebion y telir amdanynt, gweithgarwch yn y wasg a gweithgarwch partneriaeth. Roedd cyfanswm o 1,380,372 o bobl wedi'u cofrestru i bleidleisio, a oedd yn gynnydd o 1,305,553 yn yr etholiadau cynghorau lleol diwethaf yn 2019.

1.38m

– nifer y bobl a gofrestrodd i bleidleisio yn ystod ymgyrch y Comisiwn

- ✓ Yn dilyn yr etholiadau lleol yng Ngogledd Iwerddon, gwnaethom gyhoeddi adroddiad yn adlewyrchu'r data a'r dystiolaeth a gasglwyd ar bleidleisio, ymgyrchu a chynnal yr etholiad. Roedd yr adroddiad hwn yn cynnwys argymhellion i wella'r system ymhellach.
- ✓ Gwnaethom gyhoeddi ein hasesiad o gywirdeb a chyflawnrwydd y gofrestr etholiadol yng Ngogledd Iwerddon ym mis Medi 2023.
- ✓ Mewn partneriaeth â'r Swyddfa Etholiadau, gwnaethom gynhyrchu taflen ffeithiau i helpu pleidleiswyr ac ymgyrchwyr i ddeall y newidiadau'r Ddeddf Etholiadau a pharatoi ar eu cyfer.
- ✓ Gwnaethom symud i weithle modern newydd yn Belfast pan ddaeth ein les yn ein swyddfa flaenorol i ben.

- ✓ Gwnaethom ddatblygu adnoddau ymgysylltu democrataidd newydd ar gyfer ysgolion a darparwyr dysgu. Cynhaliwyd Wythnos Croeso i Dy Bleidlais ar ddiwedd mis Ionawr 2024, a chymerodd dros 20 o ysgolion, prifysgolion a grwpiau ieuenctid ledled Gogledd Iwerddon ran yn yr wythnos honno.
- ✓ Canfu ein hadroddiad ar etholiadau mis Mai 2023 fod ymgeiswyr yng Ngogledd Iwerddon yn parhau i fynegi pryderon am aflonyddu. Gan adeiladu ar y canllawiau ar y cyd a gyhoeddwyd i helpu ymgeiswyr i adnabod ymddygiad bygythiol a throseddol ac ymateb iddo, gwnaethom lunio, mewn partneriaeth â'r Swyddfa Etholiadau, god ymddygiad newydd i ymgyrchwyr. Dechreuodd cyfnod ymgynghori ar y Cod ym mis Mawrth 2024. Pan gaiff ei gyhoeddi, bydd y Cod diwygiedig yn rhoi safonau y cytunwyd arnynt i bleidiau gwleidyddol mewn perthynas ag ymddygiad derbyniol cyn y diwrnod pleidleisio ac yn ystod y diwrnod pleidleisio.
- ✓ Er gwaethaf diffyg Cynulliad gweithredol, parhaodd Panel Pleidiau Gwleidyddol Gogledd Cymru, i gyfarfod yn ystod y flwyddyn. Mae'r panel yn darparu cyswllt pwysig ar gyfer rhannu gwybodaeth rhwng y Comisiwn, y Prif Swyddog Etholiadol a phleidiau gwleidyddol.
- ✓ Cynnal ein hymgyrch cofrestru pleidleiswyr ar ei newydd wedd cyn etholiad cyffredinol disgwyliedig yn y DU.

Gwaith parhaus ac yn y dyfodol

- ➢ Adeiladu ar y gwaith rydym eisoes wedi'i wneud i ddarparu adnoddau addysgol, a cheisio sefydlu partneriaid newydd i hyrwyddo a gwella llythrennedd gwleidyddol ar draws y ddemograffeg sy'n llai tebygol o gymryd rhan yn y broses ddemocrataidd.
- ➢ Parhau i gefnogi pleidiau ac ymgyrchwyr i gydymffurfio â'r gyfraith drwy gynnal seminarau arweiniad a chymorthfeydd cynghori.
- ➢ Cefnogi system cyllid gwleidyddol dryloyw drwy gyhoeddi rhoddion a benthyciadau pleidiau gwleidyddol a datganiadau blynyddol o gyfrifon.
- ➢ Mewn partneriaeth â'r Swyddfa Etholiadau, cyhoeddi cod ymddygiad diwygiedig i ymgyrchwyr a fydd yn rhoi safonau y cytunwyd arnynt i bleidiau gwleidyddol mewn perthynas ag ymddygiad derbyniol cyn y diwrnod pleidleisio ac yn ystod y diwrnod pleidleisio.
- ➢ Parhau i roi cymorth ac arweiniad i'r Swyddfa Etholiadol wrth i baratoadau ar gyfer etholiad cyffredinol yn y DU barhau, yn enwedig mewn perthynas â newidiadau sy'n deillio o'r Ddeddf Etholiadau.
- ➢ Parhau i roi cyngor arbenigol a chynnig argymhellion i wella'r system gyfredol, gan gynnwys cyflwyno'r achos dros ddiwygio'r canfasiad, y Rhif Cofrestru Digidol a'r broses cofrestru etholiadol ehangach yng Ngogledd Iwerddon.

Ymrwymiad i Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant

Mae'r Comisiwn Etholiadol yn gwasanaethu democratiaeth amrywiol yng Ngogledd Iwerddon, ac rydym yn ymrwymedig i gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Nod ein rhaglen o bartneriaethau yw gweithio gyda grwpiau sy'n tangofrestru a rhoi gwybod i bleidleiswyr sut i fwrw eu pleidlais yn hyderus.

O dan ddeddfwriaeth newydd, disgwylir i gomisiynwyr iaith ar gyfer Sgoteg Wlster a'r Wyddeleg gael eu penodi gan Brif Weinidog a Dirprwy Brif Weinidog Iwerddon, a byddant yn gyfrifol am ddatblygu safonau arferion gorau a hyrwyddo'r gwasanaethau a ddarperir gan awdurdodau cyhoeddus. Bydd y Comisiwn yn monitro hyn mewn perthynas â'i waith a'i wasanaethau ei hun.

Adroddiad blynyddol Cymru

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi trosolwg o'n gwaith ar faterion datganoledig yng Nghymru ac yn ystyried ein perfformiad yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Rydym wedi cynnwys gwybodaeth ariannol gryno yn yr adroddiad ar berfformiad. Mae'r wybodaeth hon yn gyson â'r datganiadau ariannol, lle mae rhagor o fanylion ar gael.

Cafodd y Comisiwn Etholiadol ei sefydlu gan Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000 (PPERA). Rydym yn annibynnol ar y llywodraeth a phleidiau gwleidyddol ac yn uniongyrchol atebol i Senedd y DU, Senedd Cymru a Senedd yr Alban.

Yn sgil diwygiadau a wnaed i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 gan Ddeddf Cymru 2017, trosglwyddwyd cyfrifoldeb am etholiadau a refferenda datganoledig yng Nghymru o Senedd y DU i Senedd Cymru. Mae Deddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 yn nodi'r trefniadau ariannu ac atebolrwydd ar gyfer gweithgareddau datganoledig y Comisiwn Etholiadol yng Nghymru.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

Yn ystod 2023-24, canolbwyntiodd llawer o'n gwaith ar gefnogi'r rhaglen o ddiwygiadau etholiadol a gyflawnwyd gan Lywodraeth Cymru:

- ✓ Gwnaethom weithio'n agos gyda swyddogion Llywodraeth Cymru ar ddatblygu polisi.
- ✓ Darparwyd tystiolaeth ysgrifenedig gynhwysfawr ar Fil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau), Bil Etholiadau a Chyrff Etholedig (Cymru) a Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol).
- ✓ Gwnaethom ymddangos gerbron Pwyllgorau'r Senedd i roi tystiolaeth ar y tri bil.

Drwy gydol y flwyddyn, gwnaethom ganolbwyntio ein gweithgarwch ar ein gwasanaeth cyngor a chymorth i'n rhanddeiliaid, gan gynnwys gweinyddwyr etholiadau ac ymgeiswyr, asiantiaid a phleidiau:

- ✓ Gwnaethom weithio gyda Bwrdd Cydlynu Etholiadol Cymru, yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau, a gweinyddwyr etholiadau i sicrhau bod effaith gwahaniaethau mewn systemau etholiadol o ganlyniad i ddarpariaethau a gyflwynwyd yn Neddf Etholiadau 2022 yn cael ei lliniaru.
- ✓ Gwnaethom ddefnyddio ein fframweithiau safonau perfformiad i gefnogi a monitro Swyddogion Canlyniadau a Swyddogion Cofrestru Etholiadol drwy gydol y flwyddyn mewn perthynas ag etholiadau a chofrestru etholiadol er mwyn sicrhau bod pleidleiswyr yn cael gwasanaeth cyson ac o ansawdd uchel.

- ✓ Gwnaethom weithio gyda phleidiau i'w helpu i ddeall y rheolau newydd ynghylch argraffnodau digidol.
- ✓ Cyflwynwyd hyfforddiant i ymgeiswyr ac asiantiaid drwy sesiynau briffio rhithwir a chynadleddau pleidiau.
- ✓ Cyflwynwyd hyfforddiant i sefydliadau trydydd sector sy'n bwriadu ymgyrchu mewn etholiadau a gedwir yn ôl.
- ✓ Gwnaethom weithio gyda heddluoedd yng Nghymru i ymdrin â phryderon a godwyd gan ymgeiswyr am fygylu a cham-drin yn ystod etholiadau.
- ✓ Cyflwynwyd dwy ymgyrch newydd i godi ymwybyddiaeth o'r gofyniad ID pleidleiswyr a chofrestru pleidleiswyr cyn etholiadau mis Mai 2024.

Rydym wedi parhau i ehangu ein rhaglen o waith ymgysylltu democrataidd yng Nghymru:

- ✓ Cyhoeddwyd canllawiau i ysgolion cynradd ac uwchradd ar sut i ymgorffori addysg ddemocrataidd yn y Cwricwlwm i Gymru.
- ✓ Lansiwyd adnodd newydd ar sut i gynnal refferendwm mewn ysgol.
- ✓ Gwnaethom recriwtio Plant yng Nghymru fel ein partner llais ieuenctid newydd.
- ✓ Cyflwynwyd Wythnos Croeso i Dy Bleidlais i fwy na 60 o ysgolion a grwpiau ieuenctid ledled Cymru.
- ✓ Gwnaethom friffio dros 20 o sefydliadau partner sy'n cefnogi'r rhai sydd leiaf tebygol o fod yn berchen ar fath o ID a dderbynnir cyn etholiadau mis Mai.

60 – nifer yr ysgolion a ymrwymodd i Wythnos Croeso i Dy Bleidlais

Datblygiadau eraill yn ystod y flwyddyn

- Ym mis Medi 2023, daeth les ein swyddfa yn Nhŷ'r Cwmnïau i ben a gwnaethom estyn ein harhosiad wrth i ni chwilio am le swyddfa arall. Gwnaethom symud i'r swyddfa newydd, Tŷ James William, ym mis Mawrth 2024. Mae'r lleoliad newydd yn cynnig lle i weithio fel tîm, potensial i gynyddu nifer y staff yn y dyfodol, ac yn ein galluogi i gynnal cyfarfodydd gyda grwpiau rhanddeiliaid amrywiol.
- Gwnaethom ymgysylltu â Phwyllgor y Llywydd a rhoi tystiolaeth ym mis Tachwedd 2023 pan fu'n craffu ar ein hamcangyfrif cyflenwi ar gyfer 2024/25.
- Gwnaethom gynnal cyfarfod y Bwrdd yng Nghaerdydd ym mis Tachwedd 2023. Yn ogystal â'r cyfarfod ei hun yn y Senedd, trefnwyd rhaglen o weithgareddau partner ar gyfer aelodau'r Bwrdd, gan gynnwys sesiynau gyda'r Cwnsler Cyffredinol, Bwrdd Cydlynu Etholiadol Cymru a fforwm ieuenctid lleol.

- Cynhaliodd swyddfa Comisiynydd y Gymraeg ei gwaith monitro chwemisol o gydymffurfiaeth y Comisiwn Etholiadol â Safonau'r Gymraeg. Cafodd y Comisiwn sgoriau uchel neu gymedrol yn y prawf cydymffurfiaeth ym mhob maes a brofwyd bron. Mae gwaith yn mynd rhagddo i wella cydymffurfiaeth ymhellach.

Gwaith parhaus ac yn y dyfodol

- Parhau i geisio adborth gan addysgwyr yng Nghymru er mwyn deall eu hanghenion hyfforddiant yn well. Byddwn yn ystyried y posibilrwydd o sefydlu fforwm athrawon er mwyn gwella darpariaeth a chysondeb addysg ddemocrataidd ledled Cymru. Gyda chymorth gan Lywodraeth Cymru a Chomisiwn y Senedd, bydd y grŵp yn canolbwyntio ar feithrin gwybodaeth athrawon a disgyblion o bob oed cyn etholiad cyffredinol yn y DU ac etholiadau datganoledig yn 2026 a 2027.
- Cyflwyno cynllun grant partneriaeth newydd, a fydd yn darparu cyllid ar gyfer prosiectau gyda'r nod o gynyddu gwybodaeth a dealltwriaeth o'r system ddemocrataidd ymhlith grwpiau sy'n tangofrestru.
- Gweithio gyda Chomisiwn Democratiaeth a Ffiniau newydd Cymru a Bwrdd Cydlynu Etholiadol Cymru wrth iddo drawsnewid i fod yn Fwrdd Rheoli Etholiadol statudol ar ddechrau 2025.
- Parhau i roi cyngor ar ddeddfwriaeth newydd, gan gynnwys is-ddeddfwriaeth sy'n deillio o'r biliau a fydd yn pennu'r rheolau manwl ar gyfer etholiadau'r Senedd yn 2026.
- Parhau i gefnogi Swyddogion Canlyniadau, gweinyddwyr etholiadau, ymgeiswyr ac asiantiaid.
- Cefnogi a gwerthuso'r gwaith o gyflwyno'r diwygiadau etholiadol newydd, megis treialu proses gofrestru awtomatig.
- Parhau i weithio gyda llywodraethau ledled y DU a'r gymuned etholiadol ehangach i ystyried y risgiau sy'n gysylltiedig â seiberddiogelwch a thwyllwybodaeth. Mae hyn yn cynnwys gweithio gyda phleidleiswyr er mwyn sicrhau eu bod yn hyderus ynghylch pwy sy'n eu targedu a pham, fel y gallant fod yn effro i risgiau pob math o dwyllwybodaeth.

Ymrwymiad i Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant

Mae'r Comisiwn Etholiadol yn gwasanaethu democratiaeth amrywiol yng Nghymru, ac rydym yn ymrwymedig i gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Cyn etholiadau mis Mai 2023, gwnaethom gynnal sesiynau briffio gyda 18 o sefydliadau sy'n cefnogi'r rhai sy'n llai tebygol o fod wedi'u cofrestru i bleidleisio a bod yn berchen ar fath o ID a dderbynnir, megis pobl anabl, pobl ddigartref a chymunedau ethnig

leiafrifol. Roedd sefydliadau partner yn cynnwys Mencap Cymru, Cymorth Cymru a Chomisiynydd Pobl Hŷn Cymru.

Yn ystod y flwyddyn i ddod, byddwn hefyd yn gweithio'n agos gyda chynrychiolwyr o'r gymuned etholiadol i ystyried sut y gallwn wella hygyrchedd y broses etholiadol i bobl sy'n wynebu rhwystrau i gymryd rhan mewn etholiadau.

Rydym yn ymrwymedig i ddarparu'r holl ganllawiau ac adnoddau ar ein gwefan yn Gymraeg ac yn Saesneg, a byddwn yn parhau i adolygu ein prosesau cyfieithu er mwyn sicrhau bod gwybodaeth yn hygyrch i bawb.

Adnoddau

Yn ystod 2023/24, gwnaethom ddefnyddio 96.6% o'r gyllideb o £1.5m a oedd ar gael. Roedd hyn ar gyfer staffio yn bennaf, sef £0.9m (60%); ac mae'r symiau sy'n weddill yn cynrychioli cyfraniad y Senedd at weithgareddau cyffredin a gorbenion corfforaethol. Mae ein hadroddiadau cylchrannol ar dudalen 163 yn dangos y gwahaniaeth rhwng costau uniongyrchol a chostau anuniongyrchol.

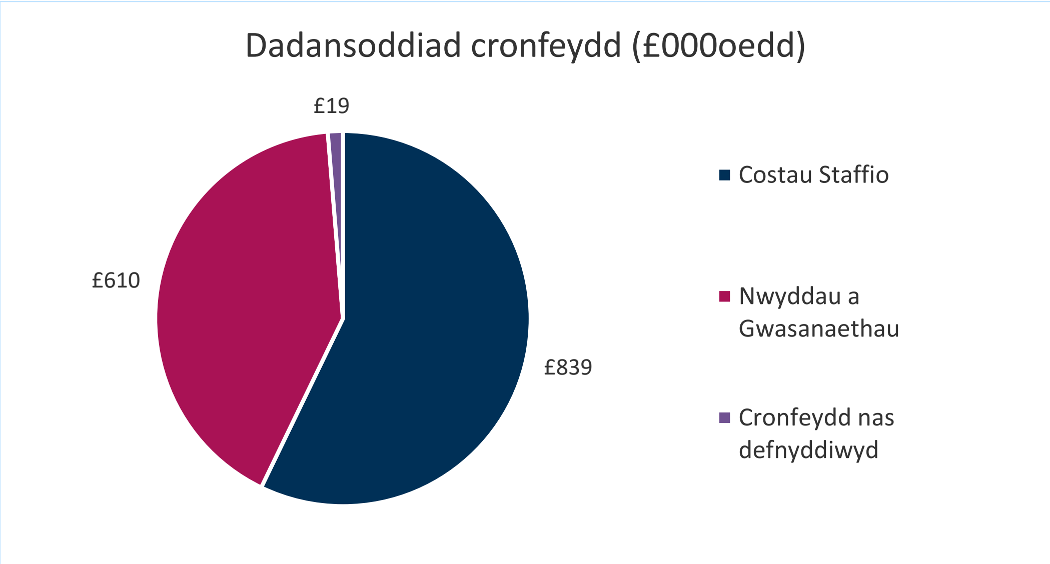

Llywodraethu

Mae'r Comisiwn yn atebol yn ffurfiol i Senedd Cymru, ac yn cael cyllid ganddi, mewn perthynas â'i swyddogaethau yn ymwneud ag etholiadau a refferenda datganoledig yng Nghymru. Rydym yn adrodd i Bwyllgor y Llywydd, a sefydlwyd at y diben hwn.

Ym mis Medi 2023, gwnaethom gyflwyno ein pedwerydd amcangyfrif i'r Senedd, gan alluogi Trysorlys y DU i drosglwyddo lefel y cyllid y cytunwyd arno i Gronfa Gyfunol Cymru. Roedd y broses hon yn dilyn y “Datganiad o Egwyddorion Cyllido”, y cytunwyd arno gyda'r Senedd ar ddechrau 2021.

Gwnaethom hefyd gyflwyno amcangyfrif ategol ar gyfer 2023/24 er mwyn cwmpasu dyfarniad cyflog i'r staff mewn ymateb i'r cynnydd mewn costau byw a wynebwyd ganddynt, a chostau ymdrin ag ymosodiad seiber ar y Comisiwn. Cafodd hwn ei gymeradwyo gan Bwyllgor y Llywydd ym mis Ionawr 2024.

Adroddiad Blynyddol yr Alban

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi trosolwg o'n gwaith ar swyddogaethau datganoledig yn yr Alban, ac mae'n ystyried ein perfformiad yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Rydym wedi cynnwys gwybodaeth ariannol gryno yn yr adroddiad ar berfformiad. Mae'r wybodaeth hon yn gyson â'r datganiadau ariannol, lle mae rhagor o fanylion ar gael.

Cafodd y Comisiwn Etholiadol ei sefydlu gan Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000 (PPERA). Rydym yn annibynnol ar y llywodraeth ac yn uniongyrchol atebol i Senedd yr Alban, Senedd Cymru a Senedd y DU.

Mae Deddf Senedd ac Etholiadau (Diwygio) 2020 yn nodi'r trefniadau ariannu ac atebolrwydd ar gyfer gweithgareddau datganoledig y Comisiwn Etholiadol yn yr Alban.

Gwaith a wnaed i gyflawni'r nod hwn

Mae ein gwaith eleni wedi canolbwyntio ar roi cyngor a thystiolaeth arbenigol ar agenda Llywodraeth yr Alban ar gyfer diwygio etholiadol, parhau i gefnogi rhanddeiliaid yn y gymuned etholiadol i fodloni eu cyfrifoldebau statudol, ac ehangu ein gwaith ymgysylltu â chymunedau sy'n wynebu'r risg fwyaf o allgáu democrataidd.

Ein gwaith i gefnogi diwygio etholiadol yn yr Alban:

- ✓ Buom yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth yr Alban i roi cyngor yn seiliedig ar dystiolaeth ar y cynigion ar gyfer diwygio etholiadol yn yr Alban. Gwnaeth ein cyngor arbenigol helpu i lywio'r Bil a gyflwynwyd gerbron Senedd yr Alban ym mis Ionawr 2024.

- ✓ Gwnaethom gyflwyno tystiolaeth ysgrifenedig gynhwysfawr ar Fil Etholiadau'r Alban (Cynrychiolaeth a Diwygio) i Bwyllgor Safonau, Gweithdrefnau a Phenodiadau Cyhoeddus Senedd yr Alban a rhoi tystiolaeth ar lafar i'r Pwyllgor.

- ✓ Gwnaethom gyhoeddi ymchwil gadarn ar gywirdeb a chyflawnrwydd cofrestrau etholiadol yr Alban, gan gynnwys cynigion yn seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer diwygiadau yn y dyfodol i gefnogi ansawdd ac uniondeb y cofrestrau. Gwnaethom hefyd gyhoeddi dadansoddiad o gofrestrau etholiadol 1 Rhagfyr yn yr Alban, gan ystyried sut y cynhaliwyd canfasiad 2022 ym Mhrydain Fawr a sut mae'r diwygiadau canfasio a gyflwynwyd yn 2020 wedi effeithio ar y cofrestrau etholiadol.

- ✓ Gwnaethom gynnal ymchwil i sut y gallai opsiynau pleidleisio hyblyg weithio ledled yr Alban ac yn y DU yn ehangach. Nod yr ymchwil hon yw llywio dadl am foderneiddio pleidleisio.

Rydym yn parhau i fonitro a chefnogi gweinyddwyr etholiadau, ymgeiswyr, pleidiau ac ymgyrchwyr i gydymffurfio â'u cyfrifoldebau o dan gyfraith etholiadol:

- ✓ Gwnaethom roi cyngor ac arweiniad i weinyddwyr etholiadau, ymgeiswyr ac asiantiaid yn y 10 is-etholiad cyngor a gynhaliwyd ledled yr Alban yn 2023/24 ac arsylwi ar is-etholiadau er mwyn nodi meysydd i'w gwella.
- ✓ Gwnaethom weithio ar y cyd â Bwrdd Rheoli Etholiadol yr Alban i ddarparu cyngor a chanllawiau i weinyddwyr etholiadau yn yr Alban i'w helpu i baratoi ar gyfer yr etholiadau a'u cynnal. Roedd hyn yn cynnwys cynnal cynhadledd ar y cyd ym mis Hydref 2023 a oedd yn canolbwyntio ar barodrwydd ar gyfer etholiad Senedd y DU sydd ar ddod ond hefyd reoli gwahaniaethau rhwng deddfwriaeth etholiadol ddatganoledig yr Alban a deddfwriaeth etholiadol y DU.
- ✓ Gwnaethom weithio gyda'r Bwrdd Rheoli Etholiadol er mwyn ymgynghori â'r gymuned gweinyddu etholiadau ar heriau ynghylch capasiti a chadernid y sector a datblygu strategaethau i gefnogi'r sector.
- ✓ Gwnaethom ddefnyddio ein fframwaith safonau perfformiad i gefnogi a monitro Swyddogion Canlyniadau yn ystod is-etholiadau cyngor yr Alban a Swyddogion Cofrestru Etholiadol o ran eu gweithgareddau drwy'r flwyddyn i gynnal cofrestrau etholiadol cywir a chyflawn.
- ✓ Cynhaliwyd gweminar ar gyfer pleidiau gwleidyddol yr Alban i'w helpu i ddeall y gofynion o ran argraffnodau digidol a ddeilliodd o Ddeddf Etholiadau 2022 ac sy'n ategu gweithdrefn bresennol yr Alban ar gyfer argraffnodau digidol.
- ✓ Gwnaethom adeiladu ar ein cydberthynas sefydledig â Heddlu'r Alban, gan gynnal sesiynau ymgysylltu rheolaidd er mwyn hwyluso prosesau rhannu gwybodaeth a thrafod cyfleoedd i gydweithio, gan gynnwys strategaethau ar gyfer mynd i'r afael ag achosion o godi ofn ar ymgeiswyr mewn etholiadau yn yr Alban.
- ✓ Gwnaethom gynnal gweminar ar y cyd â Chyngor Mudiadau Gwirfoddol yr Alban er mwyn cyrraedd aelodau o sefydliadau trydydd sector yr Alban i'w helpu i ddeall cyfraith etholiadol a sut y gall fod yn gymwys i'w gwaith ymgyrchu.
- ✓ Gwnaethom ddarparu cymorth a chyngor i'r Swyddog Deisebau ac ymgyrchwyr mewn perthynas â deiseb adalw Rutherglen a Gorllewin Hamilton a chyhoeddi adroddiad ar y ddeiseb. Mae ein hadroddiad a'n tystiolaeth yn llywio unrhyw drafodaethau yn yr Alban ynghylch cynigion ar gyfer proses adalw i Senedd yr Alban.

> Mae adnoddau'r Comisiwn Etholiadol wedi bod yn wych ac wedi'n hannog i fod yn greadigol o ran sut rydym yn ymgysylltu ag eraill.
>
> **Gweinyddwr etholiadau, yr Alban**

Rydym wedi parhau i ehangu ein rhaglen o waith ymgysylltu democrataidd yn yr Alban:

- ✓ Gwnaethom weithio gyda chynghorau, Swyddogion Cofrestru Etholiadol a chyrff addysg i gynnal Wythnos Croeso i Dy Bleidlais ym mis Ionawr 2024, lle ymrwymodd 160 o ysgolion a sefydliadau eraill i gynnal gweithgareddau addysg ddemocrataidd gan ddefnyddio ein hadnoddau addysg. Fel rhan o'r ymgyrch, gwnaethom lansio adnodd newydd i gefnogi sefydliadau i gynnal pleidlais go iawn ar bwnc sydd o bwys i bobl ifanc, er mwyn eu helpu i ddeall y broses bleidleisio a chreu cyfleoedd iddynt gael dweud eu dweud.

160 – nifer yr ysgolion a ymrwymodd i Wythnos Croeso i Dy Bleidlais

- ✓ Eleni, gwnaethom ddechrau gweithio gyda Children in Scotland i sefydlu rhwydwaith llais ieuenctid, sy'n cynnwys pobl ifanc o bob rhan o'r Alban, er mwyn llywio gwaith y Comisiwn i ymgysylltu â phobl ifanc. Mae'r grŵp wedi rhoi adborth ar ein hadnoddau dysgu ac wedi meddwl am syniadau ar gyfer Wythnos Croeso i Dy Bleidlais.

- ✓ Cymerwyd rhan mewn gweithgor a sefydlwyd gan Education Scotland, a oedd yn cynnwys athrawon a rhanddeiliaid eraill, i adolygu'r cwricwlwm llythrennedd gwleidyddol presennol yn yr Alban, gyda'r nod o greu fframwaith newydd ar gyfer addysg llythrennedd gwleidyddol er mwyn sicrhau y caiff ei darparu mewn ffordd gyson ac effeithiol.

- ✓ Cefnogwyd Swyddogion Cofrestru Etholiadol yn eu gwaith i ymgysylltu â grwpiau sy'n tangofrestru drwy sefydlu rhwydwaith i staff cynghorau sy'n arwain ar gyfathrebu a gwaith allgymorth er mwyn creu fforwm i rannu syniadau ac arferion gorau, sy'n cyfarfod bob chwarter.

- ✓ Gwnaethom weithio'n agos gyda thimau cyfathrebu cynghorau er mwyn sicrhau bod pleidleiswyr yn cael negeseuon clir drwy rannu gwybodaeth ac adnoddau â thimau drwy'r rhwydwaith cyfathrebu ar gyfer awdurdodau lleol drwy gydol y flwyddyn, gan gynnwys ar Wythnos Croeso i Dy Bleidlais.

Gwaith parhaus ac yn y dyfodol

- ➢ Parhau i roi cyngor arbenigol i Lywodraeth yr Alban a Senedd yr Alban ar Fil Etholiadau'r Alban (Cynrychiolaeth a Diwygio). Byddwn yn gweithio gyda gweinyddwyr etholiadau ac ymgyrchwyr i ddatblygu ac ymgynghori ar unrhyw ganllawiau ychwanegol sydd eu hangen mewn perthynas â newidiadau sy'n deillio o unrhyw ddeddfwriaeth ganlyniadol.
- ➢ Drwy sesiynau cynghori, hyfforddi a briffio, cefnogi pleidiau ac ymgyrchwyr i gydymffurfio â'r gyfraith, a pharhau i sicrhau bod cyllid gwleidyddol yn dryloyw.
- ➢ Gweithio gyda phleidiau yn yr Alban i ddiweddaru ein Cod Ymddygiad ar gyfer ymgyrchwyr mewn etholiadau datganoledig.

- Gweithio gyda Heddlu'r Alban, Gwasanaeth Swyddfa'r Goron a'r Procuradur Ffisgal, y Bwrdd Rheoli Etholiadol, a Chymdeithas Aseswyr yr Alban i gynnal sesiwn friffio ar gyfer Pwyntiau Cyswllt Unigol is-adrannol Heddlu'r Alban ledled yr Alban fel eu bod yn hyderus o ran sut i gymhwyso cyfraith etholiadol yn eu gwaith o gwmpas etholiadau.

- Parhau i weithio gyda llywodraethau ledled y DU a'r gymuned etholiadol ehangach i ystyried y risgiau a achosir â seiberddiogelwch a thwyllwybodaeth. Mae hyn yn cynnwys gweithio gyda phleidleiswyr er mwyn sicrhau eu bod yn hyderus ynghylch deall pwy sy'n eu targedu a pham, fel y gallant fod yn effro i risgiau pob math o dwyllwybodaeth.

- Parhau i weithio gyda sefydliadau partner i gysylltu â sefydliadau ymgyrchu amrywiol yn yr Alban er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o reolau ar gyfer ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau a sut maent yn gymwys i'r etholiadau gwahanol yn yr Alban.

- Gweithio gyda'r Bwrdd Rheoli Etholiadol er mwyn helpu Swyddogion Cofrestru Etholiadol i fynd i'r afael â'r heriau y maent yn eu hwynebu wrth ddarparu gwasanaethau etholiadol effeithiol sy'n parhau i ddiwallu anghenion pleidleiswyr. Bydd hyn yn arbennig o bwysig yng nghyd-destun trosiant uwch-aelodau o staff mewn rolau gweinyddu etholiadau ledled y wlad. Bydd ein gwaith yn parhau i nodi cyfleoedd i gryfhau timau gweinyddu etholiadau ac ystyried opsiynau ar gyfer moderneiddio'r broses bleidleisio.

Byddwn yn parhau i ehangu ein cymorth ar gyfer gweithgareddau ymgysylltu democrataidd yn yr Alban:

- Rydym yn edrych ymlaen at ddatblygu ein gwaith gyda Children in Scotland a'n rhwydwaith llais ieuenctid er mwyn creu adnoddau sy'n addas i bobl ifanc ar gyfer Wythnos Croeso i Dy Bleidlais 2025 ac etholiad Senedd yr Alban yn 2026.

- Byddwn yn parhau i gyfrannu at adolygiad Education Scotland o lythrennedd gwleidyddol a'r fframwaith newydd sy'n cael ei ddatblygu, gan gynnwys ystyried a ddylai'r Comisiwn ddatblygu adnoddau dysgu ychwanegol a hyfforddiant i athrawon er mwyn helpu i roi'r fframwaith newydd ar waith yn effeithiol.

- Rydym yn cydnabod y rôl bwysig y gall elusennau a sefydliadau cymdeithas sifil eraill ei chwarae o ran cynyddu cyfraddau cofrestru ymhlith grwpiau sy'n tangofrestru, a byddwn felly'n sefydlu proses ar gyfer comisiynu prosiectau a mentrau ymgysylltu democrataidd. Drwy ddarparu cyllid i brofi dulliau arloesol o gynnal gweithgareddau ymgysylltu democrataidd, rydym yn gobeithio datblygu ein dealltwriaeth o'r hyn sy'n gweithio er mwyn cefnogi cyfranogiad ymhlith grwpiau sy'n tangofrestru.

- Mae Bil Etholiadau'r Alban (Cynrychiolaeth a Diwygio) yn cynnwys darpariaeth i roi pŵer creu grantiau i Weinidogion yr Alban er mwyn cynyddu gweithgareddau ymgysylltu democrataidd. Byddwn yn gweithio gyda Llywodraeth yr Alban i sicrhau ein bod yn osgoi dyblygu a dryswch i sefydliadau a all fod yn dymuno gwneud cais am gyllid.

Byddwn yn parhau i ymdrin â'r rhwystrau y mae pobl yn eu hwynebu wrth sefyll etholiad:

- Ym mis Mai 2024, gwnaethom gynnal sesiwn yng Nghaeredin gyda Bwrdd y Comisiwn Etholiadol a oedd yn canolbwyntio ar rwystrau i swyddi etholiadol. Roedd hyn yn cynnwys cyfranogwyr yn cynrychioli grwpiau o bobl a all wynebu heriau penodol, gan gynnwys bygylu, wrth sefyll etholiad. Roedd cyfranogwyr yn y sesiwn yn cynnwys rhai yn cynrychioli pobl anabl, pobl sydd wedi mudo i'r Alban, menywod a phobl drawsryweddol. Bydd hyn yn llywio trafodaethau parhaus y Bwrdd ynghylch y ffyrdd mwyaf effeithiol y gall y Comisiwn a chymdeithas ehangach fynd i'r afael â'r rhwystrau hyn.

Byddwn hefyd yn dechrau prosiect, gan gynnwys rhanddeiliaid o blith y rhai sy'n gweinyddu etholiadau cyngor yr Alban a'r rhai sy'n ymgyrchu yn yr etholiadau hynny, i nodi strategaethau i wella dealltwriaeth pleidleiswyr o system y bleidlais sengl drosglwyddadwy, gyda'r nod o leihau nifer y pleidleisiau a wrthodir yn etholiadau cyngor yr Alban. Bwriadwyd dechrau'r gwaith hwn yn 2023/24 ond cafodd ei ohirio oherwydd llwyth gwaith gweinyddwyr etholiadau wrth iddynt baratoi ar gyfer y newidiadau a gyflwynwyd gan Ddeddf Etholiadau'r DU.

Ymrwymiad i Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant

Mae'r Comisiwn Etholiadol yn gwasanaethu democratiaeth amrywiol yn yr Alban, ac rydym yn ymrwymedig i gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Rydym wedi parhau i fod yn rhan weithredol o is-grŵp hygyrchedd y Bwrdd Rheoli Etholiadol sy'n gweithio ar strategaethau i hwyluso'r broses bleidleisio a chael gafael ar wybodaeth etholiadol berthnasol i bobl anabl yn yr Alban. Mae hyn wedi cynnwys cefnogi'r gwaith o ddarparu canllawiau yn nodi amcanion byrdymor, tymor canolig a hirdymor y gymuned etholiadol yn yr Alban ar gyfer mynd i'r afael â rhwystrau i bleidleisio i bobl anabl.

Yn 2023/24, rydym wedi darparu cyllid i gefnogi elusen anabledd dysgu Enable i ddatblygu adnoddau hawdd eu deall a chynllunio gweithgareddau ymgysylltu. Er i'r gwaith hwn ganolbwyntio ar gefnogi pobl i gymryd rhan yn etholiad cyffredinol y DU a gynhaliwyd ym mis Gorffennaf 2024, byddwn yn gweithio gydag Enable i adeiladu ar y gwaith hwn cyn yr etholiadau yn 2026 a 2027.

> Mae pobl ag anabledd dysgu ymhlith y grwpiau sydd leiaf tebygol o gymryd rhan mewn etholiadau.
>
> Mae gweithio mewn partneriaeth agos â'r Comisiwn Etholiadol wedi'n galluogi i ddwyn ein gwybodaeth ynghyd sydd wedi arwain at gynhyrchu deunyddiau effeithiol a phrosiect ymgysylltu gweithredol.
>
> **Enable Scotland**

Adnoddau

Yn ystod 2023/24, gwnaethom ddefnyddio 99.8% o'r gyllideb o £2m a oedd ar gael. Roedd hyn ar gyfer staffio yn bennaf, sef £1.1m (57%); mae'r symiau sy'n weddill yn cynrychioli cyfraniad Senedd yr Alban at weithgareddau cyffredin a gorbenion corfforaethol. Mae ein hadroddiadau cylchrannol ar dudalen 163 yn dangos y gwahaniaeth rhwng costau uniongyrchol a chostau anuniongyrchol.

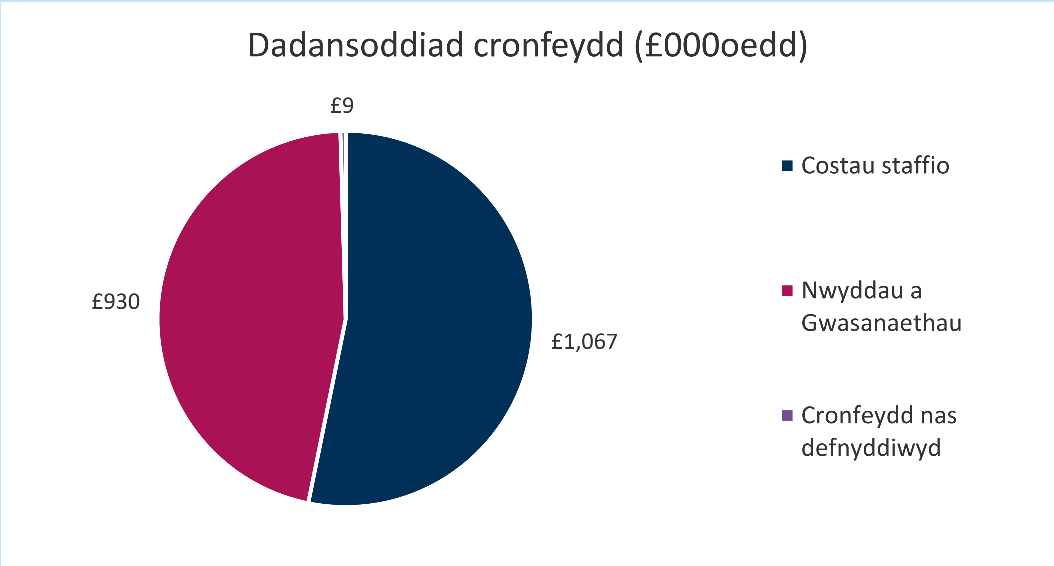

Llywodraethu

Mae'r Comisiwn yn atebol i Gorff Corfforaethol Senedd yr Alban am ein gwaith at ddibenion datganoledig yn yr Alban. Rydym yn parhau i adrodd i bwyllgorau eraill mewn perthynas â'n gwaith mewn meysydd polisi gwahanol, yn fwyaf nodedig y Pwyllgor Safonau, Gweithdrefnau a Phenodiadau Cyhoeddus.

Ym mis Medi 2023, gwnaethom gyflwyno ein pedwerydd amcangyfrif i Gorff Corfforaethol Senedd yr Alban ar gyfer ariannu ein gwaith yn ystod 2024/25. Dilynodd y broses ar gyfer datblygu'r amcangyfrif y ‘Datganiad o Egwyddorion Cyllido’ y gwnaethom gytuno arno â Senedd yr Alban, Senedd Cymru a Senedd y DU yn 2021.

Gwnaethom hefyd gyflwyno amcangyfrif ategol ar gyfer 2023/24 er mwyn cwmpasu dyfarniad cyflog i'r staff mewn ymateb i'r cynnydd mewn costau byw a wynebwyd ganddynt, a chostau ymdrin ag ymosodiad seiber ar y Comisiwn. Cafodd hwn ei gymeradwyo gan Gorff Corfforaethol Senedd yr Alban ym mis Rhagfyr 2023.

Yn 2023/24, cyflwynodd y Pwyllgor Safonau, Gweithdrefnau a Phenodiadau Cyhoeddus sesiwn adrodd flynyddol ar gyfer y Comisiwn Etholiadol. Roedd yn bleser gennym gyfarfod â'r Pwyllgor ym mis Tachwedd 2023 ar gyfer y sesiwn gyntaf a greodd gyfle i ymgysylltu â'r Pwyllgor ar waith amrywiol y Comisiwn yn yr Alban.

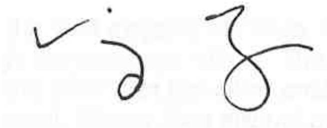

Vijay Rangarajan
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
25ain Gorffennaf 2024

Yr adroddiad ar atebolrwydd

Yr adroddiad ar lywodraethu corfforaethol

Adroddiad y Cyfarwyddwyr

Mae Bwrdd y Comisiwn yn cynnwys 10 Comisiynydd a benodwyd drwy Warant Frenhinol i arfer ein swyddogaethau fel y'u disgrifir yn PPERA.

Mae'r Bwrdd yn penodi'r Prif Weithredwr i arwain a rheoli ein sefydliad ac mae'r Prif Weithredwr yn penodi tîm arwain o Gyfarwyddwyr Gweithredol.

Nodir manylion y Comisiynwyr a'r Cyfarwyddwyr Gweithredol yn y datganiad llywodraethu.

Cofrestr o fuddiannau

Mae'n rhaid i Gomisiynwyr a chyfarwyddwyr gwblhau datganiad o fuddiannau i gadarnhau nad oeddent yn dal unrhyw gyfarwyddiaethau cwmni na buddiannau sylweddol eraill a allai fod wedi gwrthdaro â'u cyfrifoldebau. Nid oedd gan unrhyw Gomisiynydd na chyfarwyddwr unrhyw fuddiannau plaid cysylltiedig eraill. Rydym yn diweddaru'r gofrestr o fuddiannau yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn ac yn ei chyhoeddi ar ein gwefan.

Busnes gweithredol

Mae ein Prif Amcangyfrif wedi derbyn cymeradwyaeth ar gyfer yr adnoddau sydd eu hangen arnom yn 2024/25. Fel corff cyhoeddus a sefydlwyd gan ddeddfwriaeth a chan ddilyn egwyddorion FReM, tybir y bydd y gwasanaeth a ddarperir yn parhau. Nid oes unrhyw beth i awgrymu y bydd y gwasanaethau a ddarperir gan y Comisiwn yn dod i ben/na chaiff arian ei ddarparu yn y dyfodol.

Archwilwyr

Penodir y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol fel ein harchwilydd allanol o dan Atodlen 1 i PPERA.

Ein harchwilwyr mewnol ar hyn o bryd yw RSM UK, ac o 1 Ebrill 2024 yr archwilwyr mewnol newydd fydd BDO LLP.

Nodir manylion llawn y gydnabyddiaeth ar gyfer gwaith archwilio a gwaith nad yw'n ymwneud ag archwilio yn y datganiadau ariannol.

Datgeliadau eraill

Mae rhai datgeliadau sy'n ofynnol yn adroddiad y cyfarwyddwyr wedi cael eu cynnwys rywle arall yn yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon. Rydym wedi nodi digwyddiadau sy'n gysylltiedig â data personol yn y datganiad llywodraethu. Mae datgeliadau ar gyflogaeth ac ymgysylltu â staff yn ein hadran ‘ein pobl’ o'r adroddiad ar berfformiad. Ceir rhagor o wybodaeth yn yr adroddiad ar gydnabyddiaeth.

Nid oes unrhyw ddigwyddiadau arwyddocaol wedi effeithio arnom ni ers y dyddiad adrodd ac rydym wedi datgelu datblygiadau yn y dyfodol a fydd yn effeithio arnom ni yn yr adran ‘Defnyddio ein hadnoddau ariannol yn effeithlon’ o'r adroddiad ar berfformiad.

Datganiad o gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

O dan PPERA, mae'n ofynnol i mi baratoi cyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol, gan roi manylion yr adnoddau a gaffaelwyd, a ddaliwyd, neu a waredwyd yn ystod y flwyddyn a'r defnydd o adnoddau gennym yn ystod y flwyddyn.

Paratoir y cyfrifon hyn ar sail croniadau a rhaid iddynt roi darlun gwir a theg o sefyllfa'r sefydliad a'i alldro adnoddau net, newidiadau yn ecwiti trethdalwyr a llifau arian parod am y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth (FReM) a baratoir gan Drysorlys Ei Fawrhydi, ac yn benodol i:

- Ddilyn y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu addas yn gyson
- llunio barn ac amcangyfrifon ar sail resymol
- nodi a ddilynwyd safonau cyfrifyddu cymwys, fel y'u nodir yn Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth, a datgelu ac egluro unrhyw wyriadau perthnasol yn y cyfrifon
- paratoi'r cyfrifon ar sail busnes gweithredol

Yn unol â pharagraff 19(1) o Atodlen 1 i PPERA, mae Pwyllgor y Llefarydd wedi dynodi'r Prif Weithredwr yn Swyddog Cyfrifyddu'r Comisiwn Etholiadol, gyda chyfrifoldeb am baratoi'r cyfrifon a'u trosglwyddo i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Nodir cyfrifoldebau Swyddog Cyfrifyddu – gan gynnwys cyfrifoldeb am reoleidd-dra a phriodoldeb y cyllid cyhoeddus y mae Swyddog Cyfrifyddu yn atebol amdano, a'r cyfrifoldeb am gadw cofnodion priodol a diogelu asedau'r Comisiwn Etholiadol – yn Managing Public Money a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF.

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn cadarnhau, hyd y gŵyr:

- nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr yr endid yn ymwybodol ohoni
- ei fod wedi cymryd pob cam y dylai fod wedi ei gymryd i'w wneud yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i gadarnhau bod archwilwyr yr endid yn ymwybodol o'r wybodaeth honno

Cadarnhaf drwy hyn fod yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon at ei gilydd yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy a'm bod yn cymryd cyfrifoldeb personol am yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon a'r dyfarniadau sy'n ofynnol er mwyn penderfynu eu bod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Datgelu gwybodaeth i'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu a oedd yn y swydd ar ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad hwn, yn cadarnhau, hyd y gŵyr pob cyfarwyddwr:

- nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw'r archwilwyr allanol yn ymwybodol ohoni
- bod pob cyfarwyddwr wedi cymryd yr holl gamau sy'n ofynnol i wneud ei hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i gadarnhau bod yr archwilwyr allanol yn ymwybodol o'r wybodaeth honno

Datganiad llywodraethu

Sefydlwyd y Comisiwn Etholiadol o dan PPERA. Yn unol ag Atodlen 1(19) i PPERA, mae Pwyllgor y Llefarydd wedi fy mhenodi yn Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y Comisiwn Etholiadol. Nodir fy nghyfrifoldebau yn y rôl hon ar wahân o dan Y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu. Fel Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu, rwyf wedi cael sicrwydd bod y fframweithiau, yr amgylchedd rheoli, y prosesau a'r system graffu a nodir yn y datganiad hwn wedi bod yn effeithiol drwy gydol y flwyddyn ariannol drwy adolygu dogfennaeth, cynnal trafodaethau â Chomisiynwyr, cynghorydd annibynnol y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg a staff, a chyfarfodydd ag archwilwyr mewnol ac allanol a rhanddeiliaid allanol eraill.

Mae aelodau'r Bwrdd yn anweithredol ac mae'n ofynnol iddynt roi gwybod am unrhyw achos posibl o wrthdaro buddiannau. Mae pob aelod yn cwblhau datganiad blynyddol plaid gysylltiedig. Gallaf gadarnhau bod yr holl ffurflenni wedi cael eu hadolygu ac nad oes unrhyw wrthdaro buddiannau.

Llunnir y datganiad llywodraethu hwn yn unol â chanllawiau Trysorlys EF ac mae'n rhoi crynodeb o'r gweithdrefnau, y prosesau a'r strwythurau cymorth a gynhelir er mwyn rheoli'r adnoddau a roddir i mi gan Senedd y DU yn effeithiol.

Mae'r Comisiwn Etholiadol hefyd yn uniongyrchol atebol i Senedd Cymru a Senedd yr Alban mewn perthynas â chyflawni ei swyddogaethau datganoledig yng Nghymru a'r Alban, yn dilyn diwygiadau i PPERA gan Ddeddf Etholiadau (Cymru) 2020 a Deddf Etholiadau'r Alban (Diwygio) 2020. Mae Pwyllgor y Llywydd a Chorff Corfforaethol Senedd yr Alban (SPCB) yn craffu ar y Comisiwn.

Gadawodd ein Prif Weithredwr a'n Swyddog Cyfrifyddu, Shaun McNally, y sefydliad ar 30 Tachwedd 2023. O 1 Rhagfyr 2023, daeth Rob Vincent, cyn-Gomisiynydd, yn Brif Swyddog Gweithredol Dros Dro nes y cefais fy mhenodi'n Brif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu ar 4 Mawrth 2024. Yn ystod y cyfnod trosglwyddo rhwng ymadawiad Shaun McNally a chyn i mi gyrraedd, David Moran, y Cyfarwyddwr Cyllid Dros Dro, oedd Swyddog Cyfrifyddu'r sefydliad.

Fel y Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n atebol i Bwyllgor y Llywydd yn Senedd Cymru a Chorff Corfforaethol Senedd yr Alban yn yr un modd ag yr wyf yn atebol i Bwyllgor y Llefarydd.

O dan bwerau newydd yn Neddf Etholiadau 2022, mae gan Bwyllgor y Llefarydd rôl ychwanegol wrth archwilio perfformiad y Comisiwn o ran rhoi sylw dyledus i'r Strategaeth a Datganiad Polisi sydd ar ddod.

Atebolrwydd i seneddau'r DU a'n fframwaith llywodraethu mewnol

Caiff etholiadau yn y Deyrnas Unedig eu darparu drwy gymysgedd o bwerau datganoledig a phwerau a gadwyd yn ôl. Caiff etholiadau i Senedd y DU, ar gyfer llywodraeth leol yn Lloegr a Chomisiynwyr yr Heddlu a Throseddu (yng Nghymru a Lloegr) ac etholiadau lleol ac i Gynulliad Gogledd Iwerddon eu cadw gan Senedd y DU. Mae cyfrifoldeb am etholiadau seneddol a lleol yng Nghymru a'r Alban yn faterion datganoledig i'r seneddau priodol.

Ers 2022/23, mae'r Comisiwn Etholiadol wedi bod yn atebol i bob senedd am ein gwaith ar etholiadau o dan ei phwerau. Cawn ein hariannu gan bob senedd am y gwaith a wneir ar yr etholiadau cysylltiedig â chostau cyffredin, gan gynnwys rhannu gwaith a rhannu costau corfforaethol yn ôl y boblogaeth.

Mae'r diagram isod yn dangos sut mae dirprwyo ac atebolrwydd yn gweithio yn y sefydliad.

Y Comisiwn Etholiadol – dirprwyo pwerau a dyletswyddau

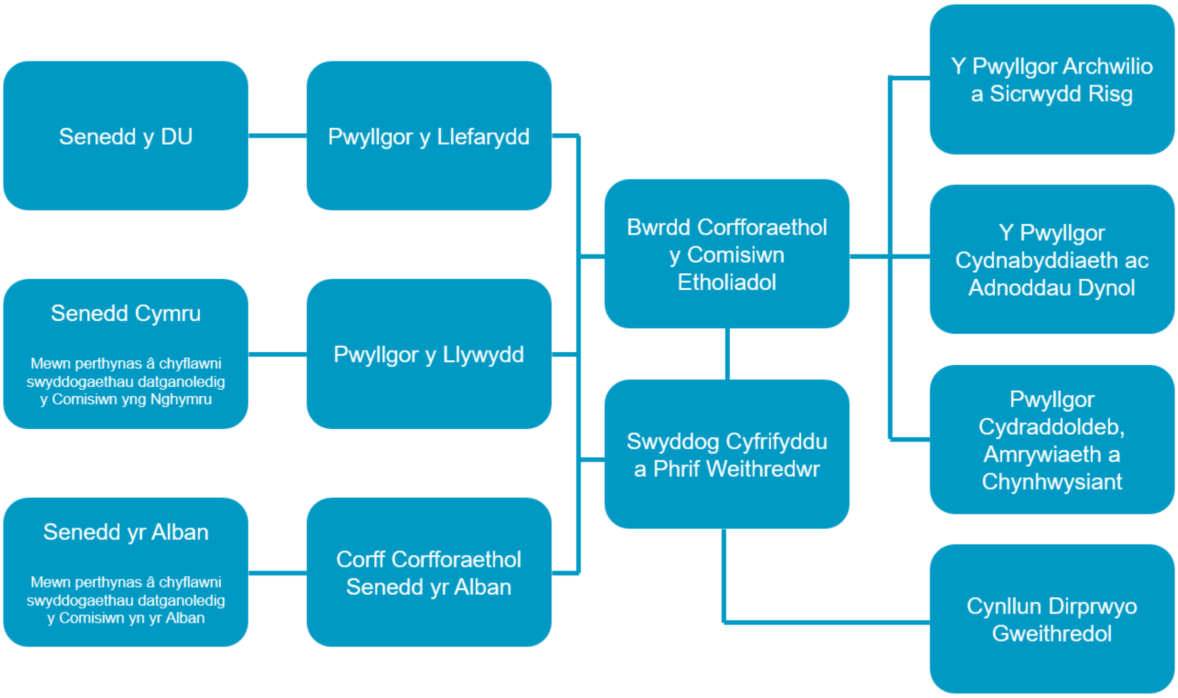

Pwyllgor y Llefarydd

Sefydlir Pwyllgor y Llefarydd o dan Adran 2(1) i PPERA i gyflawni'r swyddogaethau a roddir iddo gan PPERA. Mae'r swyddogaethau hyn yn cynnwys:

- archwilio ein hamcangyfrifon adnoddau blynyddol a'u gosod gerbron Tŷ'r Cyffredin, gydag addasiadau neu hebddynt
- archwilio ein cynlluniau pum mlynedd a'u gosod gerbron Tŷ'r Cyffredin, gydag addasiadau neu hebddynt
- derbyn ein cyfrifon
- dynodi ein Swyddog Cyfrifyddu
- adrodd i Dŷ'r Cyffredin, o leiaf unwaith y flwyddyn, ar sut y gwnaethom gyflawni ein swyddogaethau.

Aelodau Pwyllgor y Llefarydd rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024

Y Gwir Anrhydeddus Syr Lindsay Hoyle AS, Llefarydd Tŷ'r Cyffredin (Cadeirydd)
Felicity Buchan AS, Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol dros Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau
Y Gwir Anrhydeddus Michael Gove AS, Ysgrifennydd Gwladol dros Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau
Lee Rowley, Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol dros Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau (tan fis Ionawr 2024)
Kirsty Blackman AS (SNP) (ers mis Medi 2023)
Simon Hoare AS (Ceidwadwyr), Is-ysgrifennydd Gwladol Seneddol dros Lywodraeth Leol (ers mis Ionawr 2024)
Rachel Hopkins AS (Llafur)
Craig Mackinlay AS (Ceidwadwyr)
Cat Smith AS (Llafur) (Llefarydd y Pwyllgor)
Owen Thompson AS (Plaid Genedlaethol yr Alban) (tan fis Medi 2023)
Y Gwir Anrhydeddus William Wragg AS (Annibynnol) (tan fis Mawrth 2024)

Mae'r pum aelod penodedig yn Aelodau o Dŷ'r Cyffredin nad ydynt yn Weinidogion. Llefarydd Tŷ'r Cyffredin sy'n gwneud y penodiadau hyn.

Kevin Candy yw Clerc Pwyllgor y Llefarydd.

Cytunodd Pwyllgor y Llefarydd i'n Hamcangyfrif Cyflenwi (HC734) gael ei osod gerbron Senedd y DU ar 02 Mai 2024.

Pwyllgor y Llywydd

Mae gan Bwyllgor y Llywydd swyddogaethau tebyg, mewn perthynas â'n hatebolrwydd ariannol i Senedd Cymru, fel y mae Pwyllgor y Llefarydd yn ei wneud i Senedd y DU.

Aelodau Pwyllgor y Llywydd rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024

David Rees, Aelod o'r Senedd, Dirprwy Lywydd a Chadeirydd
Janet Finch-Saunders, Aelod o'r Senedd (Plaid Geidwadol Cymru)
Llyr Gruffydd, Aelod o'r Senedd (Plaid Cymru)
Peredur Owen Griffith, Aelod o'r Senedd (Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid)
Joyce Watson, Aelod o'r Senedd (Llafur Cymru)

Cytunodd y Pwyllgor i'n hamcangyfrif cyflenwi ar gyfer 2023-24 ym mis Chwefror 2023 a'n hamcangyfrif atodol ym mis Mawrth 2023.

Corff Corfforaethol Senedd yr Alban

Mae Corff Corfforaethol Senedd yr Alban yn goruchwylio gweithrediad Senedd yr Alban ac yn cefnogi Aelodau o Senedd yr Alban (ASA) i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau seneddol. Mae hefyd yn ariannu nifer bach o gomisiynwyr seneddol a chyrff cysylltiedig, gan gynnwys gweithgareddau'r Comisiwn Etholiadol mewn perthynas ag etholiadau datganoledig yr Alban.

Aelodau Corff Corfforaethol Senedd yr Alban rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024

Y Gwir Anrhydeddus Alison Johnstone, Swyddog Llywyddu (Cadeirydd)
Claire Baker ASA (Llafur yr Alban)
Jackson Carlaw ASA (Plaid Geidwadol ac Unoliaethol yr Alban)
Maggie Chapman ASA (Plaid Werdd yr Alban)

Christine Grahame ASA (Plaid Genedlaethol yr Alban)

Cytunodd y Pwyllgor i'n hamcangyfrif cyflenwi ar gyfer 2023-24 ar 28 Chwefror 2023 a'n hamcangyfrif atodol ar 19 Rhagfyr 2023.

Bwrdd y Comisiwn a'r tîm arwain

Bwrdd y Comisiwn

Mae Bwrdd y Comisiwn yn cyfarfod yn rheolaidd i ystyried ein cyfeiriad strategol a'n hamcanion, ac i adolygu ein perfformiad. Mae pob aelod o'n Tîm Gweithredol a staff perthnasol eraill yn mynychu cyfarfodydd ffurfiol y Bwrdd.

Ei Fawrhydi y Brenin sy'n penodi ein Cadeirydd a'n Comisiynwyr ar argymhelliad Tŷ'r Cyffredin. Fel arfer, bydd Ei Fawrhydi yn penodi Comisiynwyr am gyfnod nad yw'n hwy na phedair blynedd yn y lle cyntaf, gyda'r posibilrwydd o'u hailbenodi.

Gall Comisiynydd beidio â gwasanaethu neu gael ei symud o'i swydd yn unol â'r seiliau a nodir yn Atodlen 1, paragraffau 3-5 o PPERA. Oni fydd Ei Fawrhydi yn ailbenodi Comisiynydd cyn i'w gyfnod ddod i ben, daw ei benodiad i ben ar ddiwedd y cyfnod penodol. Gall Comisiynydd hefyd ofyn i'w benodiad gael ei derfynu.

Penodwyd dau Gomisiynydd newydd, Sheila Ritchie a Carole Mills, yn ystod y flwyddyn. Daeth cyfnod Rob Vincent i ben fel Comisiynydd yn 2023. Ym mis Rhagfyr 2023, ymgymerodd â rôl y Prif Weithredwr Dros Dro tan fis Mawrth 2024. Daeth cyfnod Alex Attwood i ben yn 2024 a chafodd cyfnod y Fonesig Susan Bruce ei estyn am ddwy flynedd arall yn 2024. Cwblhaodd y Cynghorydd Annibynnol ar Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, Sal Naseem, a benodwyd gan y Bwrdd, ei gyfnod o 12 mis yn 2023.

Mae John Pullinger CB wedi bod yn Gadeirydd y Bwrdd ers iddo gael ei benodi ar 1 Mai 2021, gan weithio deuddydd yr wythnos i'r Comisiwn. Mae'r Comisiynwyr eraill yn treulio tri diwrnod y mis ar gyfartaledd yn cyflawni eu dyletswyddau. Mae'r tabl isod yn dangos y Comisiynwyr a wasanaethodd yn ystod y flwyddyn, a nodir eu cyfnod yn y swydd. Mae Pwyllgor y Llefarydd wedi dechrau ystyried ailbenodi neu recriwtio i rolau Comisiynwyr, lle mae'r Comisiynydd wedi ymddiswyddo neu lle mae'n agosáu at ddiwedd ei gyfnod presennol yn y swydd.

Caiff pwyllgorau eu sefydlu i gefnogi gwaith y Bwrdd, a chaiff eu cylchoedd gwaith eu pennu gan gylch gorchwyl. Y Bwrdd sy'n penodi cadeiryddion ei bwyllgorau ac mae'n cymeradwyo penodiad cynghorwyr annibynnol, gan geisio cyngor gan y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol. Fel arfer bydd aelodau pwyllgorau yn gwasanaethu am dair blynedd, oni fydd aelod yn peidio â bod yn Gomisiynydd neu'n gofyn am gael

ymddiswyddo. Gall y Bwrdd eu hailbenodi am gyfnod pellach nad yw'n fwy na thair blynedd fel arfer.

Mae pwyllgorau yn llunio cofnodion o'u cyfarfodydd sydd ar gael i'r Bwrdd, yn adrodd yn ôl i'r Bwrdd yn rheolaidd ac yn cyflwyno crynodeb blynyddol o gyflawniadau'r pwyllgor dros y flwyddyn.

Yn ystod y flwyddyn, dirprwyodd y Bwrdd weithgareddau penodol i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg (ARAC), y Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant (EDI) sydd newydd gael ei sefydlu, a'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol (RemCo).

Gweithredodd y Bwrdd y camau y cytunwyd arnynt yn sgil yr adolygiad blaenorol o effeithiolrwydd y Bwrdd a'r archwiliad mewnol o drefniadau llywodraethu hefyd. Adolygodd y Bwrdd ei berfformiad a'i effeithiolrwydd ym mis Ionawr 2024 a dechreuodd broses hyfforddiant gwbl weithredol ar gyfer y Bwrdd at ddibenion datblygu. Ni chodwyd unrhyw bryderon gormodol.

Comisiynwyr a wasanaethodd yn 2023/24

Enw	Cyfnod swydd yn dechrau	Cyfnod swydd yn gorffen	Aelodaeth o Bwyllgorau		
			ARAC	EDI[3]	RemCo
John Pullinger CB Cadeirydd Bwrdd y Comisiynwyr ac EDI	1 Mai 2021	30 Ebrill 2025		●	
Alex Attwood	1 Chwefror 2021	31 Ionawr 2024			
Y Fonesig Susan Bruce (Comisiynydd a Chadeirydd ARAC)	1 Ionawr 2017	31 Rhagfyr 2026 *(cyfnod estynedig)*	●		
Sarah Chambers (Comisiynydd a Chadeirydd RemCo ers mis Chwefror 2024)	31 Mawrth 2018	30 Mawrth 2026		●	●

[3] Dechreuodd pob penodiad i'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant o fis Medi 2023

Roseanna Cunningham	1 Hydref 2022	30 Medi 2026			
Yr Arglwydd (Stephen) Gilbert [4]	1 Tachwedd 2022	31 Hydref 2026	●		
Carole Mills[5]	1 Ionawr 2024	31 Rhagfyr 2027			●
Dr Katy Radford MBE	1 Medi 2021	31 Awst 2025		●	●
Sheila Ritchie	1 Chwefror 2024	31 Ionawr 2027			
Chris Ruane	1 Tachwedd 2022	31 Hydref 2026			
Yr Athro Elan Closs Stephens DBE	13 Mawrth 2017	12 Mawrth 2025	●		
Rob Vincent CBE[6] (Comisiynydd a Chadeirydd RemCo tan fis Rhagfyr 2023)	1 Ionawr 2016	31 Rhagfyr 2023			●

Y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg (ARAC)

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn helpu'r Bwrdd a'r Swyddog Cyfrifyddu i gyflawni eu cyfrifoldebau atebolrwydd ffurfiol am sicrhau digonolrwydd y prosesau rheoli risg, rheolaethau mewnol, defnydd effeithlon ac effeithiol o arian cyhoeddus a threfniadau llywodraethu ariannol o fewn y Comisiwn.

Mae archwilwyr mewnol ac allanol y Comisiwn yn mynychu pob cyfarfod fel mater o drefn, ochr yn ochr â'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Cyllid a staff perthnasol.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn gyfrifol am y canlynol:

- Goruchwylio cydymffurfiaeth â pholisïau cyfrifyddu, adolygu'r adroddiad blynyddol, a gwerthuso llythyrau rheoli'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol

---

[4] Y Barwn Gilbert o Banteg (yr Arglwydd (Stephen) Gilbert)
[5] Penodwyd Carole Mills i'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol o fis Chwefror 2024

[6] Daeth penodiad Rob Vincent i'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol i ben ym mis Rhagfyr 2023

- Adolygu cynlluniau ac adroddiadau archwilio, a sicrhau bod ymatebion rheolwyr i ganfyddiadau archwiliadau yn ddigonol ac yn amserol
- Adolygu'r prosesau strategol ar gyfer rheoli risg, rheolaeth, sicrwydd a llywodraethu
- Goruchwylio trefniadau llywodraethu gwybodaeth
- Hyrwyddo moeseg a gwerthoedd priodol
- Sicrhau y caiff gwersi eu dysgu ar gyfer prosiectau mawr ac y caiff y rhain eu cynnwys mewn gwaith cynllunio yn y dyfodol
- Adolygu ac argymell cymeradwyaeth y Datganiad Llywodraethu Blynyddol gan y Swyddog Cyfrifyddu.
- Cymeradwyo a goruchwylio'r broses o roi polisïau llywodraethu allweddol ar waith.
- Cytuno ar gynlluniau archwilio strategol a blynyddol a chytuno ar adroddiadau'r gwasanaeth archwilio mewnol ynghyd ag ymatebion rheolwyr.
- Cyflwyno adroddiad blynyddol i Fwrdd y Comisiwn yn nodi ei waith, ei ganfyddiadau a'i argymhellion, a thrwy hynny well atebolrwydd a gwelliant parhaus o fewn y Comisiwn Etholiadol.

Drwy'r cyfrifoldebau hyn, mae'r Pwyllgor yn sicrhau bod trefniadau llywodraethu cadarn, uniondeb ariannol a phrosesau rheoli risg yn y Comisiwn, ac mae'n hyrwyddo tryloywder, atebolrwydd a safonau moesegol.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn cynnwys tri Chomisiynydd ac mae'n ofynnol iddo gyfarfod o leiaf dair gwaith y flwyddyn. Mae'r Bwrdd yn cymeradwyo penodiad cynghorydd annibynnol, sef unigolyn â chymwysterau addas heb unrhyw gysylltiad â'r Comisiwn Etholiadol. Mae gan y cynghorydd annibynnol hawl i fynychu unrhyw un o gyfarfodydd y Comisiynwyr.

Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24 oedd y Fonesig Sue Bruce. Y cynghorydd annibynnol oedd Paul Redfern.

Cynhaliodd y Pwyllgor chwe chyfarfod yn ystod 2023/24, gan gyflawni ei gylch gwaith, a gwnaeth fonitro rhaglen archwilio ac adolygiadau o'r amgylchedd rheolaethau.

Y Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant

Yn 2023, sefydlodd y Bwrdd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant i gefnogi'r Bwrdd a'r Swyddog Cyfrifyddu, wrth hyrwyddo newid diwylliannol a chyflawni ymrwymiadau a rhwymedigaethau'r Comisiwn mewn perthynas â chydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant.

Mae'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant yn gyfrifol am y canlynol:

- goruchwylio'r gwaith o gyflawni Strategaeth Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant y Comisiwn a'i Gynllun Cydraddoldeb Sengl yng Ngogledd Iwerddon

mewn modd strategol, herio'r gwaith hwn a chynghori arno, a monitro cynnydd camau gweithredu

- gweithio gyda'r Tîm Gweithredol i ymgorffori mentrau newydd a ffyrdd newydd o weithio er mwyn gwella ffocws y Comisiwn ar Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, gan ei gefnogi i ymgorffori Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant mewn polisïau a gweithdrefnau

- sicrhau y caiff risgiau eu nodi a'u rheoli ac y rhoddir gwybod amdanynt i bwyllgorau'r Bwrdd a'r Bwrdd ei hun, er mwyn rhoi sicrwydd a rhannu gwybodaeth rhwng pwyllgorau a sicrhau gwaith cydgysylltiedig ar y Strategaeth Pobl. Yn ogystal â chydymffurfio â chyfrifoldebau statudol a rheoliadol y Comisiwn, gan gynnwys Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, cyhoeddi gwybodaeth am gydraddoldeb a chydymffurfio â gofynion gorfodol i gyflwyno adroddiadau a chynllunio camau gweithredu

- cefnogi'r Tîm Gweithredol ac adrodd i'r Bwrdd gan gynnal ffocws ar ddull sy'n ymgorffori ac yn cyfleu cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant yng ngwaith y Comisiwn gyda phleidleiswyr, ymgyrchwyr a'r rhai sy'n sefyll etholiad.

Mae'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant yn cynnwys tri Chomisiynydd ac yn cyfarfod o leiaf dair gwaith y flwyddyn. Cadeirydd y Bwrdd oedd Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24.

Eleni, dechreuodd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant ei waith a chyfarfu ar dri achlysur. Dechreuodd adolygu cynnydd yn erbyn strategaeth cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant y Comisiwn, gan fonitro data perfformiad mewn perthynas â chydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant gyda'r nod o olrhain newid dros amser.

Y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol (RemCo)

Mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol yn cynghori'r bwrdd ar strategaeth cydnabyddiaeth ac adnoddau dynol.

Mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol yn gyfrifol am y canlynol:

- cymeradwyo newidiadau sylweddol i strwythur y sefydliad a/neu delerau ac amodau cyflogaeth cyffredinol y staff ac unrhyw effaith yn sgil y newid megis terfynu contractau

- cymeradwyo newidiadau arwyddocaol i strwythur y Tîm Gweithredol, gan helpu'r Cadeirydd i recriwtio'r Prif Weithredwr ac argymell y fframwaith ar gyfer cydnabyddiaeth y Prif Weithredwr i'r Bwrdd

- cytuno ar y cylch gwaith negodi blynyddol ar gyfer dyfarniadau cyflog i'r staff (gan gynnwys y Tîm Gweithredol)

- gwneud argymhellion i'r Bwrdd ar benodi Cynghorydd Annibynnol a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg
- cynghori ar y graddau y mae datblygu sefydliadol a materion adnoddau dynol strategol yn ategu cyfeiriad strategol y Bwrdd ar gyfer y Comisiwn.

Mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol yn cynnwys tri Chomisiynydd ac mae'n cyfarfod o leiaf dair gwaith y flwyddyn. Cyfarfu'r Pwyllgor bum gwaith yn ystod 2023/24, gan gyflawni ei gylch gwaith. Ystyriodd gynnydd yn erbyn y Strategaeth Pobl, Arolwg Pobl y Comisiwn ac agweddau ar y Strategaeth Pobl sy'n gysylltiedig â chydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant ynghyd â dyfarniadau cyflog.

Adolygiad o berfformiad y Bwrdd a'r Pwyllgorau yn ystod 2023/24

Nod blaenraglen o gyfarfodydd y Bwrdd yw ymgysylltu ar lefel strategol, gan gynnig cymorth a her. Yn ystod y flwyddyn, canolbwyntiodd y Bwrdd ar bynciau o fewn amcanion y cynllun corfforaethol, gan ystyried ymchwil, adroddiadau a gyhoeddwyd a dadansoddiad o effaith. Cynhaliodd y Bwrdd sesiynau manwl am y materion canlynol:

- ymgyrchoedd codi ymwybyddiaeth y cyhoedd
- paratoadau ar gyfer etholiadau a gynhelir yn ystod 2023/2024
- gwelliannau i brosesau cofrestru a phleidleisio er mwyn cynyddu gwydnwch a chyfranogiad
- agweddau'r cyhoedd at ymgyrchu gwleidyddol ar-lein
- polisi gorfodi newydd mewn perthynas â chyllid gwleidyddol
- rhoi mesurau Deddf Etholiadau 2022 ar waith, gan gynnwys ID pleidleiswyr a'r Strategaeth a'r Datganiad Polisi
- adolygu gwydnwch y sefydliad gan gynnwys ei drefniadau seiberddiogelwch a digidol
- datblygu'r Cynllun Corfforaethol nesaf.

Cynhaliodd y Bwrdd ddigwyddiad oddi ar y safle yng Nghaerdydd ym mis Tachwedd 2023, ac ystyriodd ddiwygio etholiadol yng Nghymru ac addysg ddemocrataidd a lleisiau pobl ifanc yng Nghymru yn fanwl. Nod y sesiwn oedd rhoi gwybodaeth i Gomisiynwyr am y cyfleoedd a gynigir gan yr agenda diwygio etholiadol yng Nghymru, gan gynnwys datblygiadau arloesol o ran cofrestru etholiadol, modelau pleidleisio hyblyg a chydgrynhoi cyfraith etholiadol. Cyfarfu'r Bwrdd â rhanddeiliaid yng Nghymru a chlywodd y Comisiynwyr gyflwyniadau am:

- yr heriau a'r risgiau a wynebir gan ymarferwyr yng Nghymru oherwydd amserlenni tynn ar gyfer diwygio, yn ogystal â'r broses barhaus o roi'r Ddeddf Etholiadau ar waith a chymhlethdod cynyddol cyfraith etholiadol

- profiad bywyd pobl ifanc yng Nghymru, er mwyn deall y rhwystrau y mae pobl ifanc yn eu hwynebu wrth gymryd rhan mewn democratiaeth, a phrofiadau addysgwyr yng Nghymru a'r heriau y maent yn eu hwynebu wrth ddarparu addysg ddemocrataidd.

Presenoldeb y Bwrdd a'r Pwyllgorau 2023/24

Mae'r tabl isod yn dangos presenoldeb yng nghyfarfodydd y Bwrdd a'r Pwyllgorau yn ystod 2023/24 (nodir y presenoldeb uchaf posibl mewn cromfachau).

Enw	Bwrdd y Comisiwn	Y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg	Y Pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant	Y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol
John Pullinger CB (Cadeirydd)	10/(10)	-	2/(3)	-
Alex Attwood	10/(10)	-	-	-
Y Fonesig Susan Bruce	10/(10)	6/(6)	-	-
Sarah Chambers	10/(10)	-	3/(3)	5/(5)
Roseanna Cunningham	10/(10)	-	-	-
Yr Arglwydd (Stephen) Gilbert	9/(10)	6/(6)	-	-
Carole Mills	2/(2)	-	-	1/(1)
Sheila Ritchie	1/(1)	-	-	-
Dr Katy Radford MBE	10/(10)	-	3/(3)	5/(5)
Chris Ruane	10/(10)	-	-	-
Yr Athro Elan Closs Stephens DBE	7/(10)	5/(6)	-	-
Rob Vincent CBE	10/(10)	-	-	4/(4)

Prif Weithredwr

Y Prif Weithredwr sy'n gyfrifol am ein sefydliad yn gyffredinol, gan gynnwys rheoli, staffio a materion ariannol, ymddygiad a disgyblaeth. Daeth penodiad Shaun McNally i ben ar 30 Tachwedd 2023 a phenodwyd Rob Vincent yn Brif Swyddog Gweithredol dros dro o 1 Rhagfyr 2023 tan 27 Mawrth 2024, wrth i'r broses recriwtio fynd rhagddi. Cafodd Vijay Rangarajan ei benodi'n Brif Weithredwr newydd ar 4 Mawrth 2024.

Tîm Gweithredol

Mae ein Pwyllgor Gweithredol, sy'n cynnwys y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr a rhai aelodau o'r Uwch-dîm Arwain, yn cyfarfod yn ffurfiol unwaith y mis i reoli'r gwaith o gyflawni amcanion y sefydliad yn unol â'r cyfeiriad strategol a bennir gan ein Bwrdd. Mae'n mynd i'r afael â materion a risgiau parhaus.

Mae'r Tîm Gweithredol, sy'n cynnwys y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr, yn cyfarfod bob wythnos i drafod materion cyfredol a chydgysylltu gweithgareddau gofynnol.

Mae gan y Cyfarwyddwyr awdurdod dirprwyedig i reoli'r Comisiwn o ddydd i ddydd gyda'r Prif Weithredwr. Caiff y dirprwyaethau hyn eu pennu, eu cofnodi a'u hadolygu'n ffurfiol yn flynyddol.

Bydd y Tîm Gweithredol yn cael adroddiadau misol ar berfformiad, cyllid a rheoli risg ar draws y sefydliad ac ar gynnydd o ran prosiectau a mentrau allweddol. Yn ogystal â thrafodaethau anffurfiol cyson, bydd y Prif Weithredwr yn cyfarfod â phob aelod o'r Tîm Gweithredol o leiaf unwaith y mis i adolygu a herio perfformiad gweithredol ac ariannol.

Aelodau'r Tîm Gweithredol yn ystod 2023/24

Prif Weithredwr a **Swyddog Cyfrifyddu Hyd at 30 Tachwedd 2023**	Shaun McNally
Prif Weithredwr rhwng 1 Rhagfyr 2023 a 3 Mawrth 2024	Rob Vincent (CBE)
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu ers 4 Mawrth 2024	Vijay Rangarajan
Cyfarwyddwr Rheoleiddio	Louise Edwards
Cwnsler Cyffredinol a Chyfarwyddwr Gwasanaethau Cyfreithiol a Diwygio ers 1 Ionawr 2024	Binnie Goh

Cyfarwyddwr Gweinyddu Etholiadau a Chanllawiau rhwng 1 Rhagfyr 2003 a 31 Rhagfyr 2023	Ailsa Irvine
Cyfarwyddwr Gweinyddu Etholiadau a Chanllawiau ers 23 Ionawr 2024	Jackie Killeen
Cyfarwyddwr Cyllid Dros Dro ers 24 Ebrill 2023 (Swyddog Cyfrifyddu rhwng 1 Rhagfyr 2023 a 3 Mawrth 2024)	David Moran
Cyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol rhwng 1 Mawrth 2018 a 30 Ebrill 2023	Kieran Rix
Cyfarwyddwr Cyfathrebu, Polisi ac Ymchwil	Craig Westwood

Gadawodd Kieran Rix y sefydliad ar 30 Ebrill 2023 a phenodwyd Cyfarwyddwr Cyllid dros dro, David Moran, ers 24 Ebrill 2023 tra bod y gwaith o recriwtio Cyfarwyddwr newydd yn mynd yn ei flaen. Gadawodd Ailsa Irvine y sefydliad ar 31 Rhagfyr 2023 a phenodwyd Jackie Killeen yn Gyfarwyddwr Gweinyddu Etholiadau a Chanllawiau ar 23 Ionawr 2024. Penodwyd Binne Goh yn Gyfarwyddwr a Chwnsler Cyffredinol ar gyfer Gwasanaethau Cyfreithiol a Diwygio o 1 Ionawr 2024.

Y strwythur sefydliadol ar 31 Mawrth 2024

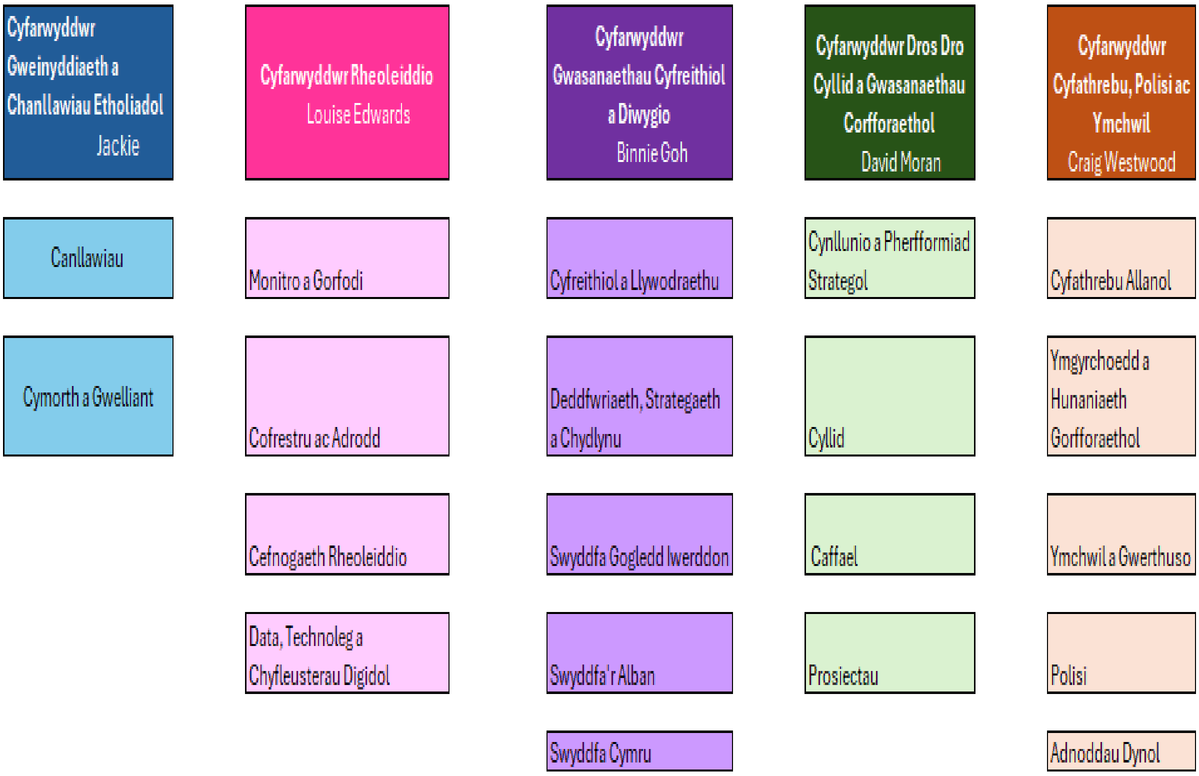

Rheoli risg, rheolaeth fewnol a sicrwydd

Rydym yn cynnal ac yn adolygu effeithiolrwydd ein fframwaith rheoli drwy'r trefniadau isod.

Llywodraethu corfforaethol

Mae'r Bwrdd yn adolygu ein fframwaith llywodraethu corfforaethol yn flynyddol, gan sicrhau ein bod yn mabwysiadu'r arferion gorau. Y tîm Cyfreithiol a Llywodraethu sy'n gyfrifol am weithredu'r cynllun llywodraethu corfforaethol er mwyn sicrhau ein bod yn rhoi egwyddorion y fframwaith ar waith yn llawn.

Rheoli risg

Rydym wedi cynllunio ein prosesau rheoli risg er mwyn:

- cynnal fframwaith clir ym mhob rhan o'r sefydliad lle y caiff bygythiadau a chyfleoedd eu nodi, eu hasesu, eu rheoli a'u hadolygu'n rheolaidd yn unol â chanllawiau'r sefydliad ar barodrwydd i dderbyn risg
- neilltuo cyfrifoldeb penodol am reoli risgiau yn eu meysydd cyfrifoldeb i aelodau unigol o'r Tîm Gweithredol (gan gynnwys rheoli risgiau i brosiectau sylweddol)
- sicrhau y caiff tebygolrwydd ac effaith risgiau eu hasesu'n gyson
- sicrhau y caiff risgiau sydd eisoes yn bodoli eu hadolygu'n rheolaidd, ac y caiff risgiau newydd eu nodi a'u rheoli
- sicrhau'r Prif Weithredwr, y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg a'r Bwrdd fod y risgiau'n cael eu rheoli'n briodol.

Rydym yn nodi ac yn gwerthuso risgiau drwy wneud y canlynol:

- gwneud pob penderfyniad allweddol ar ôl ystyried risgiau a mesurau lliniaru cysylltiedig a nodir ar wahân mewn papurau ar gyfer y Bwrdd a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau dirprwyedig
- mae'r Tîm Gweithredol yn ystyried a ddylai risgiau newydd gael eu hychwanegu at y gofrestr risg sefydliadol, a ph'un a oes angen newid proffiliau risgiau sydd eisoes yn bodoli, fel rhan o'i adolygiad chwarterol o risg
- mae'r Tîm Gweithredol yn cwblhau adolygiad llawn a chynhwysfawr o risg ar ddechrau pob blwyddyn er mwyn sicrhau bod y gofrestr risg sefydliadol yn nodi'r risg o ran cyflawni nodau yn ein Cynllun Corfforaethol

- cyflwyno adroddiad llawn ar risg i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg a hefyd yn flynyddol i'r Bwrdd
- rheolwyr a staff yn nodi risgiau yn eu prosiectau neu eu meysydd gwaith
- nodi risg drwy ein proses gynllunio, archwiliadau, adolygiad o weithrediadau a gweithgareddau hyfforddi
- pennu perchnogion risgiau sy'n mynd ati'n ffurfiol i adolygu eu tebygolrwydd, eu heffaith bosibl a'r camau lliniaru sydd ar waith bob chwarter ac a adolygir gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg.

Y risgiau strategol a gafodd eu monitro a'u rheoli gennym yn 2023/24

Rheolaeth ariannol a chydymffurfio

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd, gan gynnwys mesurau rheoli ariannol annigonol, gan gynnwys systemau a phrosesau mewnol, sy'n arwain at drefniadau annigonol i ddiogelu adnoddau a diffyg cydymffurfiaeth â safonau cyfrifo statudol. Mae gwendidau rheolaethau ariannol a chyfrifyddu yn mynd y tu hwnt i lefel dderbyniol gan arwain at osod amodau ar gyfrifon.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ penodwyd Cyfrifydd Ariannol a Chyfrifydd Cydymffurfiaeth i gynorthwyo gyda rheolaethau a chydymffurfiaeth
- ✓ rhoddwyd newidiadau i systemau ar waith er mwyn cyfyngu ar fynediad a gwrth-wneud rheolaethau mynediad, a rhoi swyddogaethau cyfrifon derbyniadwy ar waith
- ✓ cyflwynwyd Cofrestr Asedau Sefydlog newydd wedi'i chysoni â'r Cyfriflyfr Cyffredinol a'r cyfrifon terfynol
- ✓ gweithredwyd neu roddwyd gwaith ar y gweill i fynd i'r afael â'r canfyddiadau ar reolaethau ariannol y Comisiwn, yn unol â llythyr rheoli 2022-23 y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
- ✓ cynyddwyd galluogrwydd y tîm Cyllid.

Fforddiadwyedd a dyrannu adnoddau

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd, gan gynnwys adnoddau ariannol annigonol i fodloni gofynion gwariant cyfalaf a gweithredol ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. Hefyd, y risg o ddyrannu adnoddau a gwneud penderfyniadau cyllidebu is-optimaidd, gan arwain at

aneffeithlonrwydd, colli cyfleoedd a gorwario yn y gyllideb. Mae'r risg yn ymwneud â phenderfyniadau buddsoddi is-optimaidd a dulliau rheoli asedau aneffeithiol.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ cynyddwyd galluogrwydd y tîm Cyllid
- ✓ cytunwyd yn llwyddiannus â'r gwledydd datganoledig (Cymru a'r Alban) a San Steffan er mwyn sicrhau cyllid
- ✓ sicrhawyd bod cyllid ar gyfer 2024/25 yn gyson â disgwyliadau'r Comisiwn a bod pob blaenoriaeth a nodwyd yn fforddiadwy
- ✓ gwnaed y penderfyniadau angenrheidiol i sicrhau bod gwariant dros weddill y flwyddyn yn gyson â'r gyllideb sydd ar gael ar gyfer 2023/24, gan gynnwys cynigion ategol.

Caffael a gwerth am arian

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd, gan gynnwys prosesau caffael aneffeithiol a all amharu ar allu'r sefydliad i gael nwyddau a gwasanaethau am y gwerth gorau posibl am arian, gan beryglu effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ariannol.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ penodwyd Uwch Gynghorydd Caffael
- ✓ cynyddwyd galluogrwydd y tîm Caffael

Seiberddiogelwch

Mae Seiberddiogelwch yn faes cyfnewidiol sy’n peri risgiau datblygol i bob sefydliad. Gall ymosodiadau seiber achosi colli gwybodaeth a cholli seilwaith gan gael effaith uniongyrchol ar berfformiad gweithredol. Gall colli data personol gael effaith ariannol reoleiddiol ar y sefydliad. Y risgiau allweddol yw ymdreiddiad ar gyfer achos (actor ar ran gwladwriaeth) neu ddiben (haciwr ymgyrchu), dwyn data neu fudd ariannol, cyfaddawdu yn y gadwyn gyflenwi, a gosod meddalwedd faleisus – a gall pob un ohonynt achosi niwed i enw da ac arian. Mae achosion risg yn cynnwys diffyg buddsoddiad hirdymor mewn systemau TG a diogelwch, ymwybyddiaeth isel a hyfforddiant mewn perthynas â risg seiber ar bob lefel o’r sefydliad, diffyg hyfforddiant i staff technegol a diffyg aeddfedrwydd mewn polisïau ymdrin â Pharhad Busnes a Rheoli Digwyddiad.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ dysgu gwersi o ymosodiad seiber 2023
- ✓ archwiliadau a gwaith cyweirio seiberddiogelwch

- ✓ rhoi waliau tân wedi'u huwchradddio ar waith i fonitro traffig ar y rhwydwaith a mireinio rheolau waliau tân
- ✓ rhoi gwasanaethau rhybuddio a gwasanaethau monitro allanol 24/7 ar waith
- ✓ adolygu a gwneud newidiadau i osodiadau DMARC a DKIM ar gyfer e-byst yn y mewnflwch
- ✓ cynnal hyfforddiant ar-lein gorfodol ar draws y sefydliad ac ymgyrchoedd cyfathrebu mewnol ynghylch seiberddiogelwch
- ✓ cadw llygad ar y gorwel ar gyfer bygythiadau sy'n datblygu a chynnal helfeydd bygythiadau chwarterol wedi'u targedu

Rheoli a Thechnoleg Gwybodaeth

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd gan gynnwys problemau technegol sy'n amharu ar y broses o gyflawni ein gwaith. Gall tanfuddsoddiad arwain at berfformiad gwael systemau TG neu gall gwaith cynnal a chadw brys atal mynediad i systemau a phrosesau allweddol, gan effeithio'n andwyol ar berfformiad neu gynhyrchiant gweithredol. Gallai'r effeithiau posibl pe bai'r risg hon yn digwydd gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:

- niwed i enw da
- staff y Comisiwn yn methu ag ymgymryd â gwaith na'i ddatblygu
- colli mynediad at wybodaeth
- torri diogelwch gwybodaeth.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ gweithiwyd tuag at sicrhau parhad busnes
- ✓ cymerwyd camau i gynnal a gwella ymarferoldeb a chynnwys y wefan
- ✓ cynhaliwyd profion seiberddiogelwch a sicrhawyd cydymffurfiaeth
- ✓ cyflwynwyd prosiect i roi ein Cynllun Moderneiddio Technoleg ar waith er mwyn moderneiddio seilwaith technegol y Comisiwn drwy ei uwchraddio a'i symud i wasanaeth cwmwl a reolir yn allanol
- ✓ dechreuwyd prosiect uwchraddio CRM Dynamics 365
- ✓ dechreuwyd prosiect i uwchraddio SharePoint Online ac ailddylunio ein mewnrwyd.

Canllawiau Etholiadol

Mae risg nad yw canllawiau etholiadol a gyhoeddir gan y Comisiwn yn benodol mewn rhai meysydd allweddol, sy'n caniatáu amwysedd a dehongliadau amrywiol. Gallai effeithiau posibl y risg hon gynnwys y canlynol ond heb fod yn gyfyngedig iddynt: herio uniondeb y broses etholiadol a'r posibilrwydd o beri niwed i enw da'r Comisiwn.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ rhoddwyd cyngor, arweiniad a chymorth i'r gymuned a reoleiddir
- ✓ cefnogwyd gweinyddwyr etholiadau yng Nghymru a'r Alban
- ✓ cyflwynwyd cynllun arsylwyr etholiadol effeithiol ledled y DU
- ✓ codwyd ymwybyddiaeth ymhlith Prif Swyddogion Etholiadol, pleidiau ac ymgyrchwyr o effaith y Ddeddf Etholiadau yng Ngogledd Iwerddon
- ✓ diweddarwyd canllawiau i weinyddwyr etholiadau yng Ngogledd Iwerddon cyn etholiad cyffredinol
- ✓ rhoddwyd cyngor, arweiniad a chymorth i'r gymuned a reoleiddir cyn etholiad llywodraeth leol Gogledd Iwerddon yn 2023.

Pobl

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd gan gynnwys anallu i gynnal y gweithlu, y sgiliau neu'r gallu arwain priodol. Gallai'r effeithiau posibl pe bai'r risg hon yn digwydd gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:

- niwed i enw da
- ansawdd gwasanaethau i'r cyhoedd yn lleihau
- lefelau staffio annigonol yn arwain at fethu â bodloni gofynion neu amcanion busnes
- staff sy'n gweithio mewn meysydd eraill yn cael eu hadleoli i gwmpasu'r swyddogaeth gwybodaeth i'r cyhoedd
- llai o gapasiti i ddarparu cyngor a chynnal rhwydweithiau rhanddeiliaid
- ystyrir bod y Comisiwn yn aneffeithlon.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ dechreuwyd prosiect i roi ein Strategaeth Pobl ar waith
- ✓ darparwyd mynediad at hyfforddiant dysgu'r gwasanaeth sifil a data gwybodaeth rheoli adroddiadau
- ✓ eiriolwyd ar gyfer Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant
- ✓ rhoddwyd adnoddau/proses dadansoddi anghenion hyfforddiant ar waith
- ✓ datblygwyd cynllun prentisiaeth ar gyfer staff mewnol
- ✓ darparwyd rhaglen oriau dysgu.

Technoleg yn methu

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd gan gynnwys problemau technegol sy'n amharu ar y broses o gyflawni ein gwaith. Gallai'r effeithiau posibl pe bai'r risg hon yn digwydd gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:

- niwed i enw da
- staff y Comisiwn yn methu ag ymgymryd â gwaith na'i ddatblygu
- colli mynediad at wybodaeth
- torri diogelwch gwybodaeth
- y Comisiwn methu â darparu arweiniad a chymorth i'r gymuned reoleiddio
- y Comisiwn yn cael ei feirniadu am beidio â chyflawni ei swyddogaethau

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ gweithiwyd tuag at sicrhau parhad busnes
- ✓ cymerwyd camau i gynnal a gwella ymarferoldeb a chynnwys y wefan
- ✓ cyflwynwyd dull dilysu aml-ffactor
- ✓ cynhaliwyd profion seiberddiogelwch rheolaidd a sicrhawyd cydymffurfiaeth
- ✓ rhoddwyd waliau tân newydd ar waith ym mhob swyddfa a chyflwynwyd gwasanaeth a reolir yn allanol ar gyfer y rhwydwaith
- ✓ dechreuwyd prosiect i uwchraddio SharePoint Online ac ailddylunio ein mewnrwyd

- ✓ uwchraddiwyd ein trwyddedau Office365 o E3 i E5 (Cynllun Diogelwch 2) er mwyn gwella ein trefniadau monitro, archwilio a diogelwch
- ✓ cyflwynwyd gwasanaeth newydd ar gyfer creu copïau wrth gefn yn Office365, sy'n sganio ffeiliau am faleiswedd cyn creu'r ffeiliau wrth gefn
- ✓ rhoddwyd meddalwedd monitro diogelwch ar waith sy'n sganio am wendidau a gweithgarwch amheus
- ✓ cyflwynwyd hyfforddiant gorfodol ar ddiogelu data i bob aelod o'r staff.

Methu â chynnal cydberthnasau â rhanddeiliaid

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd gan gynnwys prosesau ymgysylltu gwael â rhanddeiliaid neu beidio â diwallu anghenion rhanddeiliaid. Gallai'r effeithiau posibl pe bai'r risg hon yn digwydd gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:

- niwed i enw da
- niweidio cydberthnasau â rhanddeiliaid
- cyrhaeddiad ac effaith gwaith y Comisiwn wedi'u cyfyngu
- cyrhaeddiad gwaith gyda grwpiau sy'n tangofrestru wedi'i gyfyngu.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ gwnaethom feithrin partneriaethau newydd â'r rhai sy'n cynrychioli grwpiau sy'n tangofrestru, a datblygu rhai presennol
- ✓ gwnaethom feithrin partneriaethau â phartneriaid addysg a chynhyrchu adnoddau addysg ar gyfer pobl ifanc.

Diogelwch Corfforol

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd, gan gynnwys rheoli diogelwch mewn ffordd aneffeithiol neu aneffeithlon. Gallai'r effeithiau posibl pe bai'r risg hon yn digwydd gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:

- ni all y Comisiwn ddiwallu anghenion busnes

- diffyg cydymffurfiaeth â rheolau iechyd a diogelwch yn y gwaith yn achosi niwed i gyflogeion, contractwyr, defnyddwyr gwasanaethau neu'r cyhoedd, neu'n peri iddynt ddioddef mewn rhyw ffordd
- torri diogelwch data neu eu colli
- niwed i enw da
- diogelwch staff ac asedau.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

✓ cynhaliwyd asesiadau cynlluniedig o risgiau diogelwch ffisegol

✓ darparwyd cyngor ar ddiogelwch ar ein mewnrwyd

✓ sicrhawyd bod polisïau diogelwch a rheoli gwybodaeth ar waith

✓ sicrhawyd bod polisïau iechyd a diogelwch ar gael ar y fewnrwyd

✓ rhaglen Swyddogion Cymorth Cyntaf Iechyd Meddwl

✓ cynhaliwyd asesiadau iechyd a diogelwch allanol rheolaidd o swyddfeydd y Comisiwn.

Y system ddemocrataidd ac etholiadol

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd, gan gynnwys digwyddiad etholiadol mawr yn cael ei gynnal yn wael oherwydd gweithredoedd neu anweithredoedd gwael gan y Comisiwn, gan gynnwys canllawiau (neu ddehongliad ohonynt) neu gofrestrau anghywir o bleidiau gwleidyddol. Gallai'r effeithiau posibl pe bai'r risg hon yn digwydd gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:

- niwed i weithrediadau ac enw da'r Comisiwn
- dirywiad sylweddol mewn hyder mewn cyllid gwleidyddol ac ymgyrchu oherwydd prosesau rheoleiddio annigonol gan y Comisiwn.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

✓ cynhaliwyd ymgynghoriad eang ond penodol ar ei ganllawiau craidd

✓ darparwyd cyngor a chymorth cywir

✓ sicrhawyd bod proses sicrhau ansawdd ar gyfer cyngor ar waith ar gyfer y tîm Cymorth Rheoleiddio

- ✓ sicrhawyd bod cyfleusterau Adfer ar ôl Trychineb ar waith a'u bod yn cael eu profi'n flynyddol
- ✓ datblygwyd strategaeth dyrannu adnoddau er mwyn gallu symud sgiliau a chapasiti rhwng swyddogaethau i ateb y galw.

Enw da

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd gan gynnwys tuedd honedig, perfformiad gwael, diffyg cynhyrchiant, galluogrwydd neu wybodaeth annigonol gan staff, neu brinder staff sydd wedi'u hyfforddi'n addas. Gallai'r effeithiau posibl pe bai'r risg hon yn digwydd gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:

- chwalu ymddiriedaeth a chydberthnasau â rhanddeiliaid
- sylw negyddol yn y cyfryngau
- ymgyfreithiad posibl
- honiadau o duedd
- tanseilio prosesau gwneud penderfyniadau'r Comisiwn.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

- ✓ datblygwyd cynllun cyfathrebu a negeseuon mewn perthynas â Strategaeth a Datganiad Polisi Llywodraeth y DU, sy'n nodi'n glir ymrwymiad parhaus y Comisiwn i'w ddidueddrwydd a'i annibyniaeth
- ✓ adolygwyd y fframwaith rheoli rhaglenni a phrosiectau
- ✓ cymerodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg a'r Bwrdd ran weithredol yn y gwaith o fonitro risgiau strategol
- ✓ cymhwyswyd polisi caffael y Comisiwn
- ✓ adolygwyd y strategaeth bartneriaeth.

Cyfreithiol

Mae sawl rheswm posibl y gallai'r risg hon ddigwydd gan gynnwys heriau cyfreithiol yn deillio o benderfyniadau a wneir neu newidiadau i gyfeiriad polisi, dehongliad anghywir o'r gyfraith, peidio â chyflawni gofynion statudol (gan gynnwys diogelu data, rhyddid gwybodaeth ac ati). Gallai'r effeithiau posibl pe bai'r risg hon yn digwydd gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:

- gallai'r Comisiwn gael ei gosbi a gallai rhanddeiliaid fynegi pryderon ynglŷn â diffyg cydymffurfiaeth
- niwed i enw da
- ymgyfreithiad posibl
- sylw negyddol yn y cyfryngau
- torri dyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus
- colli hygrededd.

Y gweithgareddau lliniaru allweddol yr ymgymerwyd â nhw oedd:

✓ cynnal tîm cyfreithiol mewnol

✓ rhannu gwybodaeth am ddyletswyddau a rhwymedigaethau cyfreithiol.

Mae risgiau gweithredol yn adlewyrchu'r risgiau strategol a nodwyd uchod ac mae'r gwaith o reoli risgiau gweithredol yn cyfrannu at liniaru'r risgiau hynny. Caiff risgiau gweithredol eu rheoli o ddydd i ddydd drwy brosesau sefydledig, rheolwyr llinell ac adolygiadau, a thrwy adroddiadau rheoli.

Yn benodol, rydym yn defnyddio prosesau rheoli ac adolygu ansawdd i roi sicrwydd bod ein gweithgarwch rheoleiddio yn cydymffurfio â gofynion cyfreithiol a gofynion eraill, ac i sicrhau ein bod yn cychwyn, yn cynnal ac yn cwblhau ein hymchwiliadau yn gywir. Mae'r prosesau hyn yn cynnwys gwahanu ymchwilwyr a'r sawl sy'n gwneud penderfyniadau. Caiff cyngor cyfreithiol ac adolygiadau eu cynnwys ym mhob cam perthnasol o'r broses.

Mae'r prosesau rheoli, yr adolygiadau risg a'r camau lliniaru a roddwyd ar waith ar gyfer 2023/24 wedi rhoi sicrwydd i'r Swyddog Cyfrifyddu ein bod wedi cynnal system rheoli risg briodol.

Cytunwyd ar risgiau gweithredol newydd ar gyfer 2023/24 a chawsant eu cymeradwyo gan y cyfarwyddwyr. Ar gyfer 2024/25, cytunwyd ar risgiau strategol newydd i gymryd lle'r set bresennol yn 2023/24. Bydd yr asesiad risgiau strategol yn fwy deinamig, gan ystyried parodrwydd i dderbyn risg a dadansoddiad misol o sut mae'r risgiau gweithredol sylfaenol uchel iawn ac uchel yn ymwneud â'r asesiad o risgiau strategol.

Ers 2023/24, mae’r asesiadau risg strategol wedi’u cwblhau’n fisol, wedi bod yn fwy deinamig, ac yn cymryd risg i ystyriaeth. Yn ystod chwarter un 2023/24, mae clwstwr newydd o risgiau wedi’i nodi yn ymwneud â gweithgareddau ariannol. Mae rheolaethau mewnol newydd wedi'u rhoi ar waith a datblygwyd mesurau lliniaru llymach. Y risgiau hyn yw:

RS1a Rheolaeth Ariannol a Chydymffurfiaeth

RS1b Fforddiadwyedd a Dyrannu Adnoddau

RS1c Caffael a Gwerth am Arian

Archwilio allanol

Y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol yw pennaeth y Swyddfa Archwilio Genedlaethol a'n harchwilydd allanol, fel y nodir o dan Atodlen 1 PPERA. Ni ddarparodd y Swyddfa Archwilio Genedlaethol unrhyw wasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag archwilio yn 2023/24.

Mae'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol yn darparu llythyrau i reolwyr ac adroddiadau cynllunio, diweddaru a chwblhau fel rhan o'r broses archwilio statudol sydd hefyd yn llywio'r arsylwadau a wneir gan y Swyddog Cyfrifyddu.

Archwilio mewnol

Ein harchwilwyr mewnol yn 2023/24 oedd RSM UK.

Cyflawnodd RSM archwiliadau yn unol â'i fethodoleg, sy'n gyson â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Mae ei adroddiadau yn cynnig barn annibynnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd ein systemau rheoli. Cafodd y rhaglen archwilio seiliedig ar risg ei chymeradwyo gan ein Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg.

Cwblhaodd RSM yr adroddiadau archwilio mewnol canlynol:

- Adolygiad Monitro Perfformiad ac Adrodd
- Archwiliad Dilynol 2023/24.

Archwiliadau a gynlluniwyd ar gyfer 2023/24 ond a gwblhawyd yn 2024/25

- Dysgu a Datblygu – Hyfforddiant
- Rheoli Contractau
- Caffael.

Ar gyfer pob un o'r archwiliadau a gwblhawyd, darparodd yr archwilwyr mewnol adroddiad a oedd yn cynnwys eu canfyddiadau allweddol, awgrym o lefel y sicrwydd o'u canfyddiadau ac argymhellion ar gyfer camau i atgyfnerthu unrhyw wendidau rheoli.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn monitro'r ffordd rydym yn rhoi argymhellion yr adroddiad ar waith. Ym marn yr Archwiliad roedd ein trefniadau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn ddigonol ac yn effeithiol ar y cyfan.

Ym marn yr Archwiliad, roedd gwendidau yn y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth a allai ei wneud yn annigonol ac aneffeithiol. Mae'r rheolwyr yn derbyn y

canfyddiadau ac yn rhoi mesurau cynhwysfawr ar waith i wella galluoedd ac arferion caffael, gan gynnwys cyflwyno dulliau canoledig a safonol o ddewis cyflenwyr, a rheoli cofnodion yn well. Mae'r gwaith o reoli contractau yn cael ei wella drwy well systemau goruchwylio ac adrodd ar gyfer contractau cyflenwyr. Bydd y newidiadau hyn yn sicrhau mwy o effeithlonrwydd, cydymffurfiaeth a gwerth am arian yn ein gweithgareddau caffael.

Pleidlais ormodol

Rhoddodd y Comisiwn Etholiadol Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol (IFRS 16) ar waith yn ei ddatganiadau ariannol ar gyfer 2022/23, a ddaeth i rym o 1 Ebrill 2022 ymlaen. Yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24, ymgymerodd y Comisiwn â dwy brydles newydd. Ni roddodd ystyriaeth gywir i ofynion y gyllideb ar gyfer cydnabod Hawl i Ddefnyddio’r asedau hyn o fewn ei Brif Amcangyfrif a’i Amcangyfrif Atodol ar gyfer 2023/24. Mae gwneud hynny o fewn yr Alldro yn erbyn Amcangyfrif wedi arwain at orwariant o fewn y Terfyn Gwariant Adrannol Cyfalaf (C-DEL) a phleidlais ormodol o £422,000, a adlewyrchir yn y Datganiad o Wariant Seneddol (SoPS).

Mae'r rheolwyr yn cydnabod bod hwn yn gamgymeriad cyllidebu ac maent wedi rhoi mesurau ar waith i'w atal rhag digwydd eto. Roedd y penderfyniad i derfynu dwy brydles a dechrau dwy brydles newydd er mwyn sicrhau gwerth am arian a sicrhau cyfleusterau addas i wneud eu gwaith.

Bydd y Comisiwn Etholiadol yn ceisio cymeradwyaeth seneddol ar ffurf Pleidlais Ormodol yn y Ddeddf Cyflenwi a Neilltuo nesaf.

Grantiau datblygu polisi

Rydym yn darparu grantiau datblygu polisi i bleidiau gwleidyddol cymwys, fel yr amlinellir yn nodyn 3 ar y cyfrifon. Cynhelir rheolaeth dros dalu'r grant drwy broses hawlio ac adolygu gynhwysfawr. Cyflwynodd pob plaid ffurflenni gwariant a arweiniodd at daliadau gwerth £1,984,911 ac ni nodwyd unrhyw broblemau.

Llywodraethu gwybodaeth

Mae ein proses o reoli risg gwybodaeth yn un barhaus. Rydym yn llywio ac yn mesur ein dull gweithredu yn erbyn Cod Ymarfer yr Arglwydd Ganghellor ar reoli cofnodion, Fframwaith Polisi Diogelwch Swyddfa'r Cabinet, Govs007: Diogelwch a'r Safon Cyber Essentials ar gyfer Diogelwch Gwybodaeth.

Y Cyfarwyddwr Rheoleiddio a Thrawsnewid Digidol sydd â'r cyfrifoldeb gweithredol yn ei rôl fel Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth (SIRO), ac mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn goruchwylio ein dull strategol o reoli risg gwybodaeth. Yn gyson â chanllawiau Swyddfa'r Cabinet, mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg a'r Prif

Weithredwr yn cael adroddiad blynyddol o'r broses rheoli risg gwybodaeth gan yr Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth.

Ar gyfer 2023/24, roedd y ffocws ar uwchraddiad technegol systemau gan eu symud i'r cwmwl, a gwella mesurau rheoli technegol. Amlinellodd yr adroddiad blynyddol y gwelliannau a wnaed, prosesau rheoli risgiau, tryloywder, rheoli digwyddiadau a gweithdrefnau er mwyn sicrhau ymwybyddiaeth barhaus o risgiau a chyfrifoldebau.

Ystyriodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg a'r Prif Weithredwr asesiad yr Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth o effeithiolrwydd y broses gyffredinol o reoli risg, gan gynnwys asesu yn erbyn canllawiau a fframweithiau perthnasol, ac roeddent yn fodlon ar yr asesiad hwnnw.

Digwyddiadau sy'n ymwneud â data personol

Yn 2023/24, cafwyd pum digwyddiad yn ymwneud â data personol, gan gynnwys dau achos o ddwyn dyfais ffisegol o'r sefydliad a thri achos fu bron â digwydd.

Adolygu effeithiolrwydd

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd yr amgylchedd rheoli. Wrth gwblhau'r adolygiad hwn, ystyriaf y canlynol:

- gwaith rheolwyr sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheoli
- gwaith yr archwilwyr mewnol
- sylwadau a wnaed gan ein harchwilwyr allanol yn eu hadroddiadau i'r rhai sy'n gyfrifol am reoli ein sefydliad.

Rwyf wedi cael digon o sicrwydd a gwybodaeth gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg, y Bwrdd, aelodau eraill o'r tîm gweithredol a'r Swyddog Cyfrifyddu blaenorol i adolygu effeithiolrwydd yn ystod 2023/24.

Yn ystod 2022/23 wynebodd y Comisiwn nifer o heriau. Ym mis Awst, gwnaethom gyhoeddi bod y Comisiwn wedi dioddef ymosodiad seiber soffistigedig a chawsom lythyr rheoli cynhwysfawr gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol.

Mae'r Comisiwn wedi gweithio'n galed yn 2023/24 i fynd i'r afael â'r heriau hyn drwy roi waliau tân wedi'u huwchraddio ar waith i fonitro traffig rhwydwaith, mireinio rheolau waliau tân, a rhoi gwasanaethau rhybuddio a gwasanaethau monitro diogelwch allanol 24/7 ar waith. Rydym hefyd wedi rhoi newidiadau system ar waith i gyfyngu ar fynediad a diystyru rheolaethau mynediad i fynd i'r afael â materion yn ymwneud â'r llythyr rheoli.

Yn 2023/24 rhoddodd ein Harchwilwyr Mewnol farn gyfyngedig gan eu bod yn ystyried bod gwendidau yn y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth a allai ei wneud yn annigonol ac yn aneffeithiol. Mae'r rheolwyr wedi cytuno â'r farn hon ac yn canolbwyntio ar adolygu'r meysydd hyn yn ystod 2024/25.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn fy nghynghori ar effeithiolrwydd fy systemau rheoli. Rwy'n fodlon na thynnodd yr asesiad blynyddol o risg gwybodaeth, fel y'i cafwyd gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg, sylw at unrhyw feysydd a oedd yn peri pryder. Cadarnhaodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg ei fod yn fodlon ar yr asesiad o effeithiolrwydd y broses gyffredinol o reoli risg, gan gynnwys asesu yn erbyn canllawiau a fframweithiau perthnasol.

Adolygodd y Bwrdd a'i bwyllgorau eu perfformiad a'u heffeithiolrwydd yn ystod 2023/24. Ni chodwyd unrhyw bryderon gormodol gan yr adolygiad hwn.

Rwy'n fodlon nad oedd unrhyw wendidau rheoli a nodwyd yn ystod y flwyddyn yn ddigon i beri risgiau sylweddol i'n polisïau, nodau nac amcanion, na gwallau perthnasol yn ein datganiadau ariannol. Rwyf hefyd yn fodlon yr ymdriniwyd â'r gwendidau a nodwyd drwy gamau gweithredu priodol neu yr ymdrinnir â hwy ar hyn o bryd.

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd yn cynnwys ystyried ein polisi chwythu'r chwiban. Mae'r polisi hwn yn galluogi cyflogeion a gweithwyr i ddatgelu achosion o gamymddwyn, gweithredoedd anghyfreithlon neu bryderon am gamweddau mewn ffyrdd gwahanol. Ni chafwyd unrhyw achosion o chwythu'r chwiban yn ystod 2023/24 ac rwy'n fodlon bod rheolaethau digonol ar waith.

- caiff arweinyddiaeth ei chyfleu mewn gweledigaeth glir gan y Cadeirydd, y Bwrdd a'r Tîm Gweithredol – mae cyfarfodydd misol yn cyfrannu at gyflawni ein nodau, gan gynnwys ein parodrwydd i dderbyn risg

- caiff effeithiolrwydd ei sicrhau drwy'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg – caiff cyfarfodydd rheolaidd eu cynnal drwy gydol y flwyddyn gyda chynghorydd annibynnol yn bresennol.

- atebolrwydd – mae'r Comisiwn Etholiadol yn ymfalchïo yn ei ymdrechion i hyrwyddo tryloywder drwy ei waith a'i brosesau adrodd.

- cynaliadwyedd – mae'r Comisiwn Etholiadol yn cynhyrchu Cynllun Corfforaethol 5 mlynedd sy'n nodi ein nodau a'n cynlluniau hirdymor. Mae tudalen 49 yn yr adroddiad hwn ar berfformiad yn dangos ein hymrwymiad i gynaliadwyedd ac Ymrwymiadau Gwyrddu'r Llywodraeth.

Yr adroddiad ar gydnabyddiaeth a staff

Cydnabyddiaeth y Cadeirydd a'r Comisiynwyr

Penodir Comisiynwyr drwy Warant Frenhinol i gyflawni eu swyddogaethau fel y'u disgrifir yn PPERA. Penodwyd John Pullinger yn Gadeirydd y Comisiynwyr ar 1 Mai 2021.

Penderfynodd Tŷ'r Cyffredin y bydd ffioedd ar gyfer y Comisiynwyr yn cynyddu ar 1 Ebrill bob blwyddyn, yn unol â'r cynnydd canrannol a delir am farnwyr yr Uchel Lys y flwyddyn honno. Yn unol â'r trefniant hwn, cynyddodd ffioedd 6.8%.

Telir cyflog y Cadeirydd a ffioedd y Comisiynwyr allan o'r Gronfa Gyfunol, fel y gellir ei nodi mewn penderfyniad gan Dŷ'r Cyffredin. Cynyddodd y ffi ar gyfer pob diwrnod a weithiwyd yn y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024 i £438 (2022/23: £410).

Telir y Comisiynwyr mewn ôl-daliadau yn seiliedig ar y diwrnodau gwirioneddol a weithiwyd a'r hawliadau a gyflwynwyd ganddynt. Mae'r tabl isod yn nodi'r taliadau ffioedd a dderbyniodd pob Comisiynydd ar sail arian parod i gyfateb i'r arian o'r Gronfa Gyfunol yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24. Mae cyflog Cadeirydd y Comisiynwyr wedi'i gynnwys hefyd. Darperir ar gyfer trefniadau pensiwn y Comisiynwyr drwy benderfyniad gan Dŷ'r Cyffredin.

Cyflog a thaliadau ffioedd i Gomisiynwyr yn 2023/24 (Yn amodol ar archwiliad)

Enw	2023/24 £	2022/23 £
John Pullinger CB	90,560	80,916
Alex Attwood (rhwng 1 Chwefror 2021 a 31 Ionawr 2024)	10,185	13,604
Y Fonesig Susan Bruce	13,729	9,859
Sarah Chambers	10,949	7,167
Roseanna Cunningham	963	5,104

Yr Arglwydd (Stephen) Gilbert	8,920	9,373
Carole Mills (ers 1 Ionawr 2024)	1,391	0
Alasdair Morgan[7] (rhwng 12 Mai 2014 a 30 Medi 2022)	138	4,945
Dr Katy Radford MBE	13,592	13,053
Sheila Ritchie (ers 1 Chwefror 2024)	0	0
Chris Ruane	13,124	4,651
Yr Athro Elan Closs Stephens DBE	5,100	12,373
Rob Vincent CBE (rhwng 1 Ionawr 2016 a 31 Rhagfyr 2023)	10,747	7,778
Joan Walley[8] (rhwng 1 Tachwedd 2018 a 31 Hydref 2022)	216	8,692

Mae'r holl ffigurau a ddangosir uchod yn cynnwys Yswiriant Gwladol y Cyflogwr fel arian cyfatebol o'r Gronfa Gyfunol.

Mae'r ffigurau a ddangosir yn adlewyrchu'r swm a dalwyd ac nid y swm a oedd yn ddyledus am eu cyfnod yn y swydd yn ystod 2023/24.

Mae'r gydnabyddiaeth ar gyfer cynghorydd annibynnol y Pwyllgor Archwilio a Risg, fel y'i pennwyd gan y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol, yr un fath â'r gyfradd ddyddiol ar gyfer Comisiynwyr.

Derbyniodd ein cynghorwyr annibynnol, Paul Redfern a Sal Naseem, £6,616 a £3,485 yn y drefn honno, ar gyfer eu rolau mewn perthynas â 2023/24 (2022/23: Paul Redfern £3,488, Sal Naseem £5,373). Telir treuliau teithio a chynhaliaeth rhesymol yr eir iddynt yn unol â'n polisi teithio a chynhaliaeth. Nid oes unrhyw drefniadau pensiwn ar waith ar gyfer y rolau hyn.

Treuliau busnes: teithio a llety (yn amodol ar archwiliad)

Enw	2023/24 £	2022/23 £

[7] Yn cynnwys ôl-daliadau o 2022-23
[8] Yn cynnwys ôl-daliadau o 2022-23

John Pullinger CB (Cadeirydd)	749	3,033
Alex Attwood (rhwng 1 Chwefror 2021 a 31 Ionawr 2024)	5,122	4,338
Y Fonesig Susan Bruce	4,164	1,225
Sarah Chambers	213	588
Roseanna Cunningham	1,843	1,703
Yr Arglwydd (Stephen) Gilbert	268	776
Carole Mills (ers 1 Ionawr 2024)	683	0
Alasdair Morgan (rhwng 12 Mai 2014 a 30 Medi 2022)	0	1,511
Dr Katy Radford MBE	7,141	3,741
Sheila Ritchie (ers 1 Chwefror 2024)	447	0
Chris Ruane	2,445	1,032
Yr Athro Elan Closs Stephens DBE	135	990
Rob Vincent CBE (rhwng 1 Ionawr 2016 a 31 Rhagfyr 2023)	1,368	1,362
Joan Walley (rhwng 1 Tachwedd 2018 a 31 Hydref 2022)	0	1,219

Mae treuliau busnes a ad-delir yn ddi-dreth ac nid ydynt yn rhan o unrhyw daliad buddiannau mewn nwyddau.

Cydnabyddiaeth y Prif Weithredwr a'r Tîm Gweithredol

Yn ystod 2023/24, gwnaeth ein Prif Weithredwr a'n Swyddog Cyfrifyddu, Shaun McNally, ein Cyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol, Kieran Rix, a'n Cyfarwyddwr Gweinyddu Etholiadau a Chanllawiau, Ailsa Irvine, adael y Comisiwn. Gadawodd Shaun y sefydliad ym mis Tachwedd 2023, gadawodd Kieran ym mis Ebrill 2023 a gadawodd Ailsa ym mis Rhagfyr 2023.

Penodwyd David Moran i rôl Cyfarwyddwr Cyllid Dros Dro ym mis Ebrill 2023, ac ymgymerodd â rôl y Swyddog Cyfrifyddu Gweithredol dros dro ym mis Rhagfyr, yn dilyn ymadawiad Shaun.

Daeth Rob Vincent, cyn-Gomisiynydd, yn Brif Swyddog Gweithredol Dros Dro ym mis Rhagfyr. Ar 4 Mawrth, penodwyd Vijay Rangarajan yn Brif Weithredwr ac yn Swyddog Cyfrifyddu.

Mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol yn gyfrifol am gynghori'r Bwrdd ar gydnabyddiaeth y Prif Weithredwr a chytuno ar y cylch gwaith cyd-drafod blynyddol ar gyfer dyfarniadau cyflogau staff (gan gynnwys y Tîm Gweithredol). Mae manylion am gyfrifoldebau ac aelodaeth y Pwyllgor yn yr adroddiad llywodraethu.

Nid ydym yn rhan o'r Gwasanaeth Sifil ac felly nid ydym yn rhwym wrth ganllawiau cyflogau'r Gwasanaeth Sifil. Fodd bynnag, mae Atodlen 1 i PPERA yn ei gwneud yn ofynnol i ni ystyried pa mor ddymunol yw cadw telerau ac amodau cyflogaeth staff yn fras yn unol â rhai'r Gwasanaeth Sifil. Mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol hefyd yn ystyried ystyriaethau economaidd ehangach a fforddiadwyedd eu hargymhellion.

Ariennir cydnabyddiaeth y Prif Weithredwr a'r cyfarwyddwyr drwy'r Amcangyfrif Cyflenwi a rhoddir cyfrif am hyn yn y cyfrifon adnoddau.

Mae gan y bobl a gwmpesir gan yr adroddiad hwn benodiadau penagored, er bod gan staff yr opsiwn i ymddeol a chael pensiwn ar ôl cyrraedd 60 neu 65 oed yn dibynnu ar reolau eu cynllun pensiwn penodol. Byddai dod â phenodiad gyda gwasanaeth sy'n gymwys i ben yn gynnar, ac eithrio o ganlyniad i gamymddwyn, fel arfer yn arwain at roi iawndal i'r unigolyn fel y nodir yng Nghynllun Iawndal y Gwasanaeth Sifil.

Cydnabyddiaeth (gan gynnwys cyflog, buddiannau mewn nwyddau a phensiynau)

Cyfanswm unigol neu gydnabyddiaeth (Yn amodol ar archwiliad)

	Cyflog £000oedd		Buddiannau mewn nwyddau (i'r £100 agosaf)		Buddiannau pensiwn[9] (i'r £1000 agosaf)		Cyfanswm £000	
Cyfarwyddwyr	**2023/24**	**2022/23**	**2023/24**	**2022/23**	**2023/24**	**2022/23**[10]	**2023/24**	**2022/23**
Vijay Rangarajan Prif Weithredwr (ers 4 Mawrth 2024)	10-15	Dd/G	200	Dd/G	136	Dd/G	145-150	Dd/G
	(195-200 diwedd y flwyddyn ariannol)							
Rob Vincent CBE Prif Weithredwr Dros Dro (rhwng 1 Rhagfyr 2023 a 3 Mawrth 2024)	40-45	Dd/G	200	Dd/G	Dd/G	Dd/G	40-45	Dd/G
	(130-135 diwedd y flwyddyn ariannol)							
Shaun McNally[11] Y Prif Weithredwr	215-220	165-170	200	100	0	25	215-220	190-195
	(170-175 diwedd y							

[9] Cyfrifir gwerth buddiannau pensiwn a gronnwyd yn ystod y flwyddyn fel (y cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn wedi'i luosi ag 20) a (y cynnydd gwirioneddol mewn unrhyw gyfandaliad) llai (y cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn). Nid yw'r cynnydd gwirioneddol yn cynnwys cynnydd oherwydd chwyddiant nac unrhyw gynnydd neu ostyngiad am fod hawliau pensiwn wedi cael eu trosglwyddo.

[10] Mae buddion pensiwn unrhyw aelodau yr effeithir arnynt gan y rhwymedi pensiynau gwasanaeth cyhoeddus a adroddwyd yn 2022-23 ar sail aelodaeth '*alpha*' ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022 yn cael eu hadrodd yn 2023-24 ar sail aelodaeth PCSPS ar gyfer yr un cyfnod.

[11] Nid yw Shaun McNally yn rhan o gynllun pensiwn y Gwasanaeth Sifil ac felly'r data uchod yw cyfraniadau'r Comisiwn a dalwyd i'r pensiwn partneriaeth. Gadawodd Shaun y Comisiwn Etholiadol ar 30 Tachwedd 2023 a chafodd daliad iawndal. Ceir rhagor o fanylion o dan yr adran Iawndal am ymddeol yn gynnar neu golli swydd ar dudalen 122.

(rhwng 1 Ebrill 2022 a 30 Tachwedd 2023)	flwyddyn ariannol)							
Louise Edwards Cyfarwyddwr Rheoleiddio a Thrawsnewid Digidol	105-110	100-105	200	100	46	38	150-155	140-145
Binnie Goh Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cyfreithiol a Diwygio (ers 1 Ionawr 2024)	25-30	Dd/G	200	Dd/G	30	Dd/G	55-60	Dd/G
	(110-115 diwedd y flwyddyn ariannol)							
Ailsa Irvine Cyfarwyddwr Gweinyddu Etholiadau a Chanllawiau	85-90	100-105	200	100	67	18	155-160	120-125
(rhwng 1 Rhagfyr 2003 a 31 Rhagfyr 2023)	(110-115 diwedd y flwyddyn ariannol)							
Jackie Killeen Cyfarwyddwr Gweinyddu Etholiadau a Chanllawiau (ers 23 Ionawr 2024)	20-25	Dd/G	200	Dd/G	22	Dd/G	40-45	Dd/G
	(110-115 diwedd y flwyddyn ariannol)							
	55-60	Dd/G	200	Dd/G	26	Dd/G	80-85	Dd/G

David Moran[12] Cyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol Dros Dro (ers 24 Ebrill 2023)	(135-140 diwedd y flwyddyn ariannol)							
Kieran Rix[13]	90-95	100-105	200	100	60	16	150-155	115-120
Cyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol (ers 1 Mawrth 2018 tan 30 Ebrill 2023)	(100-105 diwedd y flwyddyn ariannol)							
Craig Westwood Cyfarwyddwr Cyfathrebu, Polisi ac Ymchwil	105-110	100-105	200	100	58	23	165-170	130-135

Cyflog

Mae cyflog yn cynnwys cyflog gros, goramser, hawliau a gedwir i bwysoliad Llundain neu lwfansau Llundain, lwfansau recriwtio a chadw, taliadau diswyddo, ac unrhyw lwfans arall i'r graddau y mae'n ddarostyngedig i drethiant y DU. Mae'r adroddiad hwn yn seiliedig ar daliadau a gronnwyd a wnaed gan y Comisiwn Etholiadol ac a gofnodir felly yn y cyfrifon hyn.

Buddiannau mewn nwyddau

Mae gwerth ariannol buddiannau mewn nwyddau yn cwmpasu unrhyw fuddiannau a ddarperir gan y Comisiwn ac y mae Cyllid a Thollau EF yn eu trin fel enillion trethadwy. Mae buddiannau mewn nwyddau aelodau'r Tîm Gweithredol yn cynnwys aelodaeth o Benenden Healthcare, yr ydym hefyd yn gwneud taliad ar gyfer pob un i CThEF. Gwerth y

[12] David Moran hefyd oedd y Swyddog Cyfrifyddu dros dro rhwng 1 Rhagfyr 2023 a 3 Mawrth 2024. Roedd David Moran yn cael ei gyflogi drwy asiantaeth ar gyfer y cyfnod rhwng 24 Ebrill 2023 a 15 Hydref 2023, gyda'r cyfanswm a dalwyd (gan gynnwys cost asiantaeth) am y cyfnod hwnnw yn dod i gyfanswm o £119k. Y cyflog a nodir uchod yw'r swm a dderbyniwyd fel cyflogai i'r Comisiwn Etholiadol am y cyfnod rhwng 16 Hydref 2023 a 31 Mawrth 2024.

[13] Gadawodd Kieran Rix y Comisiwn Etholiadol ar 30 Ebrill 2023 a chafodd daliad iawndal. Ceir rhagor o fanylion o dan yr adran Iawndal am ymddeol yn gynnar neu golli swydd ar dudalen 122

buddiannau hyn i bob aelod o'r Tîm Gweithredol ar gyfer 2023/24 oedd £153.60 (£142 yn 2022/23). Mae pob aelod o'r staff yn cael y buddiannau hyn.

Gwobrau diolch ar unwaith

Nid yw'r Comisiwn Etholiadol yn rhoi taliadau bonws yn seiliedig ar broses arfarnu perfformiad mwyach. Yn hytrach, ers 2020-21, mae cyflogeion islaw lefel y Tîm Gweithredol yn gymwys i gael eu henwebu ar gyfer gwobr ‘diolch ar unwaith’ gwerth rhwng £25 a £500.

Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil

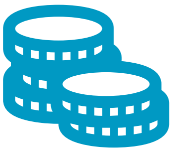

Darperir buddiannau pensiwn drwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. O 1 Ebrill 2015, cyflwynwyd cynllun pensiwn newydd ar gyfer gweision sifil – Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill neu alpha, sy'n rhoi buddiannau ar sail cyfartaledd gyrfa gydag oedran pensiwn arferol sy'n cyfateb i Oedran Pensiwn y Wladwriaeth yr aelod (neu 65 os yw'n uwch). O'r dyddiad hwnnw, ymunodd pob gwas sifil newydd a'r rhan fwyaf o'r rhai a oedd yn gwasanaethu eisoes ag alpha. Cyn y dyddiad hwnnw, cymerodd gweision sifil ran ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Mae gan y PCSPS bedair adran: tair sy'n darparu buddiannau ar sail cyflog terfynol (classic, premium neu classic plus) gydag oedran pensiwn arferol o 60; ac un sy'n darparu buddiannau ar sail gyrfa gyfan (nuvos) gydag oedran pensiwn arferol o 65.

Nid yw'r trefniadau statudol hyn wedi'u hariannu a thelir cost buddiannau drwy arian y pleidleisir arno gan y Senedd bob blwyddyn. Caiff pensiynau sy'n daladwy o dan classic, premium, classic plus, nuvos ac alpha eu cynyddu bob blwyddyn yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Arhosodd aelodau cyfredol o'r PCSPS a oedd o fewn 10 mlynedd i'w hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn y PCSPS ar ôl 1 Ebrill 2015. Cafodd y rhai a oedd rhwng 10 mlynedd a 13 blynedd a phum mis o'u hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 eu symud i alpha rywbryd rhwng 1 Mehefin 2015 a 1 Chwefror 2022. O 1 Ebrill 2022, symudwyd pob aelod i gynllun alpha ni waeth pa mor agos oeddent at eu hoedran pensiwn arferol. Caiff buddiannau PCSPS pob aelod sy'n symud i alpha eu ‘bancio’, a bydd buddiannau cynharach aelodau mewn un o adrannau cyflog terfynol y PCSPS yn seiliedig ar eu cyflog terfynol pan fyddant yn gadael alpha. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnir ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd yn y PCSPS neu yn alpha – fel sy'n briodol. Lle mae gan y swyddog fuddiannau yn y PCSPS ac yn alpha, y ffigur a ddyfynnir yw gwerth cyfunol ei fuddiannau yn y ddau gynllun.) Gall aelodau sy'n ymuno o fis Hydref 2002 ddewis naill ai'r trefniant buddiannau diffiniedig priodol neu bensiwn cyfranddeiliaid ‘prynu arian’ gyda chyfraniad gan y cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth).

Mae cyfraniadau cyflogai yn gysylltiedig â chyflog ac yn amrywio rhwng 4.6% ac 8.05% i aelodau classic, premium, classic plus, nuvos, ac alpha. Mae buddiannau yn y cynllun classic yn cronni ar gyfradd o 1/80fed o enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae cyfandaliad sy'n gyfwerth â thair blynedd o bensiwn cychwynnol yn daladwy ar ymddeoliad. Ar gyfer y cynllun premium, mae buddiannau'n cronni ar gyfradd o 1/60fed o enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob

blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i'r cynllun classic, nid oes cyfandaliad awtomatig. Hybrid yn y bôn yw'r cynllun classic plus gyda buddiannau am wasanaeth cyn 1 Hydref 2002 wedi'u cyfrifo'n fras fel y rhai ar gyfer classic a buddiannau am wasanaeth o fis Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo fel y rhai ar gyfer premium. Yn y cynllun nuvos bydd aelod yn cronni pensiwn yn seiliedig ar ei enillion pensiynadwy yn ystod ei gyfnod fel aelod o'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) caiff cyfrif pensiwn yr aelod a enillwyd ei gredydu â 2.3% o'i enillion pensiynadwy yn y flwyddyn honno o'r cynllun a chaiff y pensiwn cronedig ei uwchraddio yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Mae buddiannau yn alpha yn cronni mewn ffordd debyg i nuvos ond, yn yr achos hwn, y gyfradd gronni yw 2.32%. Ym mhob achos, gall aelodau ddewis ildio (gohirio) pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a bennir gan Ddeddf Cyllid 2004.

Mae'r cyfrif pensiwn partneriaeth yn drefniant pensiwn cyfranddeiliaid. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 8% a 14.75% (yn dibynnu ar oedran yr aelod) i mewn i gynnyrch pensiwn cyfranddeiliaid a ddewiswyd gan y cyflogai o'r darparwr a benodwyd – Legal and General. Nid oes rhaid i'r cyflogai gyfrannu, ond os bydd yn gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn talu cyfraniad cyfatebol hyd at derfyn o 3% o'r cyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Bydd cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5% arall o gyflog pensiynadwy i gwmpasu cost yswiriant buddiant risg a ddarperir yn ganolog (marwolaeth mewn swydd ac ymddeoliad ar sail afiechyd £21,486).

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod yr hawl i'w gael pan fydd yn cyrraedd oedran pensiwn, neu'n syth pan fydd yn rhoi'r gorau i fod yn aelod gweithredol o'r cynllun os yw eisoes wedi cyrraedd oedran pensiwn neu'n hŷn na hynny. Oedran pensiwn yw 60 ar gyfer aelodau classic, premium a classic plus, 65 ar gyfer aelodau nuvos, a 65 neu Oedran Pensiwn y Wladwriaeth, pa un bynnag yw'r uchaf, ar gyfer aelodau alpha. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnir ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd yn y PCSPS neu yn alpha – fel sy'n briodol. Lle mae gan y swyddog fuddiannau yn y PCSPS ac yn alpha, y ffigur a ddyfynnir yw gwerth cyfunol ei fuddiannau yn y ddau gynllun, ond gall y rhan honno o'r pensiwn hwnnw fod yn daladwy o wahanol oedrannau).

Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV)

Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) yw gwerth y buddiannau cynllun pensiwn wedi'i gyfalafu a'i asesu'n actiwaraidd a gronnwyd gan aelod ar adeg benodol. Gwerth y buddiannau yw'r buddiannau a gronnwyd gan yr aelod ac unrhyw bensiwn priod digwyddiadol sy'n daladwy o'r cynllun. Taliad yw CETV a wneir gan gynllun pensiwn neu drefniant i sicrhau buddiannau pensiwn mewn cynllun pensiwn arall neu drefniant pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r buddiannau a gronnwyd yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn gysylltiedig â'r buddiannau y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i gyfanswm cyfnod ei aelodaeth o'r cynllun pensiwn, nid dim ond ei wasanaeth mewn capasiti uwch y mae datgeliad yn gymwys iddo.

Mae'r ffigurau yn cynnwys gwerth unrhyw fuddiant pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r aelod wedi'i drosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent

hefyd yn cynnwys unrhyw fuddiant pensiwn ychwanegol a gronnir i'r aelod o ganlyniad i'r ffaith ei fod wedi prynu buddiannau pensiwn ychwanegol ar ei draul ei hun. Caiff CETVs eu cyfrifo yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygio) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol na phosibl i fuddiannau sy'n deillio o Dreth Lwfans Oes a all fod yn ddyledus pan gaiff buddiannau pensiwn eu cymryd.

Y cynnydd gwirioneddol yng ngwerth CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn a gronnir oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a delir gan y cyflogai (yn cynnwys gwerth unrhyw fuddiannau a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisio'r farchnad gyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Ar gyfer 2023/24, roedd cyfraniadau cyflogwr o £2,545,415 yn daladwy i'r Cynlluniau (2022/23; £2,166,278) ar un o bedair cyfradd yn yr ystod 26.6% i 30.3% (2022/23; 26.6% a 30.3%) o gyflog pensiynadwy, yn seiliedig ar fandiau cyflog. Mae Actiwari'r Cynllun yn adolygu cyfraniadau cyflogwr bob pedair blynedd yn dilyn prisiad llawn o'r cynllun. Mae cyfraddau'r cyfraniadau yn adlewyrchu buddiannau wrth iddynt gronni, nid y costau fel yr eir iddynt mewn gwirionedd, ac maent yn adlewyrchu profiad blaenorol o'r cynllun.

Gall cyflogeion ddewis agor cyfrif pensiwn partneriaeth, pensiwn cyfranddeiliaid gyda chyfraniad cyflogwr. Talwyd cyfraniadau cyflogwyr o £45,147 (2022/23; £25,576) i ddarparwr pensiwn cyfranddeiliaid a benodwyd. Mae cyfraniadau cyflogwr yn gysylltiedig ag oedran ac yn amrywio rhwng 8% a 14.75% o gyflog pensiynadwy. Mae cyflogwyr hefyd yn talu cyfraniad sy'n cyfateb i daliadau'r cyflogai hyd at 3% o gyflog pensiynadwy. Yn ogystal, roedd cyfraniadau cyflogwr o £1,495, sef 0.5% o gyflog pensiynadwy, yn daladwy i'r PCSPS i gwmpasu cost darparu cyfandaliadau yn y dyfodol pe bai'r cyflogeion hyn yn marw mewn gwasanaeth neu'n ymddeol ar sail afiechyd.

Nid oedd unrhyw gyfraniadau yn ddyledus i ddarparwyr y pensiwn partneriaeth ar ddyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol. Nid oedd unrhyw gyfraniadau wedi'u rhagdalu ar y dyddiad hwnnw.

Ni thalwyd unrhyw gyfraniadau pensiwn i'r Comisiynwyr yn ystod y cyfnod. Fodd bynnag, mae'n ofynnol i ni dalu pensiynau i rai o gyn-Gomisiynwyr Comisiwn Llywodraeth Leol Lloegr (LGCE). Mae cyfanswm y ddarpariaeth ar gyfer y costau hyn wedi gostwng i £9k ar 31 Mawrth 2024 (£126k ar 31 Mawrth 2023).

Caiff ffigurau CETV eu cyfrifo gan ddefnyddio'r canllawiau ar gyfraddau disgowntio ar gyfer cyfrifo cyfraddau cyfraniadau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus nas ariennir a oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2024. Cyhoeddodd Trysorlys EF ganllawiau wedi'u diweddaru ar 27 Ebrill 2023; caiff y canllawiau hyn eu defnyddio i gyfrifo ffigurau CETV 2023-24.

Gwybodaeth am bensiynau i gyfarwyddwyr (£000) (Yn amodol ar archwiliad)

Cyfarwyddwyr	Pensiwn cronedig ar ôl cyrraedd oedran pensiwn ar 31/3/24 a chyfandaliad cysylltiedig	Cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn a chyfandaliad cysylltiedig ar ôl cyrraedd oedran pensiwn	CETV ar 31/3/24	CETV a ailddatganwyd ar 31/3/23[14]	Cynnydd gwirioneddol mewn CETV
Vijay Rangarajan Prif Weithredwr	50 - 55 ynghyd â chyfandaliad o 130 - 135	5 – 7.5 ynghyd â chyfandaliad o 7.5 - 10	1,125	Dd/G	Dd/G
Rob Vincent CBE Prif Weithredwr Dros Dro	Dd/G	Dd/G	Dd/G	Dd/G	Dd/G
Shaun McNally Prif Weithredwr	Dd/G	Dd/G	Dd/G	Dd/G	Dd/G
Louise Edwards Cyfarwyddwr Rheoleiddio a Thrawsnewid Digidol	25-30	2.5-5	336	272	26
Binnie Goh[15] Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cyfreithiol a Diwygio	30 - 35 ynghyd â chyfandaliad o 75 - 80	0 – 2.5 ynghyd â chyfandaliad o 0 – 2.5	636	Dd/G	Dd/G

[14] Mae buddion pensiwn unrhyw aelodau yr effeithir arnynt gan y rhwymedi pensiynau gwasanaeth cyhoeddus a adroddwyd yn 2022-23 ar sail aelodaeth '*alpha*' ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022 yn cael eu hadrodd yn 2023-24 ar sail aelodaeth PCSPS ar gyfer yr un cyfnod.

[15] Dechreuodd Binnie Goh weithio fel cyfarwyddwr o 1 Ionawr 2024 ymlaen, felly dim ond y data pensiwn ar gyfer y cyfnod 2023/24 a ddatgelir.

Ailsa Irvine Cyfarwyddwr Gweinyddu Etholiadau a Chanllawiau	40-45	2.5-5	672	590	46
Jackie Killeen Cyfarwyddwr Gweinyddu Etholiadau a Chanllawiau	40 - 45 ynghyd â chyfandaliad o 75 - 80	0 – 2.5 ynghyd â chyfandaliad o 2.5 - 5	846	Dd/G	Dd/G
David Moran Cyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol a'r Swyddog Cyfrifyddu Dros Dro	0-5	0-2.5	24	-	20
Kieran Rix Cyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol	45-50	2.5-5	888	814	58
Craig Westwood Cyfarwyddwr Cyfathrebu, Polisi ac Ymchwil	30-35	2.5-5	617	525	39

Nodiadau

- Nid yw Shaun McNally yn rhan o gynllun pensiwn y Gwasanaeth Sifil ac felly nid oes data ar gael. Mae'r Comisiwn yn talu cyfraniad i bensiwn partneriaeth, nodir hyn yn y tabl Cydnabyddiaeth ar dudalen 114
- CETV yw'r Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod
- Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yn y tabl uchod yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w gael pan fydd yn cyrraedd 60 oed ar gyfer cynlluniau pensiwn ‘Classic’, ‘Classic Plus’, a ‘Premium’, 65 oed ar gyfer cynllun pensiwn ‘Nuvos’, ac oedran pensiwn y wladwriaeth (neu 65 oed os yw'n ddiweddarach) ar gyfer cynllun pensiwn ‘Alpha.

Iawndal am ymddeol yn gynnar neu golli swydd (Yn amodol ar archwiliad)

Gadawodd Kieran Rix dan delerau diswyddo ar 30 Ebrill 2023. Derbyniodd iawndal o £46,648 a thaliad yn lle rhybudd o £33,490.

Gadawodd Shaun McNally dan delerau diswyddo ar 30 Tachwedd 2023. Derbyniodd iawndal o £51,528 a thaliad yn lle rhybudd o £43,472.

Datgeliad cyflog teg (i'r £1000 agosaf) (Yn amodol ar archwiliad)

Mae'n ofynnol i gyrff adrodd ddatgelu'r gydberthynas rhwng cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog mwyaf yn eu sefydliad a chydnabyddiaeth chwartel isaf, canolrifol a chwartel uchaf gweithlu'r sefydliad. Nid oes unrhyw fonysau yn daladwy i unrhyw gyfarwyddwr neu staff eraill yn y Comisiwn.

	2023/24	2022/23	Newidiadau %
Y cyfarwyddwr a gafodd y cyflog mwyaf	195-200	165-170	18.5%
Newid canrannol cyfartalog cyflogau a lwfansau (pob aelod arall o staff) o'r flwyddyn ariannol flaenorol			5.7%
Cydnabyddiaeth chwartel uchaf (pob aelod arall o staff)	60	53	14.0%
Cydnabyddiaeth ganolrifol (pob aelod arall o staff)	47	43	9.2%
Cydnabyddiaeth chwartel isaf (pob aelod arall o staff)	39	34	15.3%
Cymhareb (chwartel uchaf)	3.3	3.2	
Cymhareb (canolrif)	4.2	3.9	
Cymhareb (chwartel isaf)	5.0	4.9	

Lluosrif cyflogau

Band cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr a gafodd y cyflog mwyaf yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24 oedd £195k-200k (2022/23, £165k-170k). Roedd y ffigur hwn 4.2 (2022/23 3.9) gwaith cydnabyddiaeth ganolrifol y gweithlu, sef £47k (2022/23, £43k).

Yn 2023/24 a 2022/23, ni chafodd unrhyw gyflogai gydnabyddiaeth a oedd yn fwy na'r hyn a gafodd y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog mwyaf. Roedd y cyfraddau cydnabyddiaeth ar gyfer staff heblaw'r cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog mwyaf (yn seiliedig ar gyfraddau

cyfwerth ag amser llawn) yn amrywio o £25-30k i £175-180k (2022/23: £25-30k i £105-110k).

Mae cyfanswm y gydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog a buddiannau mewn nwyddau. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr na'r gwerth trosglwyddo sy'n cyfateb i arian parod pensiynau.

Cynyddwyd cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog mwyaf 18.5% yn ystod 2023/24, a oedd yn gyson â phob aelod arall o staff heblaw am y rhai ar y cyflog isaf. Mae pob aelod o staff bellach yn cael eu talu £15.00 yr awr o leiaf, a chymhwyswyd hyn i'r staff ar y cyflog isaf. Mae'r adroddiad ar gydnabyddiaeth yn dangos gwybodaeth am y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog mwyaf.

Yr adroddiad ar staff

Cyfansoddiad staff

Nifer y cyfarwyddwyr a gyflogwyd yn ystod y cyfnod oedd chwech, yr oedd dau ohonynt yn benodiad cyfnod penodol (yr oedd tri ohonynt yn ddynion a thair yn fenywod).

Roedd nifer y Comisiynwyr a'r staff a oedd mewn swydd ac wedi'u penodi yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	Benyw	Gwryw	Cyfansymiau
Cadeirydd a Bwrdd*	7	3	10
Cyfarwyddwyr/Penaethiaid (staff parhaol)	16	10	26
Cyfarwyddwyr/Penaethiaid (staff dros dro/staff cyfnod penodol)	0	1	1
Staff arall (parhaol)	88	64	152
Staff arall (dros dro/cyfnod penodol)	17	11	28
Contract/Asiantaeth	2	7	9
Cyfanswm	**130**	**96**	**226**

*yn cynnwys cynghorydd annibynnol ar gyfer cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant

Costau staff (i'r £000 agosaf) (Yn amodol ar archwiliad)

	Staff a gyflogir yn barhaol	Eraill	Cyfanswm 2023/24	Cyfanswm 2022/23
Cyflogau	10,149	907	11,056	8,808
Costau nawdd cymdeithasol	1,443	-	1,443	1,037
Costau pensiwn eraill	2,545	-	2,545	2,192
Cyfanswm y costau net*	**14,137**	**907**	**15,044**	**12,037**

*Yn 2023/24, ni chafodd unrhyw gostau staff ychwanegol eu cyfalafu (yn 2022/23, cyfalafwyd £166k o gostau staff ychwanegol).

Y nifer cyfartalog o staff a gyflogir (Yn amodol ar archwiliad)

Yn ystod 2023/24, y nifer cyfartalog o staff cyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd oedd 190 (2022/23: 169). Yn ogystal, ar gyfartaledd, roedd 7 aelod o staff cyfwerth ag amser llawn dros dro (2022/23: 11) yn llenwi swyddi sefydledig neu'n gweithio ar brosiectau y tu allan i'r sefydliad.

	2023/24	2022/23
Cyfwerth ag amser llawn - Staff a gyflogir yn barhaol	190	169
Staff dros dro	7	11
Cyfanswm	**197**	**180**

Trosiant staff

Ein trosiant staff ar gyfer 2023/24 oedd 13.8% (2022/23, 21%) (heb eu harchwilio). Mae hyn yn seiliedig ar ein cyfanswm cyfartalog a'r ymadawyr ar gyfer y cyfnod hwnnw.

Absenoldeb oherwydd salwch

Yn 2023/24, y nifer cyfartalog o ddiwrnodau absenoldeb oherwydd salwch oedd 4.51 fesul person o gymharu â 8.43 fesul cyflogai y flwyddyn flaenorol.

Bydd y swyddogaeth adnoddau dynol yn parhau i ganolbwyntio ar helpu rheolwyr i reoli absenoldeb byrdymor a hirdymor yn ystod 2024/25, gan gynnwys sicrhau bod pob aelod o

staff yn cael trafodaeth dychwelyd i'r gwaith effeithiol â'i reolwr llinell pan fydd yn dychwelyd, a threfniadau monitro a chefnogi effeithiol yn ystod absenoldeb hirdymor. Yn ogystal, mae'r rheolwyr yn cael adroddiadau rheolaidd am lefelau absenoldeb o fewn eu timau er mwyn eu galluogi i ymyrryd ar y cyfle cynharaf er mwyn cefnogi iechyd a llesiant cyflogeion. Rydym yn ymrwymedig i iechyd a llesiant pob aelod o staff ac yn hyrwyddo ffordd o fyw gytbwys, gan gynnwys aelodaeth gorfforaethol o Benenden Healthcare. Ceir polisi absenoldeb oherwydd salwch cynhwysfawr a chanllawiau i reolwyr ar ddelio ag absenoldeb staff.

Cyfradd absenoldeb oherwydd salwch ar gyfartaledd fesul cyflogai

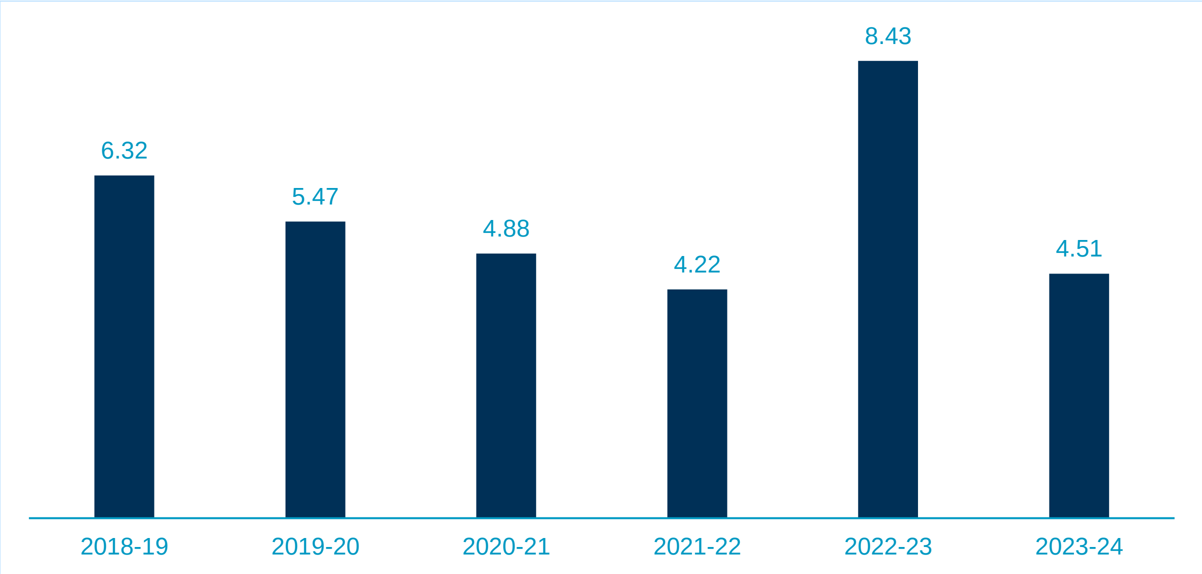

Polisïau staff

Gwnaethom gymhwyso polisïau staff yn gyson yn ystod y flwyddyn wrth ystyried ceisiadau swydd a recriwtio staff. Gofynnwn i ymgeiswyr ddarparu data monitro cydraddoldeb, na fydd y panel yn eu gweld, ac felly rydym yn rhoi ymgeiswyr ar y rhestr fer yn seiliedig ar eu sgiliau a'u profiad sy'n angenrheidiol ar gyfer y rôl.

Rhoddir cyfle i staff sy'n datgan anabledd, neu sy'n mynd yn anabl yn unol â'r diffiniad yn Neddf Cydraddoldeb 2010, wneud cais am addasiadau rhesymol os bydd eu hangen. Gellir ymgynghori â'r adran Iechyd Galwedigaethol i wneud argymhellion a chynnal asesiadau risg o ran iechyd a diogelwch. Caiff gweithio'n hyblyg ei ystyried hefyd fel rhan o addasiadau rhesymol. Darperir hyfforddiant, fel y bo angen, i bob aelod o staff yn y fformat sy'n ofynnol.

Gwariant ar wasanaeth ymgynghori

Roedd gwariant ar wasanaeth ymgynghori yn £495k ar gyfer 2023/24 (2022/23: £361k).

Penodiadau oddi ar y gyflogres

Cafwyd pum penodiad oddi ar y gyflogres yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24 (2022/23: 1). Roedd y rhain ar gyfer rolau arbenigol byrdymor yn y Comisiwn. Talwyd dros £245 y dydd ar gyfer pob rôl.

Penodiadau dros dro oddi ar y gyflogres ar 31 Mawrth 2024	**Nifer**
Penodiadau a oedd yn bodoli eisoes ar 31 Mawrth 2024	5
Yn cynnwys...	
Y nifer sydd wedi bodoli ers llai na blwyddyn ar yr adeg adrodd.	4
Y nifer sydd wedi bodoli ers rhwng blwyddyn a dwy flynedd ar yr adeg adrodd.	1
Y nifer sydd wedi bodoli ers rhwng dwy a thair blynedd ar yr adeg adrodd.	0
Y nifer sydd wedi bodoli ers rhwng tair a phedair blynedd ar yr adeg adrodd.	0
Y nifer sydd wedi bodoli ers pedair blynedd neu fwy ar yr adeg adrodd.	0

Pob gweithiwr dros dro a benodwyd oddi ar y gyflogres unrhyw bryd yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024.	**Nifer**
Y gweithwyr a benodwyd oddi ar y gyflogres yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	5
Yn cynnwys...	
Y nifer y nodwyd eu bod o fewn cwmpas IR35	0
Y nifer y nodwyd eu bod y tu allan i gwmpas IR35	5
Penodiadau a ailaseswyd at ddibenion cydymffurfiaeth a sicrwydd yn ystod y flwyddyn	0
Yn cynnwys: nifer y penodiadau y newidiwyd eu statws IR35 ar ôl iddynt gael eu hadolygu	0
Penodiadau y cafwyd anghydfod ynghylch eu statws o dan ddarpariaethau yn y ddeddfwriaeth oddi ar y gyflogres	0
Yn cynnwys: nifer y penodiadau y newidiwyd eu statws IR35 ar ôl iddynt gael eu hadolygu.	0

Yn unol â'r polisi Datganiad Buddiannau cyfredol ar gyfer cynghorwyr arbennig, mae pob cynghorydd arbennig wedi datgan unrhyw fuddiannau perthnasol neu wedi cadarnhau nad oes ganddynt unrhyw fuddiannau perthnasol, yn eu barn nhw. Mae'r Swyddog Cyfrifyddu wedi ystyried y datganiadau hyn ac nid oes unrhyw fuddiannau perthnasol sydd angen eu cyhoeddi.

Caiff pob un sy'n gweithio oddi ar y gyflogres ei asesu gan ddefnyddio adnodd “Gwirio Statws Cyflogaeth ar gyfer Treth” CThEF cyn i unrhyw gontract gael ei awdurdodi.

Pecynnau ymadael (Yn amodol ar archwiliad)

Yn ystod 2023/24, gadawodd tri chyflogai o dan delerau diswyddo. Mae'r tabl isod yn dangos y taliadau a wnaed.

Band cost pecyn ymadael	**Nifer y diswyddiadau gorfodol**		**Nifer yr ymadawiadau eraill y cytunwyd arnynt**		**Cyfanswm nifer y pecynnau ymadael fesul band cost**	
	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
<£10,000	-	-	-	-	-	-
£10,000 - £25,000	-	-	-	-	-	-
£25,000 - £50,000	-	-	1	-	1	-
£50,000 - £100,000	-	-	2	-	2	-
£100,000 - £150,000	-	-	-	-	-	-
£150,000 - £200,000	-	-		-	-	-
Cyfanswm nifer y pecynnau ymadael	-	-	3	-	3	-
Cyfanswm cost /£	-	-	203,508	-	203,508	-

Caiff costau diswyddo ac ymadael eraill eu talu yn unol â darpariaethau Cynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil, sef cynllun statudol a wnaed o dan Ddeddf Blwydd-daliadau 1972, neu drwy drafod cytundebau setlo.

Cafwyd un ymddeoliad oherwydd salwch yn 2023/24 gan arwain at werth £27k (2022/23: nil) o rwymedigaethau blwydd-daliadau ychwanegol a gronnwyd. Caiff costau ymddeoliad ar sail afiechyd eu talu gan y cynllun pensiwn.

Adroddiad ar atebolrwydd seneddol ac archwilio

Datganiad Alldro yn erbyn Cyflenwi Seneddol (SOPS)

Yn ogystal â'r prif ddatganiadau a baratoir o dan IFRS, mae Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth (FReM) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiwn Etholiadol baratoi Datganiad Alldro yn erbyn Cyflenwi Seneddol (SOPS) a nodiadau ategol.

Mae'r SOPS a'r nodiadau cysylltiedig yn ddarostyngedig i archwiliad, fel y nodir yn Nhystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i Ddau Dŷ'r Senedd. Mae'r SOPS yn ddatganiad atebolrwydd allweddol sy'n nodi'n fanwl sut mae endid wedi gwario yn erbyn ei Amcangyfrif Cyflenwi. Y cyflenwad yw'r ddarpariaeth ariannol (at ddibenion adnoddau a chyfalaf) a'r arian parod (a ddaw yn bennaf o'r Gronfa Gyfunol), y mae'r Senedd yn rhoi awdurdod statudol i endidau eu defnyddio. Mae'r Amcangyfrif yn nodi'r cyflenwad ac mae'r Senedd yn pleidleisio arno ar ddechrau'r flwyddyn ariannol.

Os bydd endid yn rhagori ar y terfynau a bennir gan ei Amcangyfrif Cyflenwi, a elwir yn derfynau rheoli, bydd ei gyfrifon yn derbyn barn amodol.

Mae fformat y SOPS yn adlewyrchu'r Amcangyfrifon Cyflenwi, a gyhoeddir ar gov.uk, er mwyn sicrhau bod modd cymharu'r hyn a gymeradwyir gan y Senedd a'r alldro terfynol.

Mae'r SOPS yn cynnwys tabl cryno sy'n nodi perfformiad yn erbyn y terfynau rheoli y mae'r Senedd wedi pleidleisio arnynt, arian parod a wariwyd (caiff cyllidebau eu llunio ar sail croniadau ac felly ni fydd yr alldro yn cyfateb yn union â'r arian parod a wariwyd) a gwaith gweinyddol.

Mae'r nodiadau ategol yn nodi'r canlynol: Alldro fesul llinell Amcangyfrif, sy'n rhoi dadansoddiad manylach (nodyn 1); cysoni alldro i wariant gweithredu net yn y SOCNE, er mwyn cysylltu'r SOPS â'r datganiadau ariannol (nodyn 2); cysoni alldro i'r gofyniad arian parod net (nodyn 3); a dadansoddiad o'r incwm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol (nodyn 4).

Caiff y SOPS a'r Amcangyfrifon eu llunio yn erbyn y fframwaith cyllidebu, sy'n debyg i'r IFRS ond yn wahanol iddynt. Ceir esboniad o'r fframwaith cyllidebu a'r termau allweddol ar dudalen 52, yn yr adran adolygiad ariannol o'r adroddiad ar berfformiad. Hefyd, ceir gwybodaeth bellach am y Fframwaith Gwario Cyhoeddus a'r rhesymau pam bod rheolau cyllidebu yn wahanol i'r IFRS ym mhennod 1 o'r Canllawiau ar Gyllidebu Cyfunol, sydd ar gael ar gov.uk.

Mae'r SOPS yn rhoi darlun manwl o berfformiad ariannol, ar ffurf y pleidleisir arni ac a gydnabyddir gan y Senedd. Mae'r adolygiad ariannol, yn yr Adroddiad ar Berfformiad, yn cynnwys trafodaeth gryno o alldro yn erbyn amcangyfrif a swyddogaethau fel cyflwyniad i'r datgeliadau SOPS.

Rhoddodd y Comisiwn Etholiadol Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol (IFRS 16) ar waith yn ei ddatganiadau ariannol ar gyfer 2022/23, a ddaeth i rym o 1 Ebrill 2022 ymlaen. Yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24, ymgymerodd y Comisiwn â dwy brydles newydd. Ni roddodd ystyriaeth gywir i ofynion y gyllideb ar gyfer cydnabod Hawl i Ddefnyddio'r asedau hyn o fewn ei Brif Amcangyfrif a'i Amcangyfrif Atodol ar gyfer 2023/24. Mae gwneud hynny o fewn yr Alldro yn erbyn Amcangyfrif wedi arwain at orwariant o fewn y Terfyn Gwariant Adrannol Cyfalaf (C-DEL) a phleidlais ormodol o £422,000, a adlewyrchir yn y Datganiad o Wariant Seneddol (SoPS).

Mae'r rheolwyr yn cydnabod bod hwn yn gamgymeriad cyllidebu ac maent wedi rhoi mesurau ar waith i'w atal rhag digwydd eto. Roedd y penderfyniad i derfynu dwy brydles a dechrau dwy brydles newydd er mwyn sicrhau gwerth am arian a sicrhau cyfleusterau addas i wneud eu gwaith.

Bydd y Comisiwn Etholiadol yn ceisio cymeradwyaeth seneddol ar ffurf Pleidlais Ormodol yn y Ddeddf Cyflenwi a Neilltuo nesaf.

Tabl cryno 2023/24

Nodir pob ffigur mewn £000oedd

Math o Wariant	Nodyn SoPS	Alldro			Amcangyfrif			Alldro yn erbyn Amcangyfrif, arbedion/(gormodedd)		Cyfanswm alldro'r flwyddyn flaenorol 2022/23
		Â phleidlais	Heb bleidlais	Cyfanswm	Â phleidlais	Heb bleidlais	Cyfanswm	Â phleidlais	Cyfanswm	
Terfyn Gwariant Adrannol										
- Adnoddau	1.1	29,148	180	29,328	30,669	225	30,894	1,521	1,566	25,312
- Cyfalaf	1.2	1,877	-	1,877	1,455	-	1,455	(422)	(422)	812
Cyfanswm		31,025	180	31,205	32,124	225	32,349	1,099	1,144	26,124
Gwariant a Reolir yn Flynyddol										
- Adnoddau	1.1	(82)	-	(82)	50	-	50	132	132	(161)
- Cyfalaf	1.2	91	-	91	100	-	100	9	9	-
Cyfanswm		9	-	9	150	-	150	141	141	(161)
Cyfanswm y Gyllideb										
- Adnoddau	1.1	29,066	180	29,246	30,719	225	30,944	1,653	1,698	25,151
- Cyfalaf	1.2	1,968	-	1,968	1,555	-	1,555	(413)	(413)	812
Cyfanswm Gwariant o'r Gyllideb		**31,034**	**180**	**31,214**	**32,274**	**225**	**32,499**	**1,240**	**1,285**	**25,963**

Mae'r holl wariant ac incwm gweithredu mewn cyllidebau wedi'i ddosbarthu fel rhaglen

Mae'r ffigurau yn y rhannau a amlinellir â llinell drom yn cwmpasu'r terfynau rheoli gyda phleidlais y pleidleisiodd y Senedd arnynt. Mae manylion y terfynau rheoli y pleidleisiodd y Senedd arnynt i'w gweld yn y llawlyfr cyfarwyddyd ar Amcangyfrifon Cyflenwi sydd ar gael ar gov.uk.

Caiff ein gwerthoedd amcangyfrifedig eu llywio gan weithgarwch etholiadol drwy gydol y flwyddyn ac felly maent yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn. Mae nodyn 2 ar y cyfrifon yn dangos dadansoddiad o gostau ar gyfer canlyniadau allweddol.

Gofyniad Arian Parod Net 2023/24

Nodir pob ffigur mewn £000oedd

Eitem	Nodyn SoPS	Alldro	Amcangyfrif	Alldro yn erbyn Amcangyfrif, arbedion/(gormodedd)	Cyfanswm Alldro'r Flwyddyn Flaenorol, 2022/23
Gofyniad Arian Parod Net	*3*	**28,798**	**31,197**	**2,399**	**22,489**

Rhoddir esboniadau o amrywiadau rhwng amcangyfrif ac alldro yn yr adroddiad ar berfformiad.

Nodiadau ar y Datganiad o Alldro yn erbyn Cyflenwi Seneddol 2023/24 (£000oedd)

SoPS 1. Manylion alldro, fesul Llinell Amcangyfrif

SoPS 1.1 Dadansoddiad o alldro adnoddau fesul llinell Amcangyfrif

Math o Wariant [Adnoddau]	Alldro Adnoddau Rhaglen			Amcangyfrifon			Alldro yn erbyn Amcangyfrif, arbediad/ (gormodedd)	Cyfanswm alldro'r flwyddyn flaenorol 2022/23
	Gros	Incwm	Cyfanswm Net	Cyfanswm				
Gwariant yn y Terfyn Gwariant Adrannol [DEL]								
Gwariant â phleidlais:								
A. Y Comisiwn Etholiadol	23,689	(3,470)	20,219	21,373			1,154	17,762
B. Y Bil Etholiadau	6,944	-	6,944	7,296			352	5,381
C. Grantiau Datblygu Polisi	2,000	-	2,000	2,000			-	1,991
Gwariant heb bleidlais								
D. Ffioedd Comisiynwyr	180	-	180	225			45	178
Cyfanswm y gwariant yn DEL	**32,798**	**(3,470)**	**29,328**	**30,894**			**1,566**	**25,312**

Gwariant â phleidlais:								
E. Darpariaeth a grëwyd neu a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	(82)	0	(82)	50			132	(161)
Cyfanswm y gwariant yn AME	**(82)**	**0**	**(82)**	**50**			**132**	**(161)**
Cyfanswm yr adnoddau	**32,716**	**(3,470)**	**29,246**	**30,944**			**1,698**	**25,151**

SoPS 1.2 Dadansoddiad o alldro cyfalaf net fesul Llinell Amcangyfrif

Math o Wariant [Cyfalaf]	Alldro				Amcangyfrif	Alldro yn erbyn Amcangyfrif, arbediad/(gormodedd)	Cyfanswm alldro'r flwyddyn flaenorol 2022/23
	Gros	Incwm	Cyfanswm Net		Cyfanswm Net		
Gwariant yn y Terfyn Gwariant Adrannol [DEL]							
Â phleidlais:							
A. Y Comisiwn Etholiadol	1,877	-	1,877	-	1,455	(422)	812
Cyfanswm y gwariant yn DEL	**1,877**	**-**	**1,877**	**-**	**1,455**	**(422)**	**812**
Gwariant yn y Gwariant a Reolir yn Flynyddol [AME]							
Gwariant â phleidlais:							
C. Darpariaethau a grëwyd neu a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	91	-	91		100	9	-
Cyfanswm y gwariant yn AME	**91**	**-**	**91**		**100**	**9**	**-**
Cyfanswm y cyfalaf	**1,968**	**-**	**1,968**		**1,555**	**(413)**	**812**

SoPS 2. Cysoni alldro i'r gwariant gweithredu net

Eitem	Cyfeirnod	Cyfanswm alldro	Cyfanswm alldro'r flwyddyn flaenorol, 2022/23
Cyfanswm alldro adnoddau	**SOPS 1.1**	29,246	25,151
Llai: Incwm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol	SOPS 4	-	
Gwariant Net yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr	**SOCNE**	**29,246**	**25,151**

Fel y nodir yn y cyflwyniad i'r SOPS uchod, caiff alldro a'r Amcangyfrifon eu llunio yn erbyn y fframwaith cyllidebu, sy'n debyg i'r IFRS ond yn wahanol iddynt. Felly, mae'r cysoni hyn yn pontio'r alldro adnoddau i'r gwariant chyfalaf i'r gwariant gweithredu net, gan gysylltu'r SOPS i'r datganiadau ariannol.

SoPS 3. Cysoni alldro adnoddau net i'r gofyniad arian parod net

Eitem	Cyfeirnod	Cyfanswm alldro	Amcangyfrif	Alldro yn erbyn Amcangyfrif, arbedion/ (gormodedd)
Cyfanswm alldro adnoddau	**SOPS 1.1**	**29,246**	**30,944**	**1,698**
Cyfanswm alldro cyfalaf	**SOPS 1.2**	**1,303**	**1,555**	**252**
Addasiadau i ddileu eitemau anariannol:				
Dibrisio/amorteiddio	3	(1,064)	(1,836)	(772)
Tâl yr archwilwyr	3	(100)	(50)	50
Darpariaethau newydd ac addasiadau i gyfnodau blaenorol	11	(22)	(50)	(28)
Ychwanegiad ased hawl i ddefnyddio	7	(665)	-	665
Addasiadau i adlewyrchu symudiadau mewn balansau gweithio:				
Cynnydd/(lleihad) mewn symiau derbyniadwy	8	127	-	(127)
(Cynnydd)/lleihad mewn symiau taladwy	10	(1,089)	859	1,948
Defnyddio'r ddarpariaeth	11	14	-	(14)
Ad-dalu cyfalaf ar lesoedd	7	563	0	(563)
Cyfanswm		28,978	31,422	2,444
Dileu eitemau cyllideb heb bleidlais:				
Gwasanaethau Sefydlog y Gronfa Gyfunol	SOPS 1.1	(180)	(225)	(45)
Cyfanswm		(180)	(225)	(45)
Gofyniad arian parod net		**28,798**	**31,197**	**2,399**

Fel y nodir yn y cyflwyniad i'r SOPS uchod, caiff alldro a'r Amcangyfrifon eu llunio yn erbyn y fframwaith cyllidebu, ac nid ar sail arian parod. Felly, mae'r cysoni hyn yn pontio'r alldro adnoddau a chyfalaf i'r gofyniad arian parod net.

SoPS 4. Symiau o incwm i'r Gronfa Gyfunol

Y symiau a ddangosir yn y tabl isod yw'r symiau a gasglwyd gan y Comisiwn lle roedd yn gweithredu fel asiant i'r Gronfa Gyfunol yn hytrach na phrif arferydd. Mae'r symiau a gasglwyd ar gyfer dirwyon a chosbau gan ymgyrchwyr gwleidyddol. Gellir gweld y manylion llawn yn yr Adroddiad ar Bwerau a Sancsiynau ar dudalen 57 o'r Adroddiad ar Berfformiad.

Eitem	Cyfanswm alldro	Cyfanswm Alldro'r Flwyddyn Flaenorol 2022/23
Dirwyon a chosbau	27	16
Swm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol	27	16
Balans a ddelir ar ddechrau'r flwyddyn	5	-
Taliadau i'r Gronfa Gyfunol	(22)	(11)
Balans a ddelir ar ymddiriedaeth ar ddiwedd y flwyddyn	**10**	**5**

Nodiadau

Cafodd pob derbyniad ar gyfer dirwyon a chosbau a dderbyniwyd erbyn 31 Mawrth 2024 ei hildio i'r Gronfa Gyfunol, fel sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith.

Datgeliadau Atebolrwydd Seneddol

Colledion a thaliadau arbennig (yn amodol ar archwiliad)

Ni fu unrhyw daliadau arbennig yr oedd angen i'r Comisiwn Etholiadol eu datgelu ar gyfer 2023/24 (2022/23 £0).

Nid oedd unrhyw golledion unigol dros £300,000 yn ystod 2023/24. (2022/23 £1.8m).

Datganiad Colledion (£'000)	2023/24	2022/23
Cyfanswm nifer y colledion	DIM	26
Cyfanswm gwerth y colledion (£000)	DIM	1,823
Arian parod a gollwyd	DIM	44
Taliadau di-fudd Prosiect Cyllid Gwleidyddol Ar-lein	DIM	1,779

*Roedd y taliadau di-fudd a gollwyd o ganlyniad i broses gyflawni aflwyddiannus y prosiect Cyllid Gwleidyddol Ar-lein presennol yn ystod 2022-23.

Rhwymedigaethau digwyddiadol pell (yn amodol ar archwiliad)

Yn ogystal â'r rhwymedigaethau wrth gefn a ddatgelir yn y datganiadau ariannol, mae'r Comisiwn hefyd yn adrodd ar rwymedigaethau y mae'r tebygolrwydd o drosglwyddo budd economaidd fel setliad yn fach iawn ond sy'n dal i fod o fewn cwmpas IAS37.

Nid oes unrhyw rwymedigaethau digwyddiadol o bell i adrodd arnynt at ddibenion adrodd ac atebolrwydd Seneddol yn 2023/24 (2022/23 £0).

Vijay Rangarajan
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
25ain Gorffennaf 2024

Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr a’r Archwilydd Cyffredinol i Ddau Dŷ'r Senedd, Senedd Cymru a Senedd yr Alban

Barn ar y datganiadau ariannol

Tystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol y Comisiwn Etholiadol am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024 o dan Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000.

Mae’r datganiadau ariannol yn cynnwys y canlynol mewn perthynas â’r Comisiwn Etholiadol:

- y Datganiad o’r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2024;
- y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, y Datganiad o Lifoedd Arian Parod a’r Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a’r
- nodiadau cysylltiedig gan gynnwys y polisïau cyfrifyddu o bwys.

Y fframwaith adrodd ariannol sydd wedi’i gymhwyso wrth baratoi’r datganiadau ariannol yw’r gyfraith berthnasol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd yn y DU.

Yn fy marn i, mae’r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o gyflwr materion y Comisiwn Etholiadol ar 31 Mawrth 2024, a’i wariant net am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi’u paratoi’n briodol yn unol â Deddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000.

Barn gymwys ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ac eithrio'r gwariant cyfalaf gormodol a ddisgrifir yn y paragraff isod ar gyfer barn gymwys, ym mhob ffordd berthnasol:

- mae'r Datganiad Alldro yn erbyn Cyflenwad Seneddol yn cyflwyno'n briodol yr alldro yn erbyn cyfansymiau rheolaeth Seneddol y pleidleisiwyd arnynt am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024 ac yn dangos nad aethpwyd y tu hwnt i'r cyfansymiau hynny; ac
- mae'r incwm a'r gwariant a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd ac mae'r trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Sail ar gyfer barn gymwys ar reoleidd-dra

Awdurdododd y Senedd Derfyn Gwariant Adrannol Cyfalaf o £1.455 miliwn ar gyfer y Comisiwn Etholiadol. Yn erbyn y terfyn hwn, cafodd y Comisiwn Etholiadol alldro o £1.877 miliwn, gan ragori ar y terfyn awdurdodedig o £0.422 miliwn oherwydd cydnabod asedau hawl i ddefnyddio, fel y dangosir yn y Datganiad Alldro yn erbyn Cyflenwad Seneddol.

Ceir rhagor o fanylion yn fy adroddiad.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â’r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU) (ISAs DU), y gyfraith berthnasol a Nodyn Ymarfer 10 *Archwilio Datganiadau Ariannol a Rheoleidd-dra Cyrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig* (2022). Ceir disgrifiad pellach o’m cyfrifoldebau o dan y safonau hynny yn adran *Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio’r datganiadau ariannol* fy nhystysgrif.

Mae’r safonau hynny’n ei gwneud yn ofynnol i mi a’m staff gydymffurfio â *Safon Foesegol Ddiwygiedig 2019* y Cyngor Adrodd Ariannol. Rwyf yn annibynnol ar y Comisiwn Etholiadol yn unol â’r gofynion moesegol sy’n berthnasol i’m harchwiliad o’r datganiadau ariannol yn y DU. Mae fy staff a minnau wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn.

Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail ar gyfer fy marn.

Casgliadau’n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod defnydd y Comisiwn Etholiadol o’r sail busnes gweithredol o gyfrifyddu wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Ar sail y gwaith rwyf wedi'i gyflawni, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd materol yn ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu’r Comisiwn Etholiadol i barhau fel busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r adeg yr awdurdodir cyhoeddi’r datganiadau ariannol.

Ceir disgrifiad o’m cyfrifoldebau i a chyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu mewn perthynas â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol y dystysgrif hon.

Mabwysiedir y sail busnes gweithredol o gyfrifyddu ar gyfer y Comisiwn Etholiadol wrth ystyried y gofynion a nodir yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF, sy’n ei gwneud yn ofynnol i endidau fabwysiadu’r sail busnes gweithredol o gyfrifyddu wrth baratoi’r datganiadau ariannol lle rhagwelir y bydd y gwasanaethau a ddarperir ganddynt yn parhau i'r dyfodol.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol, ond nid yw'n cynnwys y datganiadau ariannol a'm tystysgrif a'm hadroddiad fel archwilydd ar yr wybodaeth honno. Y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall.

Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, heblaw i'r graddau a nodir yn benodol fel arall yn fy nhystysgrif, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar yr wybodaeth arall honno.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn faterol anghyson â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gefais yn ystod yr archwiliad, neu yn ymddangos fel arall fel pe bai wedi cael ei cham-ddatgan yn faterol.

Os byddaf yn nodi anghysondebau materol o'r fath neu gamddatganiadau materol ymddangosiadol, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad materol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith yr wyf wedi'i wneud, yn dod i'r casgliad bod camddatganiad materol o'r wybodaeth arall hon, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r rhan o'r Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol a Staff sydd i'w harchwilio wedi'i pharatoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000.

Yn fy marn i, ar sail y gwaith a wnaed yn ystod yr archwiliad:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sy'n destun archwiliad wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000;
- mae'r wybodaeth a roddir yn yr Adroddiadau Perfformiad ac Atebolrwydd am y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r gofynion cyfreithiol cymwys.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth am y Comisiwn Etholiadol a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau materol yn yr Adroddiadau Perfformiad ac Atebolrwydd.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd mewn perthynas â'r materion canlynol yr wyf yn cyflwyno adroddiad ichi yn eu cylch os, yn fy marn i:

- na chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol gan y Comisiwn Etholiadol neu na chafwyd ffurflenni digonol ar gyfer fy archwiliad gan ganghennau nad yw fy staff wedi ymweld â hwy; neu
- nad wyf wedi cael yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad; neu
- nad yw'r datganiadau ariannol a'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sy'n destun archwiliad yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- na wnaed rhai datgeliadau o gydnabyddiaeth ariannol a nodir gan Lawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF neu os nad yw'r rhannau o'r Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol a Staff sydd i'w harchwilio yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad yw'r Datganiad Llywodraethu'n adlewyrchu cydymffurfiaeth â chanllawiau Trysorlys EF.

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am y canlynol:

- cynnal cofnodion cyfrifyddu priodol;
- rhoi mynediad i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i'r holl wybodaeth y mae'r rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r gwaith o baratoi'r datganiadau ariannol megis cofnodion, dogfennau a materion eraill;
- rhoi gwybodaeth ac esboniadau ychwanegol i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol sydd eu hangen ar gyfer ei archwiliad;
- rhoi mynediad anghyfyngedig i'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol i bersonau o fewn y Comisiwn Etholiadol y mae'r archwilydd yn penderfynu ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt;
- sicrhau bod y fath reolaeth fewnol ar waith yn ôl yr angen i alluogi paratoi'r datganiadau ariannol i fod yn rhydd o gam-ddatgan materol, boed hynny oherwydd twyll neu wall;
- paratoi datganiadau ariannol sy'n rhoi darlun gwir a theg, yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000;
- paratoi'r adroddiad blynyddol, sy'n cynnwys yr Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol a Staff, yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000; ac
- asesu gallu'r Comisiwn Etholiadol i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu, fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio'r sail busnes gweithredol o gyfrifyddu oni bai bod y Swyddog Cyfrifyddu yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan y Comisiwn Etholiadol yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol, eu hardystio ac adrodd arnynt yn unol â Deddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000.

Fy amcanion i yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gam-ddatgan materol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi tystysgrif sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n warant y bydd archwiliad a gynhelir yn unol ag ISAs (DU) bob amser yn canfod camddatganiad materol pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn faterol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid yn rhesymol ddisgwyl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Y graddau yr ystyriwyd bod yr archwiliad yn gallu canfod diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau gan gynnwys twyll

Lluniaf weithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellir uchod, i ganfod camddatganiadau materol mewn perthynas â diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll. Nodir isod i ba raddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll.

Nodi ac asesu risgiau posibl yn ymwneud â diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll

Wrth nodi ac asesu risgiau cam-ddatgan materol mewn perthynas â diffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, gan gynnwys twyll:

- ystyriais natur y sector, yr amgylchedd rheoli a pherfformiad gweithredol, gan gynnwys dyluniad polisïau cyfrifyddu'r Comisiwn Etholiadol;
- holais y rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol y Comisiwn Etholiadol a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol yn ymwneud â pholisïau a

gweithdrefnau'r Comisiwn Etholiadol ar y canlynol:

  - nodi cyfreithiau a rheoliadau, eu gwerthuso a chydymffurfio â hwy;
  - canfod ac ymateb i risgiau twyll; a'r
  - rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n ymwneud â thwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau gan gynnwys rheolaethau'r Comisiwn Etholiadol sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth y Comisiwn Etholiadau â Deddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000 a Rheoli Arian Cyhoeddus;

- holais y rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol y Comisiwn Etholiadol a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu:
  - a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau; ac
  - a oedd ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig;
- cefais drafodaeth â'r tîm ymgysylltu ynghylch sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll.

O ganlyniad i'r gweithdrefnau hyn, ystyriais y cyfleoedd a'r cymhellion a all fodoli o fewn y Comisiwn Etholiadol ar gyfer twyll a nodais y potensial mwyaf ar gyfer twyll yn y meysydd canlynol: cydnabyddiaeth refeniw, postio cyfnodolion anarferol, trafodion cymhleth a rhagfarn yn amcangyfrifon y rheolwyr. Yn gyffredin â phob archwiliad o dan ISAs (DU), mae'n ofynnol imi gyflawni gweithdrefnau penodol i ymateb i'r risg o wrthwneud gan reolwyr.

Cefais ddealltwriaeth o fframwaith awdurdod y Comisiwn Etholiadol a fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae'r Comisiwn Etholiadol yn gweithredu ynddynt. Canolbwyntiais ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar symiau a datgeliadau materol yn y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau'r Comisiwn Etholiadol. Roedd y cyfreithiau a'r rheoliadau allweddol a ystyriwyd gennyf yn y cyd-destun hwn yn cynnwys Deddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000, Rheoli Arian Cyhoeddus, Deddf Cyflenwi a Dyrannu (Prif Amcangyfrifon) 2023, cyfraith cyflogaeth, deddfwriaeth pensiynau a deddfwriaeth treth.

Ymateb archwilio i risgiau a nodwyd

Er mwyn ymateb i'r risgiau a nodwyd sy'n deillio o'r gweithdrefnau uchod:

- adolygais ddatgeliadau'r datganiadau ariannol a phrofi yn erbyn dogfennaeth ategol i asesu cydymffurfiaeth â darpariaethau'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a ddisgrifir uchod fel rhai sy'n cael effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol;
- holais y rheolwyr, y Pwyllgor Risg ac Archwilio a chwnsleriaid cyfreithiol mewnol ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- adolygais gofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a'r Bwrdd ac adroddiadau archwilio mewnol; ac
- euthum i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrthwneud rheolaethau gan reolwyr trwy brofi priodoldeb cofnodion cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r penderfyniadau ynghylch amcangyfrifon yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodion sylweddol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Cyfleais gyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau posibl o dwyll i bob aelod o'r tîm ymgysylltu gan gynnwys ac arhosais yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae disgrifiad pellach o'm cyfrifoldebau am archwilio'r datganiadau ariannol ar gael ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn: www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm tystysgrif.

Cyfrifoldebau eraill yr archwilydd

Mae'n ofynnol imi gael digon o dystiolaeth briodol i roi sicrwydd rhesymol bod y Datganiad Alldro yn erbyn Cyflenwad Seneddol yn cyflwyno'n briodol yr alldro yn erbyn cyfansymiau rheolaeth Seneddol y pleidleisiwyd arnynt ac nad aethpwyd y tu hwnt i'r cyfansymiau hynny. Y cyfansymiau rheolaeth Seneddol y pleidleisiwyd arnynt yw Terfynau Gwariant Adrannol (Adnoddau a Chyfalaf), Gwariant a Reolir yn Flynyddol (Adnoddau a Chyfalaf), Heb fod yn Gyllideb (Adnoddau) a'r Gofyniad Arian Parod Net.

Mae'n ofynnol imi gael digon o dystiolaeth briodol i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd a bod y trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Rwyf yn cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch cwmpas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio o bwys, ymhlith materion eraill, gan gynnwys unrhyw ddiffygion sylweddol mewn rheolaeth fewnol yr wyf yn eu nodi yn ystod fy archwiliad.

Cyfieithiad Cymraeg

Rwyf wedi ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol hyn yn eu ffurf wreiddiol. Mae'r fersiwn hon yn gyfieithiad o'r fersiwn Saesneg wreiddiol. Y Comisiwn Etholiadol sy'n gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad hwn.

Gareth Davies

Dyddiad: 26 Gorffennaf 2024

Y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157-197 Buckingham Palace Road
Victoria
Llundain
SW1W 9SP

ADRODDIAD Y RHEOLWR AC ARCHWILYDD CYFFREDINOL I DAI'R SENEDD, SENEDD YR ALBAN A SENEDD CYMRU

Rhagymadrodd

Y Comisiwn Etholiadol yw'r corff annibynnol sy'n goruchwylio etholiadau ac yn rheoleiddio cyllid gwleidyddol yn y DU. Mae'r Comisiwn Etholiadol yn atebol i Senedd y DU, Senedd yr Alban a'r Senedd ac fe'i hariennir gan bob un o'r seneddau hyn am y gwaith a wneir ar etholiadau o dan eu pwerau datganoledig neu gadw. Nid yw cyfraith etholiadol wedi'i datganoli yng Ngogledd Iwerddon ac erys wedi'i chadw i Senedd y DU.

Mae gwariant net y Comisiwn Etholiadol yn cael ei awdurdodi gan Ddeddfau Cyflenwi a Neilltuo blynyddol y Senedd a'u Hamcangyfrifon Cyflenwi cysylltiedig. Mae'r Deddfau hyn yn gosod cyfres o derfynau gwariant ar wariant adrannau'r llywodraeth ac endidau eraill sy'n derbyn cyllid cyflenwi, yn ogystal â therfyn arian parod net. Ystyrir bod gwariant y tu hwnt i unrhyw un o'r terfynau hyn yn dor-cyfanswm rheolaeth ac yn arwain at 'Bleidlais Ormodol'. Gallai gwariant o'r fath danseilio rheolaeth seneddol dros wariant cyhoeddus. Lle eir y tu hwnt i'r terfynau hyn, rwy'n amodi fy marn ar reoleidd-dra ar y datganiadau ariannol.

Awdurdododd y Senedd derfyn Gwariant Adrannol Cyfalaf (CDEL) o £1.455 miliwn ar gyfer y Comisiwn Etholiadol yn 2023-24. Mae'r terfyn hwn yn golygu ei bod yn ofynnol i'r Comisiwn Etholiadol fynd i wariant CDEL o ddim mwy na £1.455 miliwn. Fodd bynnag, yr alldro yn erbyn y terfyn CDEL oedd £1.877 miliwn, ac felly torrwyd y terfyn awdurdodedig o £0.422 miliwn. Rwyf felly wedi amodi fy marn ar reoleidd-dra ar ddatganiadau ariannol y Comisiwn Etholiadol yn hyn o beth.

Eglurhad am farn archwilio amodol mewn perthynas â Therfyn Gwariant Adrannol

Mae'r Comisiwn Etholiadol yn gweithredu o swyddfeydd yn Belfast, Caerdydd, Caeredin a Llundain. Yn ystod 2023-24, ymrwymodd y Comisiwn Etholiadol i ddau gytundeb prydles ar gyfer gofod swyddfa yn Belfast a Chaerdydd. Yn unol â Phrydlesi Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 16, mae'r Comisiwn Etholiadol wedi cydnabod yn ei Ddatganiad o Sefyllfa Ariannol, asedau hawl i ddefnyddio gwerth cyfanswm o £0.665 miliwn a'r rhwymedigaethau prydles cysylltiedig ar y dyddiad y daeth y cytundebau prydles i rym. Mae'r Comisiwn Etholiadol hefyd wedi cydnabod darpariaethau dadfeiliadau gwerth £0.091 miliwn ar gyfer y rhwymedigaeth amcangyfrifedig i adfer y ddwy swyddfa ar ddiwedd y cytundebau prydles, ac mae wedi cyfalafu'r darpariaethau hyn fel ychwanegiad pellach at yr asedau hawl i ddefnyddio.

O dan y Canllawiau Cyllidebu Cyfunol a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM, mae'r gydnabyddiaeth gychwynnol o ased hawl i ddefnyddio ar ddechrau prydles yn cael ei ddosbarthu fel CDEL a chaiff y ddarpariaeth dadfeiliad wedi'i gyfalafu ei dosbarthu fel Gwariant Cyfalaf a Reolir yn Flynyddol (CAME).

Mae adrannau'r Llywodraeth ac endidau eraill sy'n derbyn cyllid cyflenwi, megis y Comisiwn Etholiadol, yn paratoi ac yn cytuno ar ddau Amcangyfrif Cyflenwi yn ystod y flwyddyn, y Prif Amcangyfrif ym mis Mai neu o gwmpas mis Mai bob blwyddyn a'r Amcangyfrif Atodol cyn diwedd y flwyddyn, ym mis Chwefror neu o gwmpas mis Chwefror. bob blwyddyn. Mae'r Amcangyfrifon Cyflenwi ar gyfer y Comisiwn Etholiadol yn destun craffu gan Bwyllgor y Llywydd a Senedd yr Alban, yn ogystal â chael eu cymeradwyo gan Bwyllgor y Llefarydd cyn eu cyflwyno i'r Senedd. Methodd y Comisiwn Etholiadol â rhoi cyfrif priodol am effaith gyllidebol y lesoedd newydd yn ei Brif Amcangyfrif neu ei Amcangyfrif Atodol a gofynnodd am ostyngiad o £0.550 miliwn yn ei gyllideb CDEL ar gyfer 2023-24 yn yr Amcangyfrif Atodol yn ymwneud ag ailbroffilio gwariant cyfalaf arall. O ganlyniad, roedd y terfyn CDEL awdurdodedig terfynol ar gyfer 2023-24 yn rhy isel ar gyfer y gweithgaredd a gyflawnwyd. Mae'r toriad hwn yn achosi Pleidlais Ormod gan Drysorlys EM ac yn arwain at amodi fy marn archwilio ar reoleidd-dra.

Cyfieithiad Cymraeg

Rwyf wedi ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol hyn yn eu ffurf wreiddoil. Mae'r fersiwn hon yn gyfieithiad o'r fersiwn Saesneg wreiddiol. Mae Comisiwn Etholiadol yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad hyn.

Gareth Davies
Y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157-197 Buckingham Palace Road
Victoria
Llundain
SW1W 9SP

Dyddiad: 26 Gorffennaf 2024

Y Datganiadau Ariannol

Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024	Nodyn	2023/24	2022/23
		£000	**£000**
Incwm gweithredu – Llywodraeth yr Alban	*4*	(1,997)	(2,047)
Incwm gweithredu – Senedd Cymru	*4*	(1,449)	(1,512)
Incwm gweithredu arall	*4*	(24)	(21)
Cyfanswm yr incwm gweithredu		(3,470)	(3,580)
Costau staff	*3*	15,044	12,037
Prynu Nwyddau a Gwasanaethau	*3*	14,484	11,559
Taliadau dibrisio ac amorteiddio	*3*	1,064	1,105
Amhariad asedau	*3*	-	1,779
Traul y Ddarpariaeth	*3*	(95)	36
Gwariant Gweithredu Arall	*3.1*	1,985	1,991
Cyfanswm y gwariant gweithredu		32,482	28,507
Gwariant gweithredu net		29,012	24,927
Ffioedd Comisiynwyr		180	178
Costau Ariannol ar gyfer lesoedd		54	46
Gwariant net am y flwyddyn		29,246	25,151
Gwariant net cynhwysfawr arall			
Eitemau nas ailddosberthir i wariant gweithredu net:		-	
Ennill/colled actiwaraidd ar rwymedigaethau cynllun pensiwn	*11*	-	(22)
Gwariant net cynhwysfawr am y flwyddyn		29,246	25,129

Mae’r ‘Nodiadau ar y Cyfrifon Adnoddau’ ar dudalennau 164 i 166 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o'r sefyllfa ariannol

Ar 31 Mawrth 2024

	Nodyn	31 Mawrth 2024 £000	31 Mawrth 2023 £000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, peiriannau a chyfarpar	*5*	1,426	558
Asedau anniriaethol	*6*	499	601
Asedau Hawl i Ddefnyddio	*7*	4,522	4,384
Cyfanswm yr asedau anghyfredol		6,447	5,543
Asedau cyfredol:			
Symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill	*8*	934	803
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	*9*	84	9
Cyfanswm yr asedau cyfredol		1,018	812
Cyfanswm yr asedau		7,465	6,355
Rhwymedigaethau cyfredol			
Symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill	*10*	(4,123)	(2,953)
Darpariaethau	*11*		(64)
Rhwymedigaethau Les	*7*	(606)	(430)
Cyfanswm y rhwymedigaethau cyfredol		(4,729)	(3,447)
Cyfanswm yr asedau llai cyfanswm y rhwymedigaethau cyfredol		2,736	2,908
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Rhwymedigaethau Les	*7*	(3,742)	(3,817)
Darpariaethau	*11*	(764)	(692)
Symiau taladwy eraill	*10*	-	(1)
Cyfanswm y rhwymedigaethau anghyfredol		(4,506)	(4,510)
Cyfanswm yr Asedau llai rhwymedigaethau		(1,770)	(1,602)
Ecwiti trethdalwyr			
Cronfa gyffredinol		(1,770)	(1,602)
Cyfanswm ecwiti trethdalwyr		(1,770)	(1,602)

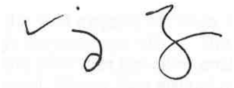

Vijay Rangarajan
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
25ain Gorffennaf 2024

Mae'r 'Nodiadau ar y Cyfrifon Adnoddau' ar dudalennau 168 i 176 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o Lifau Arian Parod

Ar 31 Mawrth 2024

	Nodyn	2023/24 £000	2022/23 £000
Llifau arian parod o weithgareddau gweithredu			
Gwariant gweithredu net		(29,012)	(24,927)
Addasiadau ar gyfer trafodion anariannol	*3*	1,096	2,863
Ffioedd Comisiynwyr		(180)	(178)
Lleihad mewn symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill	*8*	(131)	72
Cynnydd/gostyngiad mewn symiau masnach taladwy	*10*	1,142	498
Llai eitemau a ailddosbarthwyd fel gweithgareddau ariannu		(3,474)	(3,480)
Llai symudiadau mewn symiau derbyniadwy a symiau taladwy sy'n ymwneud ag eitemau nad ydynt yn mynd drwy'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr		(82)	602
Defnyddio darpariaethau	*11*	(14)	(14)
All-lif arian parod net o weithgareddau gweithredu		(30,655)	(24,564)
Llifau arian parod o weithgareddau buddsoddi			
Prynu eiddo, peiriannau a chyfarpar	*5*	(1,124)	(114)
Prynu asedau anniriaethol	*6*	(88)	(698)
Symudiad mewn Croniadau Cyfalaf		27	(159)
All-lif arian parod net o weithgareddau buddsoddi		(1,185)	(971)
Llifau arian parod o weithgareddau ariannu			
O'r Gronfa Gyfunol (Cyflenwi) - y flwyddyn gyfredol		28,873	21,880
Ad-dalu prif swm ar lesoedd		(563)	(567)
Llog sy'n daladwy ar lesoedd ariannol		(54)	(46)
O'r Gronfa Gyfunol (Nad yw'n Cyflenwi)		180	178
O Weinyddiaethau Datganoledig		3,474	3,480
Mewnlif arian parod net o weithgareddau ariannu		31,910	24,925
Cynnydd/(lleihad) net mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod yn y cyfnod cyn addasu ar gyfer derbyniadau a thaliadau i'r Gronfa Gyfunol		70	(610)
Dirwyon a chosbau a dderbyniwyd ar ran y Gronfa Gyfunol		27	11
Taliadau o symiau i'r Gronfa Gyfunol		(22)	(11)
Cynnydd/(lleihad) net mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod yn y cyfnod cyn		75	(610)

addasu ar gyfer derbyniadau a thaliadau i'r Gronfa Gyfunol

Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ddechrau'r cyfnod	*9*	9	619
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod ar ddiwedd y cyfnod		84	9

Mae’r ‘Nodiadau ar y Cyfrifon Adnoddau’ ar dudalennau 164 i 176 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr

Y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024

	Nodyn	Cronfa Gyffredinol £000
Balans ar 1 Ebrill 2022		755
Cyllid Seneddol Net – a ddefnyddiwyd		21,880
Cyllid Seneddol Net – a dybiwyd		619
Gwasanaethau Sefydlog y Gronfa Gyfunol (nad yw'n cyflenwi) yn y Flwyddyn Gyfredol		178
Addasiad cyflenwi sy'n daladwy	*10*	(9)
Gwariant net cynhwysfawr am y flwyddyn	*SoCNE*	(25,129)
Addasiadau Anariannol:		
Taliadau anariannol – cydnabyddiaeth yr archwilydd	*3*	104
Balans ar 31 Mawrth 2023		(1,602)
Cyllid Seneddol Net – a ddefnyddiwyd		28,873
Cyllid Seneddol Net – a dybiwyd	*10*	9
Gwasanaethau Sefydlog y Gronfa Gyfunol (nad yw'n cyflenwi) yn y Flwyddyn Gyfredol	*SoCNE**	180
Addasiad cyflenwi sy'n daladwy	*10*	(84)
Gwariant net cynhwysfawr am y flwyddyn	*SoCNE*	(29,246)
Addasiadau Anariannol:		
Taliadau anariannol – cydnabyddiaeth yr archwilydd	*3*	100
Balans ar 31 Mawrth 2024		(1,771)

Mae'r 'Nodiadau ar y Cyfrifon Adnoddau' ar dudalennau 165 i 176 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

** Ffioedd Comisiynwyr*

Nodiadau ar y Cyfrifon Adnoddau

1. Polisïau cyfrifyddu, amcangyfrifon cyfrifyddu allweddol a dyfarniadau cyfrifyddu

1.1. Datganiad o bolisïau cyfrifyddu

Caiff y datganiadau eu paratoi yn unol â Llawlyfr Adroddiadau Ariannol (FReM) y Llywodraeth 2023/24, a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF.

Mae'r polisïau cyfrifyddu yn y FReM yn cymhwyso'r Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol fel y'u haddaswyd neu y'u dehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Lle bo'r FReM yn caniatáu dewis o bolisi cyfrifyddu, dewiswyd y polisi cyfrifyddu y bernir mai hwnnw yw'r un mwyaf priodol i amgylchiadau penodol y Comisiwn Etholiadol at ddiben rhoi darlun gwir a theg.

Disgrifir y polisïau penodol a fabwysiadwyd gan y Comisiwn Etholiadol isod. Maent wedi cael eu cymhwyso'n gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyrir eu bod o bwys i'r cyfrifon.

1.2 Sail paratoi

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â'r confensiwn cost hanesyddol, ac eithrio lle nodir fel arall yn y polisïau cyfrifyddu. Cyflwynir ffigurau mewn punnoedd sterling a chânt eu talgrynnu i'r £1,000 agosaf.

Cânt eu paratoi yn unol â Chyfarwyddyd Cyfrifon a roddwyd gan Drysorlys EF yn unol â Pharagraff 17(2) Atodlen 1 i Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000.

1.3. Datganiadau cyfrifyddu a gyhoeddwyd nad ydynt eto mewn grym

Mae un safon gyfrifo wedi'i chyhoeddi ond nad yw eto mewn grym:

- IFRS17 (Contractau Yswiriant)

Mae IFRS17 (yn weithredol yn y FReM 2025-26) yn nodi contractau yswiriant lle mae'r endid yn derbyn risg yswiriant sylweddol gan barti arall. Nid yw’r Comisiwn wedi ymrwymo i unrhyw gontractau o'r fath ar hyn o bryd ac ni ragwelir y bydd gweithredu'r safon hon yn effeithio arno.

Polisïau cyfrifyddu ar gyfer gwariant

1.4 Gwariant ar y rhaglen

Rydym wedi cynhyrchu’r Cyfrifon hyn gyda digon o fanylion i roi darlun gwir a theg o'n gweithrediadau.

At ddibenion cyllidebu, rydym yn gwahaniaethu rhwng ein costau gweithredu craidd a'n gweithgareddau sy'n gysylltiedig â digwyddiad. Yn y cyfrifon hyn, rydym wedi nodi'r costau gweithredu craidd fel gwariant (nodyn 3) a'r gweithgareddau sy'n gysylltiedig â digwyddiad fel costau gweithredu eraill (nodyn 3.1).

Mae'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn cynnwys y costau yr aed iddynt ac unrhyw incwm gweithredu cysylltiedig.

1.5 Costau staff

Mae costau staff yn cynnwys cyflogau, costau nawdd cymdeithasol a chostau pensiwn. Caiff yr holl gostau ar gyfer staff byrdymor sy'n daladwy ar ddiwedd y flwyddyn, a gaiff eu talu o fewn blwyddyn i'r dyddiad adrodd, eu cydnabod yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn cynnwys unrhyw hawl i wyliau blynyddol a gronnwyd.

1.6 Pensiynau

Caiff cyn-gyflogeion a chyflogeion presennol eu cwmpasu gan ddarpariaethau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Mae'r PCSPS yn gynllun buddiannau diffiniedig aml-gyflogwr ac nid yw'n bosibl nodi cyfran y Comisiwn o'r asedau a'r rhwymedigaethau. Felly, cyfrifir amdano fel cynllun cyfraniadau diffiniedig a chaiff taliadau eu cydnabod yn y cyfnod y maent yn dod yn ddyledus.

Cyfeiriwch at nodyn 11.1 i weld y ffordd y caiff pensiwn cyn-gyflogeion Comisiwn Llywodraeth Leol Lloegr ei gyfrifo o ganlyniad i drosglwyddo ei swyddogaethau i'r Comisiwn Etholiadol ar 1 Ebrill 2002 ac ymgorffori ei asedau a'i rwymedigaethau ar y dyddiad hwnnw.

1.8 Ymchwil a Datblygu

Codir y gwariant ar waith ymchwil ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn y flwyddyn yr eir iddo. Hefyd, caiff gwariant datblygu ei gydnabod yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr pan eir iddo, oni bai ei fod yn bodloni'r meini prawf penodol ar gyfer cyfalafu yn unol â safonau IFRS.

1.9 Grantiau sy'n daladwy

Caiff grantiau sy'n daladwy eu cofnodi fel gwariant yn y cyfnod pan geir y digwyddiad neu’r gweithgaredd sy'n creu’r hawl i roi'r grant. Yr unig grant rydym yn ei dalu ar hyn o bryd yw'r Grant Datblygu Polisi a nodir yn nodyn 3.1.

1.10 Treth ar Werth (TAW)

Cyflawnir gwaith y Comisiwn Etholiadol o dan statud a'r tu allan i gwmpas TAW ar allbwn. Codir TAW ar fewnbwn ar y categori gwariant perthnasol, neu os yw'n briodol caiff ei chyfalafu gydag ychwanegiadau i asedau anghyfredol. Cofnodir incwm a gwariant gan gynnwys TAW.

Polisïau cyfrifyddu ar gyfer incwm

1.11 Incwm

Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth yr Alban yn darparu cyllid i'r Comisiwn ar gyfer costau yr eir iddynt mewn perthynas ag etholiadau a refferenda datganoledig yng Nghymru a'r Alban. Ystyrir bod y cyllid hwn yn cyfateb i grant gan y llywodraeth o dan IAS 20 gan fod hawl gan y Comisiwn i incwm lle mae wedi mynd i gostau er mwyn cyflawni'r amcanion hynny. Caiff arian parod ei dynnu i lawr yn erbyn cyllideb sy'n cynrychioli gwariant a ragwelir drwy gydol y flwyddyn.

Mae'r Comisiwn yn cydnabod y cyllid a geir fel incwm yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr i'r graddau ei fod wedi ariannu gwariant uniongyrchol y Comisiwn a chyfrannu at wariant anuniongyrchol fel y cytunir arno yn y Datganiad o Egwyddorion Cyllido. Lle mae swm yr arian parod a dynnir i lawr yn fwy na'r gwariant, caiff y gwahaniaeth hwn ei gydnabod yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol fel incwm gohiriedig.

Nid yw incwm gweithredu yn cynnwys incwm o ddirwyon a chosbau a gesglir gan bleidiau gwleidyddol, gan fod angen talu'r rhain yn llawn i'r Gronfa Gyfunol pan gânt eu derbyn.

Polisïau cyfrifyddu ar gyfer asedau a rhwymedigaethau

1.12 Eiddo, peiriannau a chyfarpar ac asedau anniriaethol

Caiff gwariant o £1,000 neu fwy ar eiddo, peiriannau a chyfarpar neu asedau anniriaethol ei gyfalafu pan ddisgwylir y bydd yn arwain at fudd am flynyddoedd i ddod. Wrth eu cydnabod gyntaf, mesurir asedau am y gost, gan gynnwys yr holl gostau sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at sicrhau eu bod yn gweithio'n iawn.

Caiff yr holl asedau anghyfredol eu hadolygu'n flynyddol am ddiffygion a'u cario ar gost hanesyddol wedi'i dibrisio. Caiff eiddo, peiriannau a chyfarpar eu dibrisio, a chaiff asedau anniriaethol eu hamorteiddio, ar sail llinell syth dros eu hoes ddefnyddiol.

Ystyrir bod asedau sy'n cael eu hadeiladu wedi'u cyfalafu pan allant fod ar gael i'w defnyddio ac y byddant yn cynhyrchu buddiannau economaidd yn y dyfodol.

1.13 Dibrisio ac amorteiddio

Nodir adeiladau, peiriannau ac offer yn ôl eu gwerth cost. Caiff yr holl asedau gweithredol heb fod yn eiddo eu prisio yn seiliedig ar gost hanesyddol wedi'i dibrisio fel procsi am

werth teg. Mae hyn oherwydd bod y rhain yn asedau ag oes gymharol fer neu werth cymharol isel nad yw eu gwerthoedd yn codi a gostwng yn sylweddol dros y cyfnod y cânt eu defnyddio.

Ased nad yw o natur ffisegol yw ased anniriaethol. Yn y Comisiwn Etholiadol, mae asedau anniriaethol yn cynnwys trwyddedau i'r hawliau i ddefnyddio meddalwedd neu gostau datblygu ein meddalwedd ein hun. Caiff asedau anniriaethol eu hamorteiddio ar sail llinell syth dros eu hoes economaidd ddefnyddiol.

Oes asedau yw:

Eiddo Prydlesol/Gwelliannau	10
Cyfarpar Swyddfa	5
Caledwedd TG	3
Gosodiadau a ffitiadau*	10
Asedau anniriaethol (technoleg gwybodaeth, trwyddedau meddalwedd a gwefannau)	3
Asedau anniriaethol mewnol	10

*Yr eithriad yw cadeiriau swyddfa a gaiff eu dibrisio dros 3 blynedd.

Trwyddedau meddalwedd

Pan fyddwn yn prynu trwyddedau meddalwedd parhaol rydym yn berchen arnynt yn gyfan gwbl, ystyrir y trwyddedau fel ased anniriaethol ar y pwynt y cyflwynir y trwyddedau a gallwn gael budd ohonynt.

Meddalwedd a ddatblygir yn fewnol

Pan fyddwn yn datblygu ein meddalwedd ein hunain, ystyrir ased anniriaethol yn unol ag IAS 38 (Asedau Anniriaethol) pan allwn ddangos:

- Ei bod yn ddichonadwy yn dechnegol cwblhau'r feddalwedd ac y bydd ar gael i'w defnyddio
- bydd ar gael i'w defnyddio a bydd yn cynhyrchu buddiannau economaidd yn y dyfodol;
- gellir mesur y costau datblygu mewn ffordd ddibynadwy

Caiff costau ymchwil sy'n gysylltiedig â phrosiectau datblygu eu gosod fel treuliau fel yr eir iddynt; mae hyn yn cynnwys unrhyw weithgareddau dadansoddi ac ymgysylltu â'r

farchnad ac unrhyw waith caffael cysylltiedig neu gostau rheoli prosiectau sy'n gysylltiedig â'r cam ymchwil.

Gwasanaethau cyfrifiadurol cwmwl

Pan fyddwn yn gwneud taliadau mewn perthynas â defnyddio gwasanaethau cyfrifiadurol cwmwl a brynir gan wasanaeth trydydd parti, ni chaiff y rhain eu cyfalafu oherwydd nid oes gennym deitl cyfreithiol i'r asedau sylfaenol sy'n gysylltiedig â'r gwasanaethau hyn, na hawliau i'w rheoli. Mae hyn yn cynnwys costau gweithredu cysylltiedig, megis addasu, ffurfweddu neu hyfforddi gwasanaethau, sy'n ein galluogi i gael budd o'r gwasanaeth cyfrifiadurol cwmwl.

1.14 Lesoedd

Mae IFRS 16 yn ei gwneud yn ofynnol i endid gydnabod ased yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol sy'n ymwneud â chontractau sy'n prydlesu ased a nodwyd, megis eiddo, cerbydau neu gyfarpar, neu'n cynnwys les o'r fath. Caiff atebolrwydd les cyfatebol ei gydnabod ar yr un pryd, a gaiff ei fesur gan ddefnyddio gwerth presennol taliadau'r les nad ydynt wedi'u talu eto.

Asedau hawl i ddefnyddio / rhwymedigaeth les:

Cydnabyddiaeth gychwynnol:

Lle caiff les ei nodi, mae'r Comisiwn Etholiadol yn cydnabod ased hawl i ddefnyddio a rhwymedigaeth les gyfatebol, yn seiliedig ar werth presennol llifau arian parod ar gyfer pob les dros gyfnod y les gymwys. Caiff yr ased hawl i ddefnyddio ei haddasu ar gyfer rhagdaliadau. Nid yw dadfeiliadau yn rhan o asedau hawl i ddefnyddio a gydnabuwyd ar y dyddiad gweithredu ar 1 Ebrill 2022, ond o dan IFRS16, dylai dadfeiliadau ar lesoedd newydd gael eu cyfalafu i'r ased hawl i ddefnyddio.

Caiff taliadau prydlesu ar gyfer lesoedd byrdymor, y lesoedd hynny sy'n llai na blwyddyn, a lesoedd y mae'r ased sylfaenol o werth isel eu gosod fel treuliau. Mae'r Comisiwn Etholiadol wedi gosod trothwy o £5,000 ar gyfer asedau gwerth isel.

Pan na ellir pennu cyfradd llog mewn les yn hawdd, mae'r Comisiwn Etholiadol yn cyfrifo'r rhwymedigaeth gan ddefnyddio cyfraddau disgownt Trysorlys EF a hysbysir yn y papurau PES fel y gyfradd fenthyca gynyddrannol. Ar gyfer lesoedd sy'n dechrau neu a gaiff eu hailfesur yn 2023-24, y gyfradd hon yw 4.72%. Nid yw'r Comisiwn Etholiadol yn cymhwyso IFRS 16 i lesoedd asedau anniriaethol ac mae'n cydnabod y rhain yn unol ag IAS 38 lle y bo'n briodol.

Mesuriad dilynol:

Fel y caniateir gan y FReM, caiff asedau hawl i ddefnyddio eu mesur ar ôl hynny gan ddefnyddio'r model cost fel procsi ar gyfer mesur gwerth defnydd. Mae hyn oherwydd bod telerau prydlesu yn ei gwneud yn ofynnol i daliadau prydlesu gael eu diweddaru ar gyfer amodau'r farchnad, er enghraifft, adolygiadau rhent ar gyfer eiddo ar les.

Mae gennym ein pedair les eiddo ar hyn o bryd, sydd wedi'u prisio ar gost, sef 3 Bunhill Row Llundain, Tŷ James William Caerdydd, City Chambers Caeredin ac 49 Queen’s Square Belfast. Mae ein lesoedd eiddo yn para am 10 mlynedd gyda chytundebau terfynu ar y pwynt hanner ffordd. Rydym yn tybio y bydd ein les yn parhau am gyfnod llawn y les. Mae rhwymedigaethau'r les yn dad-ddirwyn dros gyfnod y les wrth i daliadau gael eu gwneud ac i gostau ariannol gael eu rhyddhau. Gweler nodyn 7.

Ni chafodd lesoedd parhaus eu hail-fesur yn ystod 2023/24.

1.15 Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod

Mae arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod yn cynnwys balansau cyfredol a gedwir yng Ngwasanaeth Bancio'r Llywodraeth.

1.16 Offerynnau ariannol

Asedau ariannol

Caiff symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill eu cydnabod o dan IFRS 9. Yn gyffredinol bydd ganddynt delerau 30 diwrnod a chânt eu cydnabod a'u trosglwyddo ar swm yr anfoneb wreiddiol llai lwfans ar gyfer unrhyw symiau na ellir eu casglu yn seiliedig ar asesiad o golled credyd ddisgwyliedig yn ystod oes y ddyled. Ar 31 Mawrth 2024, nid oes unrhyw ddarpariaeth yn ofynnol ar gyfer colledion credyd.

Rhwymedigaethau ariannol

Rydym yn cydnabod symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill yn wreiddiol am eu cost, lle mae gwerth amser arian yn berthnasol, ac rydym wedyn yn mesur symiau taladwy ar gost wedi'i hamorteiddio.

Gan fod ein gofynion o ran arian parod yn cael eu bodloni drwy'r broses amcangyfrifon, mae offerynnau ariannol yn llai pwysig ac yn peri llai o risg nag mewn corff o faint tebyg y tu allan i’r sector cyhoeddus.

Nid oes gennym bwerau i fenthyg na buddsoddi arian dros ben. Mae'r rhan fwyaf o offerynnau ariannol yn ymwneud â chontractau ar gyfer eitemau anariannol yn unol â'n gofynion prynu a defnyddio disgwyliedig, felly risg fach iawn a wynebwn o safbwynt risg credyd, risg hylifedd neu risg y farchnad.

Nid ydym yn dal unrhyw offerynnau ariannol cymhleth. Yr unig offerynnau ariannol ar wahân i arian parod sydd wedi'u cynnwys yn y cyfrifon hyn yw symiau derbyniadwy a symiau taladwy (gweler nodiadau 8 a 10)

Amcangyfrifon a dyfarniadau cyfrifyddu

1.17 Amcangyfrifon a dyfarniadau cyfrifyddu

Rydym wedi trafod ac wedi cytuno ar y gwaith o ddatblygu, dethol a datgelu amcangyfrifon a dyfarniadau cyfrifyddu arwyddocaol a chymhwyso’r dyfarniadau hyn â'r Pwyllgor Archwilio a Risg.

Mae Nodyn 1.14 yn datgelu'r dyfarniadau allweddol ar gyfer cydnabod a mesur asedau hawl i ddefnyddio a rhwymedigaethau les.

Fel yr amlinellir yn Nodyn 11.2, rydym yn cydnabod rhwymedigaeth i wneud taliadau dadfeiliad i berchenogion ein swyddfeydd pan ddaw lesoedd unigol i ben. Mae taliadau o'r fath yn adlewyrchu cost ddisgwyliedig adfer addasiadau ac addurniadau'r tenantiaid yn llawn ar adeg ymadael. Mae'r rheolwyr wedi asesu lefel y ddarpariaeth yn seiliedig ar asesiad proffesiynol gan syrfëwr siartredig o'r costau yn y dyfodol.

1.18 Asedau a rhwymedigaethau digwyddiadol

Caiff asedau a rhwymedigaethau digwyddiadol eu datgelu yn unol â Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 37 (Darpariaethau, Rhwymedigaethau Digwyddiadol ac Asedau Digwyddiadol).

Os yw gwerth amser arian yn berthnasol, caiff rhwymedigaethau digwyddiadol y mae'n ofynnol eu datgelu o dan IAS 37 eu datgan ar symiau wedi'u disgowntio.

Caiff ased digwyddiadol ei ddatgelu pan fydd ased posibl sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ac y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau drwy ddigwyddiad neu ddiffyg digwyddiad un digwyddiad ansicr yn y dyfodol neu fwy nad yw o fewn rheolaeth yr endid yn gyfan gwbl.

1.19 Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

Rydym yn darparu ar gyfer rhwymedigaethau cyfreithiol neu ddeongliadol nad oes sicrwydd ynghylch eu swm na'u hamseriad ar ddyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar sail yr amcangyfrif gorau o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth. Caiff darpariaethau o'r fath eu disgowntio i werthoedd presennol lle mae gwerth amser yr arian yn berthnasol.

Yn dilyn trosglwyddo swyddogaethau Comisiwn Llywodraeth Leol Lloegr i'r Comisiwn Etholiadol ar 1 Ebrill 2002 ac ymgorffori ei asedau a'i rwymedigaethau ar y dyddiad hwnnw gan ddefnyddio IAS19, sefydlwyd darpariaeth i fodloni ei rwymedigaethau mewn perthynas â thaliadau pensiwn i rai o gyn-Gomisiynwyr yr endid hwnnw, dangosir datgeliadau perthnasol yn nodyn 11.1

1.20 Busnes gweithredol

Paratowyd y cyfrifon hyn ar sail busnes gweithredol. Mae'r Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2024 yn dangos bod sefyllfa rhwymedigaethau net. Caiff y rhwymedigaethau hyn eu bodloni drwy ddarparu cyllid cyflenwi yn y dyfodol.

Gosodwyd ein Prif Amcangyfrif gerbron Senedd y DU ar 2 Mai 2024 ar gyfer yr adnoddau sydd eu hangen arnom yn 2024/25 a'n Cynllun Corfforaethol tan 2025/26. Fel corff a sefydlwyd gan ddeddfwriaeth a chan ddilyn egwyddorion FReM, tybir y bydd y gwasanaeth a ddarperir yn parhau. Nid oes unrhyw beth i awgrymu y bydd y gwasanaethau a ddarperir gan y Comisiwn yn dod i ben/na chaiff arian ei ddarparu yn y dyfodol.

2. Datganiad o Gostau Gweithredu fesul Segment Gweithredu

Rydym yn adrodd ar wariant rhwng ein hamcanion craidd. Hefyd, mae'r dadansoddiad yn nodi costau ffiniol y canlyniadau allweddol canlynol a reolir gennym drwy drefniadau rheoli segmentau a phrosiectau ffurfiol. Nodir y rhain isod.

Mae’r segment etholiadau a refferenda lleol yn llywodraethu ein gwaith o sicrhau bod etholiadau a refferenda yn cael eu cynnal yn effeithiol, gan roi canllawiau a chymorth i weinyddwyr etholiadau, ymgeiswyr ac asiantiaid, datblygu a monitro safonau perfformiad ar gyfer Swyddogion Canlyniadau a llunio adroddiadau ar weinyddu etholiadau a refferenda. Mae'r gweithgarwch cofrestru etholiadol yn ategu ein gwaith ymchwil a chynllunio ar ffurflenni i bleidleiswyr.

Nid ydym yn priodoli costau staff na gorbenion corfforaethol i weithgarwch rhaglenni na phrosiectau, ond at ddibenion y nodyn hwn, rydym naill ai wedi dyrannu neu wedi dosrannu’r costau hyn yn uniongyrchol fel y bo'n briodol rhwng cyllid etholiadol pleidiau a gweithgarwch gweinyddu etholiadau. Dim ond costau ymylol cyflenwi fesul rhaglen a phrosiect rydym yn adrodd arnynt i Fwrdd y Comisiwn a'r Tîm Gweithredol.

						2023/24
£000	**Etholiadau a Refferenda Lleol**	**Cofrestru Etholiadol**	**Deddf Etholiadau**	**Gweinyddu Etholiadau**	**Rheoleiddio**	**Cyfanswm**
Gwariant Gros	4,602	230	6,944	9,005	11,935	**32,716**
Incwm	(388)	(53)	-	(1,395)	(1,634)	**(3,470)**
Gwariant Net	4,214	177	6,944	7,610	10,301	**29,246**

£000	Etholiadau a Refferenda Lleol	Cofrestru Etholiadol	Deddf Etholiadau	Gweinyddu Etholiadau	Rheoleiddio	2022/23 Cyfanswm
Gwariant Gros	3,564	556	5,381	8,272	10,958	**28,731**
Incwm	(1,118)	(75)	-	(1,184)	(1,203)	**(3,580)**
Gwariant Net	2,446	481	5,381	7,088	9,755	**25,151**

Fel dadansoddiad pellach, mae'r tabl isod yn dangos sut y rhennir gwariant ac incwm rhwng Senedd y DU, Senedd Cymru a Senedd yr Alban.

£000	Senedd y DU	Senedd yr Alban	Senedd Cymru	2023/24 Cyfanswm
Gwariant Uniongyrchol	21,365	1,181	964	**23,510**
Gwariant Anuniongyrchol	7,905	816	485	**9,206**
Incwm	(3,470)	-	-	**(3,470)**
Gwariant Net	25,800	1,997	1,449	**29,246**

£000	Senedd y DU	Senedd yr Alban	Senedd Cymru	2022/23 Cyfanswm
Gwariant Uniongyrchol	19,604	1,495	1,192	**22,291**
Gwariant Anuniongyrchol	5,568	552	320	**6,440**
Incwm	(3,580)	-	-	**(3,580)**
Gwariant Net	21,592	2,047	1,512	**25,151**

Mae gwariant anuniongyrchol yn cynnwys costau staffio a dibrisiant anuniongyrchol. Ceir incwm gan Senedd Cymru, Senedd yr Alban a Llywodraeth y DU.

3. Gwariant

	2023/24 £000	2022/23 £000
Costau staff**		
Cyflogau	11,056	8,808
Costau nawdd cymdeithasol	1,443	1,037
Costau pensiwn eraill	2,545	2,192
	15,044	12,037
Gwariant ar lesoedd		
Rhent eiddo	135	123
Cyfarpar	7	23
Llog ar lesoedd	54	46
Prynu nwyddau a gwasanaethau		
Gwariant Adran 13	8,811	6,233
Gwariant Adran 10	370	730
Ymchwil	434	922
Gwasanaeth ymgynghori	495	361
Recriwtio	289	187
Hyfforddiant a datblygiad staff	253	309
Teithio a chynhaliaeth a lletygarwch	150	119
Teithio a chynhaliaeth – Comisiynwyr	26	19
Llety, cynnal a chadw	797	752
Cyhoeddusrwydd a chyhoeddiadau	400	215
Cynhadledd/cyfarfod cyhoeddus	47	31
Nwyddau swyddfa, llyfrau a chyfnodolion	122	125
Warws ac Archifo	113	82
TG/Ffôn	1,793	1,265
Taliadau banc a'r gyflogres	71	68
Ffioedd archwilio mewnol	45	52
	14,412	11,662
Eitemau anariannol		
Dibrisiant	874	881
Amorteiddio	190	224
Effaith disgowntio	27	(161)
Ffioedd Archwilwyr y Swyddfa Archwilio Genedlaethol*	100	104
Darpariaethau a wnaed yn ystod y flwyddyn	(95)	36
Amhariad Asedau	-	1,779
	1,096	2,863
	30,552	26,562

* Dim gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag archwilio wedi'u darparu gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol

**Yn 2023/24, ni chyfalafwyd unrhyw gostau staff (2022/23 £24k)

Gwnaed 4 taliad yn ystod 2023/24 am ymddeol yn gynnar (£27k) neu golli swydd (£110k). (2022/23 £0 am ymddeol yn gynnar neu £0 am golli swydd).

I gael datgeliad manylach ynghylch costau staff, cyfeiriwch at yr adroddiad atebolrwydd.

3.1 Gwariant Gweithredu Arall

	2023/24 £000	2022/23 £000
Grantiau datblygu polisi	1,985	1,991
	1,985	1,991

Mae Adran 12 o PPERA yn darparu i'r Comisiwn Etholiadol weinyddu cynllun i dalu grantiau datblygu polisi i bleidiau gwleidyddol cofrestredig. Cynhwysir y cynllun presennol yng Ngorchymyn Etholiadau (Cynllun Grantiau Datblygu Polisi) 2006 fel y'i diwygiwyd.

Mae'r cynllun yn ei gwneud yn ofynnol i ni ddyrannu £2,000,000 bob blwyddyn i bleidiau gwleidyddol cofrestredig i gynorthwyo gyda chostau datblygu polisïau i'w cynnwys mewn maniffestos ar gyfer etholiadau llywodraeth leol, etholiadau Cynulliad Gogledd Iwerddon, neu etholiadau Senedd Cymru, Senedd yr Alban, Senedd San Steffan neu Senedd Ewrop. I fod yn gymwys i gael ei chynnwys yn y cynllun, rhaid i blaid wleidyddol gofrestredig fod ag o leiaf ddau AS yn eistedd yn Nhŷ'r Cyffredin ar 7 Mawrth cyn y flwyddyn dan sylw, sydd wedi tyngu llw o deyrngarwch a ddarperir gan Ddeddf Llwon Seneddol 1866.

Mae'r dyraniad blynyddol yn cael ei rannu rhwng y pleidiau cymwys yn ôl y fformiwla dyrannu a nodir yn y Cynllun.

Cyflwynodd pob plaid ffurflenni gwariant a arweiniodd at daliadau o £1,985,000

3.2 Gwariant ar ymwybyddiaeth y cyhoedd

Mae Adran 13 o PPERA yn ei gwneud yn ofynnol i ni hybu ymwybyddiaeth y cyhoedd o systemau etholiadol cyfredol yn y DU ac unrhyw systemau o'r fath sydd ar fin cael eu cyflwyno, ynghyd â materion o'r fath sy'n gysylltiedig ag unrhyw systemau sy'n bodoli eisoes neu ar fin cael eu cyflwyno fel y pennir gennym. Mae'r adran yn ein galluogi i gyflawni rhaglenni addysg neu wybodaeth i hyrwyddo ymwybyddiaeth y cyhoedd; neu i wneud grantiau i bersonau neu gyrff eraill er mwyn eu galluogi i gyflawni rhaglenni o'r fath. Mae Gwariant Adran 13 (heblaw am wariant ar gyfer etholiadau a refferenda datganoledig yng Nghymru, etholiadau Senedd Cymru ac etholiadau lleol yr Alban) yn cael ei gyfyngu gan Orchymyn y Comisiwn Etholiadol (Terfyn ar Wariant Ymwybyddiaeth y Cyhoedd) 2002 (OS 2002/505) a Gorchymyn y Comisiwn Etholiadol (Terfyn ar Wariant Ymwybyddiaeth y Cyhoedd) 2014 SI 2014/510 i £7,500,000 mewn blwyddyn ariannol. Nid

yw terfyn gwariant Adran 13 yn berthnasol i weithgarwch ymwybyddiaeth y cyhoedd y darparwyd yn benodol ar ei gyfer ac a gynhaliwyd o dan ddeddfwriaeth ar wahân i PPERA.

Er nad ydynt yn perthyn i Adran 13, mae unrhyw gostau ymwybyddiaeth y cyhoedd ar gyfer yr Alban (Adran 10) wedi'u cynnwys yn y tabl isod.

	2023/24 £000	**2022/23 £000**
Gwariant craidd ar godi ymwybyddiaeth y cyhoedd	4	15
Adran 13	8,807	6,218
Gwariant ar godi ymwybyddiaeth y cyhoedd yn amodol ar derfyn Adran 13	8,811	6,233
Llywodraeth leol yr Alban (A10)	28	495
Senedd Cymru (A10)	342	235
	370	730
Cyfanswm ymwybyddiaeth y cyhoedd	**9,181**	**6,963**

4. Incwm

	2023/24 £000	**2022/23 £000**
	Cyfanswm	**Cyfanswm**
Incwm Gweithredu:		
Llywodraeth yr Alban	1,997	2,047
Senedd Cymru	1,449	1,512
Cofrestru Pleidiau Gwleidyddol o'r Newydd	14	11
Ailgofrestru Pleidiau Gwleidyddol	8	8
Newid Cofrestriadau Pleidiau Gwleidyddol	2	2
Cyfanswm yr Incwm Gweithredu	3,470	3,580

Nid yw incwm a geir gan bleidiau gwleidyddol drwy ddirwyon a chosbau yn rhan o'n hincwm yn ein datganiadau ariannol, gan fod angen ei dalu'n llawn i'r Gronfa Gyfunol pan gaiff ei dderbyn; gweler SoPs 4 ar gyfer y dadansoddiad hwn.

5. Eiddo, peiriannau a chyfarpar

	Gwelliannau i Brydlesi	Cyfarpar swyddfa	Technoleg Gwybodaeth - caledwedd	Dodrefn a Ffitiadau	Cyfanswm
	£000	**£000**	**£000**	**£000**	**£000**
Cost neu brisiad					
Ar 1 Ebrill 2023	422	5	611	161	1,199
Ychwanegiadau	811	28	259	26	1,124
Gwarediadau	-	-	(55)	-	(55)
Ar 31 Mawrth 2024	1,233	33	815	187	2,268
Dibrisiant					
Ar 1 Ebrill 2023	99	2	492	48	641
A godwyd yn ystod y flwyddyn	94	2	144	16	256
Gwarediadau	-	-	(55)	-	(55)
Ar 31 Mawrth 2024	193	4	581	64	842
Swm cario ymlaen ar 31 Mawrth 2024	1,040	29	234	123	1,426
Swm cario ymlaen ar 31 Mawrth 2023	323	3	119	113	558
Ariannu asedau: Yn berchen arnynt	1,040	29	234	123	1,426
Swm cario ymlaen ar 31 Mawrth 2024	1,040	29	234	123	1,426

	Gwelliannau i Brydlesi	Cyfarpar swyddfa	Technoleg Gwybodaeth - caledwedd	Dodrefn a Ffitiadau	Cyfanswm
	£000	**£000**	**£000**	**£000**	**£000**
Cost neu brisiad					
Ar 1 Ebrill 2022	325	6	594	160	1,085
Ychwanegiadau	97	-	17	-	114
Ailddosbarthiadau	-	(1)	-	1	-
Ar 31 Mawrth 2023	422	5	611	161	1,199
Dibrisiant					
Ar 1 Ebrill 2022	32	2	301	16	351
A godwyd yn ystod y flwyddyn	67	-	191	32	290
Ar 31 Mawrth 2023*	99	2	492	48	641
Swm cario ymlaen ar 31 Mawrth 2023*	323	3	119	113	558
Swm cario ymlaen ar 31 Mawrth 2022	293	4	293	144	734
Ariannu asedau: Yn berchen arnynt	323	3	119	113	558

6. Asedau anniriaethol

	Technoleg Gwybodaeth	Trwyddedau Meddalwedd	Gwefannau	Technoleg Gwybodaeth - Asedau sydd wrthi'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu brisiad					
Ar 1 Ebrill 2023	270	68	768	218	1324
Ychwanegiadau	-	-	-	88	88
Gwarediadau	(227)	(21)	-	-	(248)
Ailddosbarthu	210	48	(21)	(237)	-
Ar 31 Mawrth 2024	253	95	747	69	1,164
Amorteiddio					
Ar 1 Ebrill 2023	233	47	443	-	723
A godwyd yn ystod y flwyddyn	101	25	64	-	190
Gwarediadau	(227)	(21)	-	-	(248)
Ar 31 Mawrth 2024	107	51	507	-	665
Swm cario ymlaen ar 31 Mawrth 2024	146	44	240	69	499
Cost neu brisiad					
Ar 1 Ebrill 2022	270	67	483	1,585	2,405
Ychwanegiadau	-	1	337	360	698
Gwarediadau			(52)	(1,727)	(1,779)
Ar 31 Mawrth 2023	270	68	768	218	1,324
Amorteiddio					
Ar 1 Ebrill 2022	162	31	312	-	505
A godwyd yn ystod y flwyddyn	71	16	137	-	224
Namau	-	-	(6)	-	(6)
Ar 31 Mawrth 2023	233	47	443	-	723
Swm cario ymlaen ar 31 Mawrth 2023	37	21	325	218	601

Mae gwarediadau yn cynnwys asedau nad ydynt yn cael eu defnyddio mwyach gyda Gwerth Net ar y Llyfrau o ddim.

Technoleg gwybodaeth - mae asedau sydd wrthi’n cael eu hadeiladu (AUC) a Gwefannau yn bennaf yn Gyllid Gwleidyddol ar-lein. Dechreuodd y gwaith datblygu yn 2018/19 ac roedd disgwyl iddo gael ei gwblhau yn 2022/23. Gwnaed penderfyniad ym mis Hydref 2022 gan y Swyddog Cyfrifyddu ar ôl trafodaethau gyda’r Bwrdd a’r Pwyllgor Archwilio a Risg i amharu ar yr ased. Oherwydd bod y rhagolygon ar gyfer cyflawni’r prosiect presennol yn llwyddiannus am werth am arian yn isel, ac felly, yn unol â’r rhwymedigaethau o dan Reoli Arian Cyhoeddus, y gwerth gorau am arian a’r opsiwn mwyaf dichonadwy ar gyfer cyflawni yw rhoi’r gorau i weithio ar y prosiect presennol. ac ystyried gwahanol ddulliau technolegol a phrosiect o gyflenwi. Dangosir yr amhariad yn 2022/23.

7. Lesoedd

Mae asedau hawl i ddefnyddio yn cynrychioli'r hawl i gyfarwyddo'r defnydd o ased sylfaenol sy'n codi o ganlyniad i les. Nid yw'r Comisiwn Etholiadol yn berchen ar yr ased sylfaenol ond mae'n cydnabod gwerth yr hawl i ddefnyddio yn unol ag IFRS 16.

7.1 Datgeliadau meintiol mewn perthynas ag asedau hawl i ddefnyddio

	Adeiladau	**Cyfanswm 2024**
	£000	**£000**
Gwerth asedau hawl i ddefnyddio ar 1 Ebrill 2023	4,384	4,384
Ychwanegiadau	756	756
Dibrisiant a godwyd yn ystod y flwyddyn	(618)	(618)
Gwerth asedau hawl i ddefnyddio ar 31 Mawrth 2024	4,522	4,522

	Adeiladau	**Cyfanswm 2024**
	£000	**£000**
Gwerth asedau hawl i ddefnyddio ar 1 Ebrill 2022	-	-
Ychwanegiadau	4,975	4,975
Dibrisiant a godwyd yn ystod y flwyddyn	(591)	(591)
Gwerth asedau hawl i ddefnyddio ar 31 Mawrth 2023	4,384	4,384

Daeth ein lesoedd yng Nghymru a Gogledd Iwerddon i ben yn ystod 2023/24. Mae lesoedd newydd wedi'u caffael; felly dangosir rhwymedigaeth ac ased hawl i ddefnyddio ychwanegol yn y tablau yn ystod 2023/24.

7.2 Datgeliad meintiol mewn perthynas â rhwymedigaethau les

	Adeiladau	Cyfanswm 2024	Cyfanswm 2023
	£000	£000	£000
Rhwymedigaeth Les			
Dim mwy na blwyddyn	663	663	603
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na phum mlynedd	2,683	2,683	2,356
Mwy na phum mlynedd	1,308	1,308	1,461
	4,654	4,654	4,420
Llai elfen llog	306	306	173
Gwerth Presennol Rhwymedigaethau	**4,348**	**4,348**	**4,247**
Atebolrwydd cyfredol	606	606	430
Atebolrwydd anghyfredol	3,742	3,742	3,817
Cyfanswm yr all-lif arian parod ar gyfer lesoedd	**617**	**617**	**613**

7.3 Datgeliadau meintiol mewn perthynas ag elfennau yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Taliadau les amrywiol heb eu cynnwys mewn rhwymedigaethau les		
Disgownt yn ystod y flwyddyn	54	46
Traul yn gysylltiedig â lesoedd asedau gwerth isel (ac eithrio byrdymor)	-	19

8. Symiau masnach derbyniadwy a symiau

derbyniadwy eraill

	2023/24 £000	2022/23 £000
Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn:		
Symiau derbyniadwy eraill	2	8
Derbyniadau Ychwanegol y Gronfa Gyfunol sy'n ddyledus i'r Gronfa Gyfunol	9	5
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	923	790
	934	803

9. Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod

	2023/24 £000	2022/23 £000
Balans ar 1 Ebrill	9	619
Newid net mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	75	(610)
Balans ar 31 Mawrth	84	9
Roedd y balansau canlynol ar 31 Mawrth yn cael eu dal yn y mannau canlynol:		
Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth	84	9
Balans ar 31 Mawrth	84	9

10. Symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill

	2023/24 £000	2022/23 £000
Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn		
Trethiant a nawdd cymdeithasol arall	915	599
Symiau taladwy eraill	-	6
Derbyniadau Ychwanegol y Gronfa Gyfunol y mae disgwyl iddynt gael eu talu i'r Gronfa Gyfunol:		
derbyniwyd	1	-

derbyniadwy	9	5
Croniadau ac incwm gohiriedig	3,024	2,292
Incwm Gohiriedig – Senedd yr Alban	24	14
Incwm Gohiriedig – Senedd Cymru	47	28
Symiau a roddwyd o'r Gronfa Gyfunol ar gyfer cyflenwi ond nas gwariwyd ar ddiwedd y flwyddyn	84	9
Credydwyr eraill	33	-
	4,123	2,953

Symiau sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn:		
Symiau taladwy eraill, croniadau ac incwm gohiriedig	-	
	-	1

11. Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

	Pensiwn £000	Dadfeiliadau £000	Cyfanswm £000
Balans ar 1 Ebrill 2022	126	630	756
Darparwyd yn ystod y flwyddyn	5	105	110
Gwrthdroi darpariaethau nad oes eu hangen mwyach	-	(51)	(51)
Darpariaethau a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	(14)	-	(14)
Newid yn y gyfradd ddisgowntio	-	(64)	(64)
Effaith disgowntio	-	27	27
Balans ar 31 Mawrth 2023	**117**	**647**	**764**

Dadansoddiad o amseru disgwyliedig llifau wedi'u disgowntio

	Dadfeiliadau £000	Cyfanswm £000
Dim mwy na blwyddyn	-	-
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na phum mlynedd	-	-

Mwy na phum mlynedd	647	647
Balans ar 31 Mawrth 2023	**647**	**647**

11.1 Datganiad Rhwymedigaeth Pensiwn

Rydym yn darparu ar gyfer y rhwymedigaeth pensiwn i rai o gyn-Gomisiynwyr Comisiwn Llywodraeth Leol Lloegr, yn dilyn trosglwyddo swyddogaethau ar 1 Ebrill 2002.

Nid yw’r ddarpariaeth pensiwn wedi'i hariannu, gyda buddiannau'n cael eu talu wrth iddynt ddod yn ddyledus ac maent wedi'u gwarantu gan y cyflogwr. Nid oes cronfa, ac felly nid oes gwarged na diffyg. Gofynnwyd am gyngor actiwaraidd er mwyn sicrhau bod y ddarpariaeth wedi'i phennu ar lefel realistig. Cynhaliwyd prisiad actiwaraidd gan Adran Actiwari'r Llywodraeth er mwyn rhoi gwerth ar y rhwymedigaeth pensiwn ar 31 Mawrth 2024. Cyfrifir am enillion a cholledion actiwaraidd drwy'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

Gan nad yw'r rhwymedigaethau pensiwn yn berthnasol, nid oes angen bodloni gofynion datgelu llawn IAS 19.

Y tybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

	2023/24	**2022/23**
Tybiaethau chwyddiant CPI	2.55%	2.40%
Cyfradd y cynnydd ar gyfer pensiynau	2.55%	2.40%
Y gyfradd a ddefnyddir i ddisgowntio rhwymedigaethau cynllun	5.10%	4.15%

Sensitifrwydd y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig (DBO) i newidiadau yn y tybiaethau actiwaraidd arwyddocaol:

Newid mewn tybiaeth*		**Effaith ar y DBO**	
		%	**£000oedd**
Cyfradd rhwymedigaethau'r cynllun disgowntio	+ 0.5% y flwyddyn	(3)	(3)
Cyfradd y cynnydd mewn CPI	+ 0.5% y flwyddyn	3	3
Disgwyliad oes: tybir bod pob aelod flwyddyn yn iau na'i oed		5	5

* Bydd newidiadau cyferbyniol yn y dybiaeth yn arwain yn fras at newidiadau cyfartal a chyferbyniol yn y DBO. Bydd dyblu'r newidiadau yn y tybiaethau yn arwain yn fras at ddyblu'r newid yn y DBO. Mae'r sensitifrwyddau yn dangos y newid mewn tybiaeth ar ei ben ei hun. Yn ymarferol, prin y mae tybiaethau o'r fath yn newid ar eu pen eu hunain ac, o ystyried y rhyngddibyniaethau rhwng y tybiaethau, gall yr effeithiau gael eu gwrthbwyso i ryw raddau.

O 2010-11 ymlaen, newidiwyd y sail ar gyfer mynegeio buddiannau ymddeol o'r Mynegai Prisiau Manwerthu i'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr.

Paratôdd Adran Actiwari'r Llywodraeth brisiad ar 31 Mawrth 2024.

	2023/24	**2022/23**
	£000	**£000**
Darpariaeth ar 1 Ebrill	126	160
Cost Llog	5	2
Colled/(Ennill) Actiwaraidd	-	(22)
Llai buddiannau a dalwyd	(14)	(14)
Cost gwasanaeth yn y gorffennol	-	-
Gwerth presennol y cynllun ar ddiwedd y flwyddyn	117	126

Gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun	**Gwerth ar 31/03/2024 £'000**	**Gwerth ar 31/03/2023 £'000**	**Gwerth ar 31/03/2022 £'000**	**Gwerth ar 31/03/2021 £'000**	**Gwerth ar 31/03/2020 £'000**
Rhwymedigaeth mewn perthynas ag Aelodau gweithredol	-	-	-	-	-
Pensiynwyr Gohiriedig	-	-	-	-	-
Pensiynwyr Presennol	117	126	160	161	167
Gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun mewn perthynas â phensiynwyr presennol	117	126	160	161	167

11.2 Dadfeiliadau

Rydym yn cydnabod rhwymedigaeth i wneud taliadau dadfeiliad i berchnogion ein swyddfeydd pan ddaw lesoedd unigol i ben. Mae’r taliadau hyn yn adlewyrchu cost ddisgwyliedig adfer addasiadau ac addurniadau'r tenantiaid yn llawn ar adeg ymadael.

Mesurir dadfeiliadau ar yr amcangyfrif gorau, a gyflenwir gan syrfëwr allanol gan ddefnyddio canllaw prisiau'r diwydiant, o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth bresennol, ac mae'n adlewyrchu gwerth presennol y gwariant sydd ei angen i setlo'r

rhwymedigaeth lle bo gwerth amser arian yn berthnasol. Mae'r Comisiwn Etholiadol wedi adolygu'r asesiad fesul llinell i sicrhau ei fod yn ystyried yr hyn sy'n ddilys ac yn debygol y byddai'r landlord yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiwn ei gwblhau wrth adael yr eiddo, ac mae wedi addasu amcangyfrifon y syrfëwr yn unol â hynny lle bo’n berthnasol. Yn seiliedig ar yr asesiad hwn, rydym wedi darparu darpariaeth ar gyfer dadfeiliad sy’n realistig ac yn debygol ar gyfer y prydlesi newydd.

Mae'r Comisiwn yn defnyddio cyfraddau disgowntio Trysorlys EF i gyfrifo'r gwerth presennol. O dan IFRS 16, mae dadfeiliadau ar lesoedd newydd yn cael eu cyfalafu i’r ased hawl i ddefnyddio.

12. Asedau a rhwymedigaethau digwyddiadol

Mae rhwymedigaethau digwyddiadol yn cwmpasu pob hawliad hysbys lle mae cyngor cyfreithiol yn nodi nad yw'r meini prawf ar gyfer cydnabod darpariaeth wedi'u bodloni neu lle mae'r posibilrwydd o drosglwyddo economaidd yn fach iawn.

Nid oedd unrhyw achosion cyfreithiol a oedd yn weithredol ar ddiwedd y flwyddyn neu sydd wedi dechrau ers hynny lle y gall fod angen i'r Comisiwn Etholiadol godi darpariaeth neu rwymedigaeth ddigwyddiadol. Mae'r rheolwyr wedi dod i'r casgliad nad oes unrhyw rwymedigaeth gyfredol debygol i drosglwyddo buddiannau economaidd yn bodoli.

Ar 31 Mawrth 2024, nid oedd unrhyw asedau wrth gefn a dim rhwymedigaethau wrth gefn yr oedd angen eu datgelu o dan IAS37 (2022/23: 1 ased wrth gefn o £325,000 a dim rhwymedigaethau wrth gefn).

13. Trafodion â phartïon cysylltiedig

Mae'r Comisiwn Etholiadol yn gorff sy'n annibynnol ar y Llywodraeth a phleidiau gwleidyddol, sy'n uniongyrchol atebol i Senedd y DU, Senedd Cymru a Senedd yr Alban. Nid oes gan y Comisiwn Etholiadol unrhyw gydberthnasau â phartïon cysylltiedig fel y'u diffinnir gan IAS 24 Datgeliadau partïon cysylltiedig.

Nid oes gan y Comisiwn Etholiadol drafodion ag adrannau'r llywodraeth na chyrff llywodraeth ganolog. Heblaw am gydnabyddiaeth fel y datgelir yn y cyfrifon, nid oes yr un o'r Comisiynwyr, Tîm Gweithredol na phartïon eraill sy'n gysylltiedig â nhw wedi ymgymryd ag unrhyw drafodion perthnasol â'r Comisiwn Etholiadol yn ystod y flwyddyn.

14. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Yn unol â gofynion IAS 10, caiff digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd eu hystyried hyd at y dyddiad y caiff y cyfrifon eu hawdurdodi i'w cyhoeddi. Dehonglir hyn fel dyddiad Tystysgrif y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Ym marn y Swyddog Cyfrifyddu, nid oes unrhyw ddigwyddiadau ers 31 Mawrth 2024 a fyddai'n effeithio ar y datganiadau ariannol.

Y COMISIWN ETHOLIADOL

CYFARWYDDYD CYFRIFON A RODDWYD GAN Y TRYSORLYS YN UNOL Â PHARAGRAFF 17(2) ATODLEN 1 I DDEDDF PLEIDIAU GWLEIDYDDOL, ETHOLIADAU A REFFERENDA 2000.

1. Bydd y Comisiwn Etholiadol yn paratoi cyfrifon ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2011 a blynyddoedd ariannol dilynol yn unol ag egwyddorion cyfrifyddu a gofynion datgelu'r argraffiad o Lawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth ('y FReM') a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF sydd mewn grym ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi.

2. Rhaid paratoi'r cyfrifon fel eu bod:

(a) yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa'r Comisiwn Etholiadol ar 31 Mawrth 2011 ac ar ddiwedd blynyddoedd ariannol dilynol, ac o'i alldro adnoddau net, newidiadau yn ecwiti'r trethdalwyr a llifau arian parod ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben bryd hynny;

(b) yn datgelu unrhyw wariant neu incwm perthnasol nad yw wedi'i gymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd neu drafodion perthnasol nad ydynt wedi cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

3. Bydd yn angenrheidiol cydymffurfio â gofynion y FReM, heblaw mewn amgylchiadau eithriadol, er mwyn i'r cyfrifon roi darlun gwir a theg. Mewn amgylchiadau eithriadol, os yw cydymffurfio â gofynion y FReM yn anghyson â'r gofyniad i roi darlun gwir a theg, dim ond i'r graddau sy'n angenrheidiol i roi darlun gwir a theg y dylid gwyro oddi wrth ofynion y FReM. Mewn achosion o'r fath, dylid arfer barn ddeallus a diduedd i lunio dull arall priodol a ddylai fod yn gyson â nodweddion economaidd yr amgylchiadau dan sylw ac ysbryd y FReM. Dylid trafod unrhyw wyriad sylweddol oddi wrth y FReM yn y lle cyntaf â'r Trysorlys.

4. Mae'r cyfarwyddyd hwn yn disodli'r cyfarwyddyd dyddiedig 27 Chwefror 2006.

Chris Wobschall
Pennaeth, Polisi Sicrwydd ac Adroddiadau Ariannol, Trysorlys EF
15 Ebrill 2011

Cysylltwch â ni

Ein swyddfeydd

Lloegr

The Electoral Commission
3 Bunhill Row
London EC1Y 8YZ
Ffôn: 020 7271 0500
gwybodaeth@comisiwnetholiadol.org.uk

Cymru

Y Comisiwn Etholiadol
Llawr 3, Tŷ James William
9 Museum Place, Caerdydd
CF10 3BD
Ffôn: 0333 103 1929
gwybodaeth@comisiwnetholiadol.org.uk

Yr Alban

The Electoral Commission
City Chambers
High Street
Edinburgh EH1 1YJ
Ffôn: 0333 103 1928
infoscotland@electoralcommission.org.uk

Gogledd Iwerddon

The Electoral Commission
The Boat
49 Queen's Square
Belfast, BT1 3FG
Ffôn: 0333 103 1928
infonorthernireland@electoralcommission.org.uk.

Y
Comisiwn
Etholiadol

Y Comisiwn Etholiadol yw'r corff annibynnol sy'n goruchwylio etholiadau ac yn rheoleiddio cyllid gwleidyddol yn y DU. Rydym yn gweithio i hyrwyddo hyder y cyhoedd yn y broses ddemocrataidd a sicrhau ei huniondeb.

Y Comisiwn Etholiadol 2024

978-1-5286-5067-0
E03139195 07/24